

TÜBAKKOM

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu

2. Kitap

25 Mart 2000 - 15 Nisan 2001

Yayıma Hazırlayanlar:

Av. Şenal SARIHAN

Av. Munise DAYI

Av. Tülay ÇELİKÜREK

TBB Yayın No: 11

Ankara 2001

TÜBAKKOM

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu

Kuruluş: 20 Mart 1999

2. Kitap

25 Mart 2000 - 15 Nisan 2001

Yayıma Hazırlayanlar:

Av. Şenal SARIHAN

Av. Munise DAYI

Av. Tülay ÇELİKYÜREK

TBB Yayın No: 11
Ankara 2001

TÜBAKKOM
25 Mart 2000 - 15 Nisan 2001
Dönemi
Yürütme Kurulu

- Av. Ayşen AKÇAL** (*Adana Barosu*)
Av. Tülay ÇELİKYÜREK (*Ankara Barosu*)
Av. Munise DAYI (*Ankara Barosu*)
Av. Fazilet DEMİREZEN (*Karabük Barosu*)
Av. Ayşen ERDOĞAN (*İzmir Barosu*)
Av. Meral ERDOĞAN (*TBB Koordinatörü*)
Av. Şenal SARIHAN (*Ankara Barosu,*
2. Dönem Yürütme Kurulu Başkanı)
Av. Sema YAĞDIRAN (*Kırklareli Barosu*)

Türkiye Barolar Birliği
Kadın Hukuku Komisyonu'nun
Örgütlü Olduğu Barolar

Adana Barosu	Karabük Barosu
Ankara Barosu	Karaman Barosu
Antalya Barosu	Kastamonu Barosu
Aydın Barosu	Kayseri Barosu
Batman Barosu	Kırklareli Barosu
Bursa Barosu	Konya Barosu
Denizli Barosu	Manisa Barosu
Diyarbakır Barosu	Mersin Barosu
Eskişehir Barosu	Muğla Barosu
Gaziantep Barosu	Samsun Barosu
Giresun Barosu	Van Barosu
Hatay Barosu	Zonguldak Barosu
İzmir Barosu	

Not: Ankara Barosu ; - İç Anadolu Bölgesi

Diyarbakır Barosu; - Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Karabük Barosu ; - Karadeniz Bölgesi

İstanbul Barosu ; - Marmara Bölgesi

İzmir Barosu ; - Ege Bölgesi

Adana Barosu ; - Akdeniz Barosu Yürütme Kurulu

*Temsilcilikleri olarak, bu bölgedeki illerle koordinasyonu sağla-
maktadırlar.*

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Giriş	9
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Toplantısı	
Ankara 16.09.2000	13
TÜBAKKOM Karadeniz Bölgesi Toplantısı	
Karabük/Safranbolu 18.11.2000	41
TÜBAKKOM Ege Bölgesi Toplantısı	
İzmir 20-21.01.2001	77
Güneydoğu Anadolu Bölgesi Toplantısı	
Diyarbakır Programı 14-15.04.2001	145
Medeni Yasa Tasarısı Hemen Şimdi Yürüyüşü	
Ankara 17.02.2001	151
Kadın Komisyonu 2. Dönem Çalışma Raporları	189
TÜBAKKOM Çalışma Esasları	223
Basında TÜBAKKOM	227

ÖNSÖZ

İnsan hakları, insanın, insan olmasından doğan vazgeçilmez haklarıdır. İnsan hakları kavramı, sınıfı, ırkı, cinsiyeti olmayan bir insan kavramından yola çıkmaktadır. Ancak, içinde bulunduğumuz pratikler, bu hakların, ırk, sınıf, cinsiyet gibi noktalarda ayrıcalıklı bir ele alışı zorunlu kıldığını ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

Bu nedenledir ki, bugün, bütün dünyada; "*Kadının İnsan Hakları*" mücadelesi, özel bir alanda devam etmektedir. Özellikle içinde bulunduğumuz yüzyıl, tüm dünyada, kadınların ve genç kızların, siyasal, ekonomik, kültürel ve hukuksal alanda "*Eşit Hak- Eşit Olmak*" istemi ile seslerini yükselttikleri ve önemli kazanımlar elde ettikleri bir yıl olmuştur.

Bilindiği gibi, Cumhuriyet Türkiye'si, kadın hakları yönünden esas olarak öncü bir rol oynamıştır. Ülkemiz kadınları, eğitimde olanak eşitliği, siyasal ve yasal haklar alanında, pek çok ülke kadınından daha önce haklar elde etmiştir. Ancak, bu haklar, ilerleyen yaşamın yarattığı yeni ve ileri anlayış ve gereksinimlerin gerisinde kalmıştır. Özellikle bugün, var olan yasalarımızda, cinsiyet eşitliğine aykırı çok sayıda düzenleme bulunmaktadır.

Kadının insan hakları mücadelesinin özneleri öncelikle kadınlardır. Nitekim, özellikle son on yıldır, barolarımızda, çoğunluğu kadın avukatlardan oluşan Kadın Hakları Komisyonları kurulmuş bulunmaktadır.

Bu komisyonlar, 29 Mart 1999 günü Ankara'da gerçekleştirdik-

leri bir toplantı ile TBB Kadın Hakları Komisyonu ağını oluşturmaya karar vererek, güçlerini birleştirdiler.

Bugün, özellikle kadını şiddete karşı koruyan 4320 Sayılı Ailenin Korunması Yasası, Ankara Barosu'ndan başlayarak, tüm barolarda geliştirilmeye çalışılan "*Kadın Danışma Merkezleri*", bu birlikteliğin ürünüdür. 1998 yılında kamuoyuna açıklanan Medeni Yasa ve TCY Tasarılarının, kadın-erkek eşitliği temelinde yeniden yapılandırılmasında da önemli katkıları bulunmaktadır.

Elinizdeki kitap, esas olarak bu komisyonun "Etkinlik Raporu" niteliğindedir. Bir önsöze sığdıramadığımız pek çok çalışma bu kitabın içinde yer almaktadır.

Bir ülkede kadın sorununun, demokrasi ve laiklik sorunu olduğu bilinci ile, ülkemizde, demokratik ve laik hukukun korunması, uygulanması ve geliştirilmesine verdikleri katkı nedeni ile tüm komisyon üyelerine ve kitabın hazırlanmasında emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. 01.04.2001

TBB
Başkanlığı

GİRİŞ

*"Gerçek ahlaki duygunun biricik okulu,
eşitlerden oluşan bir toplumdur."*

John Stuart Mill

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAK-KOM), kurumsallaşmasının ikinci yılını tamamlıyor. 20 Mart 1999 tarihinde İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun çağrısı ile biraraya gelen çeşitli baro üyesi kadın hukukçular, tüm barolarda "Kadın Hukuku" ya da "Kadın Hakları" komisyonlarının oluşturulmasının özendirilmesi ve çalışmaların TBB bünyesi içinde kurumsal bir yapıya kavuşmasını önerdiler.

Bu öneri, 05.06.1999 günlü Ankara toplantısında verilen kararla yaşama geçirildi.

Cumhuriyet devriminin bir ürünü olan TBB, kuruluşundan bu yana cumhuriyetin; insan haklarına dayalı meşru bir hukuk temelinde yükselebileceği bilinci ile çalışmalarını yürütmüştür. Bu kavrayış, doğal olarak, meslek örgütümüze, bir insan hakkı olan kadın haklarının da hukuksal planda korunması ve geliştirilmesi konusunda sorumluluk yüklemektedir.

Ülkemiz özelinde, son dönemde, laik cumhuriyeti hedef alan gerici tirmanış, özellikle kadınları tehdit etmiş ve Türkiye çapında tüm kadın örütleri ve kadın hukukçular, büyük bir uyanıklıkla

kazanılmış hakların korunması ve geliştirilmesi için ciddi çalışmalar üretmiştir.

TÜBAKKOM, esas olarak, bu çalışmaların bir ürünüdür. Kuruluşuna neden olan koşullar ışığında, kadın hukukçular olarak, ülkenin demokratik ve laik hukuk sistemine yönelik saldırılara karşı siyasi bir sorumlulukla hareket etmiş, bir yandan da var olan hukuk sisteminin, gelişen ve yürüyen inşası çalışmalarına katkı sunmuştur.

Komisyonlarımızın, yürütme görevinin her yıl, yeni bir baronun önderliğinde sürdürülmesi kararına uygun olarak, ikinci dönem çalışmalarını yürütme sorumluluğu Ankara Barosunun Kadın Hakları Komisyonu'na verilmiştir. Kuruluşumuzun ilk yılına ilişkin çalışmalar ve belgeler, 25 Mart 2000 tarihinde, İstanbul Barosu tarafından bir kitap halinde yayımlanmıştır. Çalışmalarımızın yazılı bir tarihinin oluşturulmasının ilk adımı olan bu örnek çalışma dikkate alınarak, 25 Mart 2000 tarihi ile 1 Nisan 2001 tarihleri arasında gerçekleştirdiğimiz çalışmalar, yine İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun izlediği yöntemle uyularak yayına hazırlanmış bulunmaktadır.

TÜBAKKOM'un 2. dönem çalışmalarının önemli yanı, Yürütme Kurulu Toplantıları'nın, bölge toplantıları ile birlikte gerçekleştirilmesi olmuştur. Böylece, her bölgede, hem bölge baroları, hem de yürütme kurulunu oluşturan baroların birlikte olmaları sağlanarak, çalışmaların koordinasyonu ve ortak geliştirilmesinin koşulları yaratılmıştır.

Hukuksal planda çalışmalarımız, Medeni Yasa Tasarısı'nda yoğunlaşmıştır. Bir yıla yakın bir süredir, TBMM'nde Adalet Komisyonu'nda görüşülmekte olan Yasa, Komisyonumuz tarafından özenle izlenmiştir. Adalet Komisyonu ve alt komisyon çalışmalarına aralıksız katılan arkadaşlarımız, Av. **Meral Erdoğan**; Av.

Türkay Asma, Av. Tülay Çelikyürek ve Av. Gülay Güner' özellikle teşekkür ederiz.

Bu sürece, diğer kadın dernekleri de harekete geçirilerek yoğun bir biçimde katkı sunulmuş, TBMM'nde grubu olan partiler, Meclis Başkanı, Adalet Komisyonu Başkanı ve Adalet Bakanı Sayın **Hikmet Sami Türk** birkaç kez ziyaret edilmiştir.

Adalet Komisyonu'nun; Yürürlükte bulunan Medeni Yasa'nın M. Esat Bozkrut tarafından kaleme alınmış olan ve cumhuriyet devriminin temel felsefesini ifade eden gerekçesini tasarıya özetle alması ve kadın emeğini dikkate alan, özellikle mal rejimlerine ilişkin TÜBAKKOM ve diğer kadın örgütlerinin ortak önerilerini reddeden kararı üzerine 17 Şubat 2001 günü Ankara'da "**Medeni Yasa Tasarısı Hemen Şimdi**" sloganı ile bütünleşen geniş katılımlı bir yürüyüş düzenlenmiştir. Bu yürüyüşün önderliği komisyonumuzca yürütülmüştür.

Ceza Yasa Tasarısı, Ombudsman Yasa Tasarısı, Aile Mahkemeleri ve Eşitlik Yasa Tasarısı ile 4320 Sayılı Yasa'nın uygulanmasının yaygınlaştırılması ve kimi maddelerinin geliştirilerek değiştirilmesi çalışmaları da yoğun olarak yürütülmüştür.

TÜBAKKOM yürütme kurulu ve tüm kurul üyeleri, buldukları alanlarda yazılı ve görsel basın olanaklarını kullanarak, düşüncelerimizin yayılması ve hakların kullanılabilir kılınması için yoğun emek vermişlerdir

Çalışmalara ilişkin tüm ayrıntılar kitabımızda yer aldığı için çalışmalarımızı yeniden bir rapor halinde sunmuyoruz. Yürütme Kurulu olarak, çalışmalara destek veren tüm baro başkanlarımıza ve üye kurullara teşekkürü görev biliyoruz. Bölge toplantılarımıza ev sahipliği yapan Karabük Baro Başkanı Av. **Ali Çetin Aygün** ile İzmir Baro Başkanı Av. **Noyan Özkan**'a teşekkür ediyoruz.

Zaman darlığı nedeniyle kitabımızda yer almamasına karşın, yeni yürütme kurulumuzun da oluşacağı üçüncü bölge toplantımıza ev sahipliği yapacak olan Diyarbakır Baro Başkanı Av. **Mustafa Özer**'e şimdiden teşekkür ederiz.

Ankara Barosu yürütme kurulu içinde yer almadığı halde tüm çalışmaların sekreteryası olarak bize büyük katkı sunan Av. **Yasemin Bülbül**'e de teşekkür ederiz.

Yolumuz açık olsun..

Saygılarımızla. 01.04.2001

Av. Şenal Sarıhan
TÜBAKKOM Başkanı

TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU TOPLANTISI
ANKARA 16.09.2000

Türkiye Barolar Birliği
Kadın Hukuku Komisyonu Yürütme Kurulu
Ankara Toplantı Tutanağı

16.09.2000

Gündem:

- Açılış
- Dönem başkanının konuşması
- Kadın hukukuyla ilgili acil sorunların saptanması
- Yeni dönem için önerilerin alınması
- Çalışma tarzı ve çalışma programının belirlenmesi
- Medeni Yasa Tasarısı
- 4320 Sayılı Yasa (Uygulamada karşılaşılan güçlükler ve değişiklik önerileri)
- Ombudsman Yasa Tasarısı
- Aile Mahkemeleri ve namus cinayetleri
- Trafik Yasası
- Ceza Yasa Tasarısı
- Bir sonraki toplantı tarihinin belirlenmesi

Katılanlar:

Av. Fazilet Demirezen	<i>Karabük Barosu</i>
Av. Sema Yağdıran	<i>Kırklareli Barosu</i>
Av. Yasemin Şanlı	<i>Kırklareli Barosu</i>
Av. Meral Erdoğan	<i>Ankara Barosu</i>
Av. Tülay Çelikyürek	<i>Ankara Barosu</i>
Av. Rabia Balkanlı	<i>Ankara Barosu</i>
Av. Zuhal Şermet	<i>Ankara Barosu</i>
Av. Şenal Sarıhan	<i>Ankara Barosu</i>
Av. N. Yasemin Bülbül	<i>Ankara Barosu</i>

Toplantıda Söz Alanların Konuşma Özetleri:

Av. Şenal Sarıhan kısa bir konuşmayla dönem değerlendirmesi yaptı.

Av. Fazilet Demirezen: TÜBAKKOM çalışmalarına katılacak gönüllü kişilerin bulunmasında zorluk çekildiğini ve bunun bir yıl sonra problem doğuracağını belirtti.

Av. Şenal Sarıhan: Bu dönemde iyi bir çalışma yaparsak, birlikte oluşturacağımız çalışma programıyla çalışmalara bir canlılık getirirsek katılımcı arkadaşların sayısı artacaktır, dedi

Av. Meral Erdoğan: Genel Kurul'a taşımak amacıyla tavsiye niteliğinde sorunlara yönelik çözüm önerileri hazırlanabilir, dedi.

Av. Şenal Sarıhan: Bugün en acil sorun Medeni Yasa Tasarısı'nın yasalaşmasıdır. 4320 Sayılı Yasa bizim bir kazanımımızdır. Bu yasanın kullanılabilir hale gelmesi için çaba göstermeliyiz. Bu da acil sorunlarımızdan. Ceza Yasa Tasarısı birden bire karşımıza çıkacak. Bu komisyon, kapalı çalışıyor. Bu nedenle tasarı değişiklikleri elimizde değil. Fakat elimizdeki tasarıya göre görüşlerimizi Adalet Bakanlığı aracılığıyla komisyona iletmeliyiz. Önümüzdeki dönem bunlar üzerinde çalışmalıyız.

İmam nikahı meselesi ve namus cinayetleri (Bu konulara da Ceza Yasa Tasarısı şemsiyesi altında bakabiliriz) Bu özgün sorunları da acil sorunlarla değerlendirmeliyiz.

Av. Zuhâl Şermet: Ombudsman Yasa Tasarısı da çok önemli bir konu.

Av. Tülay Çelikyürek: Trafik Yasası da çok önemli bir sorun.

Televizyonda izledik. Okullarda çocuklara eylem yaptırılması tehlikeli bir durum. Çocukları birileri bir takım amaçları için kullanıyor. Bu konuda tepki oluşturmalıyız. Bunun da bizim sorumluluğumuzda olduğunu düşünüyorum.

Av. Meral Erdoğan: Kadın Hukuku Komisyonları diğer komisyonlarla işbirliği içinde çalışmalı. Biz ne kadar çalışırsak çalışalım bu çalışmalar kapalı kalıyor. Basınla ilişkileri düzenleyecek bir basın komisyonu oluşturularak çalışmaların kamuya yansıtılması ve etkinliğinin sağlanması gerekiyor, dediler.

Av. Fazilet Demirezen: 4320 Sayılı Yasa'nın uygulanmasında karşılaşılan güçlükleri ve değişiklik önerilerini sundu. (Bu öneriler tutanağın ekinde aynen yer almaktadır.)

Av. Sema Yağdıran: 2000 Yılı Kadın Toplantıları çerçevesinde Kırklareli'de bir radyo programı yaptık ve 4320 Sayılı Yasayı anlattık. Yine Kırklareli TÜBAKKOM olarak bir panel düzenledik. Av. Nuran Atahan'ı konuşmacı olarak davet ettik. 4320 Sayılı Yasayı ve Medeni Yasa tasarısını anlattık. Haziran ayında yaptığımız çalışmalar bunlar.

4320 Sayılı Yasa'yla ilgili iki karar aldık. Bize başvuran kadınlara öncelikle psikolojik destek verdik. İlçelerde hakimler, yasaya yabancılar. Savcılıkta aile efradına kötü muameleden işlem yaptırılıyor. Buralarda 4320 Sayılı Yasayı anlatmaya çalıştık. Şiddete uğrayan kadın ücra bir yerdeyse ilgili birimlere ulaşması çok zor. 4320 Sayılı Yasa tek başına yeterli değildir.

İstanbul'dan Av. Nuran Atahan'ın faksı okundu. Raporlarını sunduğu, ancak, seçim çalışmaları nedeni ile mazeretli sayılmayı istediği görüldü.

İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun hakkında değişiklik önerileri okundu bu öneriler şunlardır:

1- 4320 Sayılı Kanunun 1. Maddesindeki "kusurlu eş" kavramı kanunun amacına uygun uygulanmasına engel olmaktadır. Şiddet, aile içinde eş dışında, çocuk, kayınpeder, kayınvalide, görümce, kayınbirader, ayrılmış eş ve benzeri tarafından da uygulanabilmektedir. Ayrıca daha önce birarada yaşıyorlarken ayrı yerde yaşama sözkonusu olsa bile eski yaşadığı konuta gelerek şiddet uygulama hali olmaktadır. O nedenle Kanunun 1. maddesindeki "şiddet uygulayan birey" olarak değiştirilmesi ve madde başlangıcının da buna göre değiştirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

2- Nafaka konusunun ayrı bir madde halinde ve daha kesin şekilde düzenlenmesi gerekmektedir Esasen talep edilmese dahi nafaka kararı verilmesi asil olmalıdır. Bu nedenle ayrı bir madde başlığı altında hakim tarafından şiddete uğrayanların yaşam standartları dikkate alınarak talep olmasa dahi tedbir nafakasına karar verilmesi gerektiği ifade edilmelidir.

3- Kanun uygulamasında karşılaşılan harç sorunu, kanunda açık ve net düzenlemeyle karışıklığa engel olacak şekilde çözülmelidir. Bu nedenle "bu kanun kapsamındaki her türlü başvurunun ve infaz işlemlerinin harca tabi olmadığı açıkça ifade edilmelidir.

4- Verilen koruma kararının tebliği konusunun da açıklığa kavuşturulması gerektiği görüşündeyiz.

5- Koruma kararına uyulmadığı takdirde Cumhuriyet Savcılığınca Sulh Ceza Mahkemesinde derhal dava açılması ve şiddet uygulayan bireye verilen cezanın erteleme ve paraya çevrilmesinin mümkün olmadığı konularının da yapılacak değişiklikte düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz.

Av. Tülay Çelikyürek Ankara Kadın Hukuku Komisyonu'nun Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili çalışmalarını anlattı. Bu öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu olarak, Meclis üzerinde Medeni Yasa tasarısı konusunda baskı grubu oluşturduk. En son toplantıda komisyon üyeleri hep birlikte toplantıya katıldık. Alt komisyondan, yasa şu andaki haliyle geçti.

- Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Tansu Çiller'le bu konuda görüştük. Bize destek vereceğini söyledi. Parlamentodaki milletvekillerinin büyük bir bölümü bizimle aynı görüşler. Kadın milletvekilleri de bizimle aynı görüşleri paylaşıyorlar.

- Diğer parti başkanlarından da randevu talep ettik. Meclisin açıldığı dönemde bu randevu taleplerimiz kabul edilecektir. TÜBAKKOM olarak hep birlikte Meclis'i ziyaret etmek istiyoruz.

- Bu dönem içinde 4320 Sayılı Yasayla ilgili çalışmalarımız da devam etti. En son (ekteki) 4320 Sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesini içeren metni hazırladık. Uygulamadaki aksaklıkları gidermek için, Ankara Barosu, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Türk Demokrasi Vakfı ile birlikte geniş kapsamlı bir film çalışması içine girdik. (Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun konuyla ilgili projesi Av. Rabia Balkanlı tarafından anlatıldı.) 4320 Sayılı Yasa'nın günlük yaşamda bilinir ve kullanılır kılınması için 7 adet kısa filmi hazır olduğunu ve kısa zaman sonra basına sunulacağı anlatıldı.)

Av. Şenal Sarıhan: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'na Batman Valiliği acil durum çağrısı yapmış. Ağustos ayında Batman'da 26 intihar vakası olduğu saptanmış. KSSGM bu konuda çözüm önerileri bildirmek üzere bir toplantı düzenlemiş. Toplantıya beni de davet et-

mişlerdi. Toplantıda çok sayıda sosyolog ve psikolog vardı. Sosyolog ve psikologların önerileri alındı. Bizden de çözüm önerileri istendi. Bu intiharlarda gelenek ve görenek baskısının önemli bir faktör olduğu SHÇEK tarafından saptanmış. Bu konuda Batman Barosundan yardım istenmesini önerdik. Toplantıda görüş alış verişinde bulunuldu. Fakat kesin bir sonuç sağlanamadı. Biz Batman Barosu ile iletişim kurup bir toplantı ya da panel düzenleyebiliriz, dedi.

Av. Rabia Balkanlı: TÜBAKKOM katılımı dar çerçevede kaldı. TÜBAKKOM ağını nasıl sağlamlaştırmalıyız? Bunun için ne yapacağımızı madde madde belirleyelim, dedi.

Av. Şenal Sarıhan: TÜBAKKOM'a bağlanmamış barolarla yazışalım ve onları da bu çalışmaya dahil edelim. Bölgeleri içine alacak çalışmalar yapmalıyız. Mutlaka yazılı bir iletişim ağına gerek var. Yürütme Kurulu üyeleri ve diğer barolar her ay ne yaptıklarını bize gönderirlerse **biz de bir bülten yapabiliriz**. Hazırladığımız bülteni diğer barolara gönderelim. Bölgesel toplantılar planlamalıyız. Mesela Medeni Yasa Tasarısı konusunda bir toplantı düzenleyebiliriz. Batman Barosu'yla yazışıp toplantı düzenlemeliyiz. Ve diğer kadın komisyonlarını da buna katmalıyız. İş planı yapıp bu çalışmalarını diğer barolara iletebiliriz. Bu daha önce planlanırsa iletişim daha kolay sağlanır. "Haberimiz olmadı" problemi çıkmaz. Bir program yapalım. Örneğin belirli günlerde de (29 Ekim, 25 Kasım ... vs) TÜBAKKOM basın açıklaması yapabilir. Ancak böyle birlikte çalışarak ortak çalışma temposu oluşturabiliriz ve iletişim ağını kuvvetlendirebiliriz. Somut bir program yapamaya gereksinim var, dedi.

Av. Fazilet Demirezen: Bazı barolarda kadın avukatların birtakım sıkıntıları var. Örneğin Rize Barosu avukatları kendilerinin

avukat olarak bile kabul edilmediklerini bu nedenle bu tür çalışmalara girmelerinin zor olduğunu söylediler. Bu konuya eğilmeliyiz, dedi.

Av. Tülay Çelikyürek; Ankara Barosunun çalışma programı önerisini okudu (ekte)

Av. Şenal Sarıhan: Çalışmalar hem barolara hem de yürütme kurulu temsilcilerinin bürolarına fakslayalım, dedi.

- Çalışma tarzı için, ayrı bir bütçe oluşturulması konusu tartışıldı. Av. Zuhâl Şermet bir proje hazırlayarak kaynak sağlanması konusunda çalışma yapılabileceğini önerdi.

- Ombudsman Yasa Tasarısı konusunda son günlerde önceki cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in kamu denetçisi atanmasına ilişkin basında yer alan açıklamaara ilişkin olarak hem TÜBAKKOM hem de Ankara Barosu olarak Adalet Bakanı'na gidilmesi önerildi. Tasarının incelenmesinden sonra Adalet Bakanının ziyaret edilmesine karar verildi.

- Ceza Yasa Tasarısı'nın bir örneğinin alınarak incelenmesi konusu da karara bağlandı.

Bir sonraki Yürütme Kurulu Toplantısının 18 Kasım 2000 tarihinde Karabük'te yapılmasına karar verildi. Bu toplantıya, yürütmü kurulu üyelerinin yazılı raporlarla katılması, Ankara Yürütme Kurulu'nun ise çalışma programını yazılı hale getirmesi önerildi. Ayrıca Bölgelerde yürütme kurulu üyesi tarafından yapılacak bölge toplantılarına yürütme kurulu üyelerinin katılması kararı alındı.

TÜBAKKOM

Başkanı

Av. Şenal SARIHAN

Ankara Toplantısına Sunulan Öneri ve Raporlar

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu Yürütme Kurulu Üyesi Ankara Koordinasyon Grubunun Çalışma Programı Önerisi^(*)

TÜBAKKOM'un 25.03.2000 tarihinde yapılan toplantısında, 05.03.2001 tarihine kadar olan dönem için; koordinasyon görevi, Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonuna verilmiştir. Grubumuzun bu döneme ilişkin çalışma program taslağı aşağıda sunulmuştur.

1- Laik Türk hukukunun temel taşlarından olan Medeni Kanun değişikliğine ilişkin Yasa Tasarısı'nın, Adalet Komisyonu'ndan ve TBMM Genel Kurulu'ndan geçerek, en kısa zamanda yasalaşması gerekmektedir. Bu amaçla yoğun aktiviteler düzenlenmeli, her TÜBAKKOM üyesi, kendi ilinin milletvekilleri ile görüşerek, Yasanın yürürlüğe girmesi için baskı grubu oluşturmalıdır. TBMM'nin Ekim ayında açılmasından sonra TBMM, parti başkanları ve Adalet Komisyonu Başkan ve Üyeleri ziyaret edilecektir.

(*) Aynı toplantıda program olarak kabulüne karar verildi.

2- Yürürlüğe girdikten kısa bir süre sonra, kendisinden beklenen yeterli yararı sağlayamayan ve eksiklikleri olan 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin yasa tasarısının, yürürlüğe girebilmesi için etkin faaliyetlerde bulunacaktır.

3- Aile, çocuk ve kadını ilgilendiren konular, giderek karmaşık ve uzmanlık isteyen bir hal almıştır. Ailenin ve aile içinde bireyin korunması amacıyla psikolog, pedagog, sosyolog, sosyal hizmet uzmanı destekli ve özel nitelikli hakimlerden oluşan "**Aile Mahkemeleri**"nin kurulması, günümüz Türkiye'sinde ihtiyaç haline gelmiştir. Aile mahkemelerinin kurularak işlerlik kazandırılmasına çalışılacaktır.

4- Türkiye'nin imzaladığı uluslararası andlaşmalar ve Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan "**eşitlik**" ilkesi çerçevesinde, Türk Ceza Yasası'nda değişiklik yapılması, zorunlu hale gelmiştir. Ancak bugünkü tasarıda, kadın hukuku açısından mevcut eksiklikler ve olumsuzluklar aynen yer almaktadır. Bu nedenle süratle hareket edilerek, kadın hukuku yönünden mevcut olumsuzlukları ve ayrımcılığı ortadan kaldıran, daha çağdaş bir yasa tasarısı hazırlanmalı ve bunun yürürlüğe konulması için çalışılmalıdır.

5- Son günlerde toplumu meşgul eden "**ombudsman**" müessesesi ile ilgili çalışmalar yapılmalı, faydalı ve gereksiz yönleri araştırılmalı, özellikle bu sıfatı taşıyacak kişi veya kişilerin, hukuk fakültesi mezunu olmaları gerektiği yönünde telkinlerde bulunacaktır.

6-Toplumun her kesimini ilgilendiren, artık terör haline dönüşmeye başlayan trafik kazalarını önlemek ve trafik suçlarının işlenmesinde caydırıcı olmak üzere, "**Trafik Yasası**"nın bir an önce yasallaşması ve yürürlüğe konulması için çalışılmalıdır.

7- TÜBAKKOM'un adını duyurabilmesi, etkinliğin arttırabil-

mesi ve toplumda daha fazla söz sahibi olabilmesi için, görsel ve yazılı basınla ilgili bir "**Basın Komisyonu**" oluşturulmalıdır.

8- Güncel konularda, medyaya sık sık beyanat verilmelidir. Her TÜBAKKOM üyesi bulunduğu ildeki medyayla yakın ilişki içinde bulunmalıdır.

9- Güncel konuları izlemek ve anında müdahalede bulunabilmek için, medya kuruluşları ile temasa geçilerek, ilgili baro nezdindeki Kadın Hukuku Komisyonuna, gazetelerin ücretsiz dağıtımını sağlanmalıdır.

10- Her TÜBAKKOM üyesi, ayda bir kez, ilgili yöredeki ilginç olayları belirten bir **bülten hazırlamalı** ve TÜBAKKOM temsilcilerine göndermelidir. Bu suretle Türkiye'nin her köşesindeki ilginç konu ve olaylardan haberdar olunabilecek ve TÜBAKKOM haberleşme ağı kurulmuş olacaktır.

11- Çalışmaların verimliliği ve güncel konulardaki etkinliğinin artırılması amacıyla, iki ayda bir TÜBAKKOM Yürütme Kurulu, belirli bir bölgede, bölge il barolarının Kadın Komisyonları ya da baro yönetim kurullarının kadın üyeleri ile **bölge toplantıları**, 4 ayda bir de Genel Kurul toplantısı yapılmalıdır.

TÜBAKKOM
Yürütme Kurulu
Ankara Koordinasyon Grubu

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Başkanlığı'na ANKARA

Av. Fazilet DEMİREZEN
Karabük Barosu

4320 Sayılı Yasa uygulamasında karşılaşılan sorunların arzıdır.

Karabük halkı TÜBAKKOM'u tanıdı öğrendi. Haklarını ve ne-reye, nasıl başvuracaklarını bilmeyen ve şiddete maruz kalan ka-dınlarımız artık TÜBAKKOM'dan faydalanmaya başladı.

TÜBAKKOM olarak Ailenin Korunması Yasası'yla ilgili pek çok koruma kararı aldık. Ümitsiz ve hiçbir dayanağı olmayan kadınlar, "Bizi koruyan, hiçbir menfaat beklemeden bizlere yardım edecek birileri var" diye memnunar. Ama Koruma Yasası gereğin-ce, şiddet uygulayan koca eve sokulmadığında o eş için mahkeme nafaka takdir etmiş olsa bile bu nafakanı tahsilizaman almaktadır. Mağdur kadınlara iş bulmaktayız. Ama çocuğunu bırakacağı yer yok. Neticede ne kararlar alırsan al, maddi imkansızlıktan her türlü kötü şarta rağmen kadın kocasıyla birleşmektedir.

Karabük'te bu hafta açılan "Yaşlılar Evi'nin" bir bölümünü "Ka-dın sığınmaevi" olarak kullanmak için valilikten izin aldık. Ama bu kadınların yemek masraflarını kimin karşılayacağı ve çocukların aynı yerde kalma sorunları nedeniyle çalışmaya başlayamadık.

O halde 4320 Sayılı Yasa'da yapılması gereken bizim kanaati-mizce en önemli değişiklikler; mağdur kadına en azından birkaç aylık acil yardım yapılabilecek bir maddi desteğin kurulması, kadın sığınma evlerinin her ilde açılmasının zorunluluk haline getirilme-sidir.

Yeni tasarı, hakime çok geniş takdir yetkisi tanımış olduğundan uzman hakimlerin yer alacağı aile mahkemelerinin mutlaka kurulması gerekmektedir.

Olay savcılığa intikal ettiğinde derhal işlemlerin yapılması, mahkemeye sevk edilmesi gerekmektedir. Mağdur kadın karakol-savcılık-mahkeme arasında koşup durmakta, neticeler acilen çıkmamaktadır.

²⁹ Kanaatimizce Ailenin Korunması Yasası, yeterince denetlenmemektedir.

Sulh hukuk hakimi savcılığa, savcılık emniyete yazı yazacak Emniyet'in bir sürü işi arasında bu görev eskiden beri verilmediğinden de önemsenmemektedir. Kocanın verilen eve gelmeme kararına riayet edip etmediği izlenmemekte, karara rağmen koca eve girmekte ve mahkemenin etkisini mağdur kadın tam anlamıyla görememektedir.

O halde adliyede bu iş için görevli polis bulundurulmalıdır. Sulh hukuk hakimi de bir talep gelmedikçe alınan karara riayet edilmediğini kontrol edememekte ve emrinde bir kolluk kuvveti olmadığından kararlar etkisiz hale gelmekte ve yine şiddet devam etmektedir. Alınan kararların etkin hale geldiğini görmemek ve şiddet uygulayana daha da cesaret vermekte daha feci sonuçlar doğurmaktadır.

Ceza Yasa Tasarısı ile ilgili görüşlerimiz de şöyle:

1- Kadınlar arasında evli bekar ayırımı yapılması ve tasarıdaki 324. madde de yer alan kadın kaçırma suçundaki gibi farklı cezalar verilmesi eşitlik ilkesine aykırıdır.

2- Irza tecavüz, irza tasaddi, fuhuşa teşvik, kadın kaçırma, alıkoyma, ulusal ve uluslararası kadın ticareti için cezalar caydırıcı olmalı.

3- Müessir fiil ve hakaret ve tehdit suçları için cezalar caydırıcı olmaktan uzak olup evlilik içi işlendiğinde arttırıcı sebep olarak görülerek yasal düzenleme yapılmalıdır.

4- Şiddete uğrayan kadınların savcılık-karakol-doktor arasında koşup durmamaları için doktor-psikolog-avukat, polis-sığınacak yer ve maddi destek oluşturacak birimlerin bir arada bulunmasını sağlayacak mekanizma, şiddetle mücadeleyi hızlandırabilir kanaatindeyiz.

Türk Ceza Kanunu Öntasarısı İle İlgili Görüşler:

1- Tasarıda, Yürürlükteki Ceza Yasası'nın madde numaralarına bağlı kalınmamıştır. Bu durum ilk bakışta uygulayıcılar için güçlük çıkaracak gibi görünse de, tasarının sistematigi değiştiği için, madde numaralarına bağlı kalınarak bunun yapılması mümkün değildir.

2- Tasarıda, yasanın dili günümüz Türkçesine uygun hale getirilmiştir. Maddeler başlıklar halinde düzenlenmiştir. Bu da uygulayıcılar için kolaylık sağlayacaktır.

3- İnsan hakları ihlallerinin artışı ve kamuoyunca takip edilmesinin sonucu olarak, işkence bağımsız bir madde olarak düzenlenmiştir. Yürürlükteki yasada ise, kötü muamelenin bir çeşidi olarak düzenlenmiştir.

4- Tasarıda ölüm cezası kaldırılarak, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası getirilmiştir. Bu olumludur.

5- Yürürlükteki yasada, kadın ve erkek için ayrı maddelerle ve ayrı koşullar altında düzenlenmiş olan zina, tasarıda yer almış, ancak eşler arasında ayırım yapılmamış, eşitlik sağlanmıştır. Bizce, zina suç sayılmamalı, sadece boşanma nedeni olmalıdır.

6- Gözlemimiz, tasarıda cezaların artırıldığı yönündedir. Bu da cezaların caydırıcılığı açısından olumlu bir gelişmedir.

Genel Önerilerimiz:

- Medeni Yasa ve Türk Ceza Yasa Tasarılarının öncelikle Meclis gündemine alınması,
- Ayrıca, Adli Kolluğun ve Aile Mahkemeleri'nin kuruması
- Yürürlükteki Avukatlık Yasası'nın değiştirilmesi gerekir.

4320 Sayılı Yasayla İlgili Eleştirilerimiz:

1- Öncelikle 1. maddedeki "Kusurlu eş" kavramı "şiddet uygulayan kişi" olarak değiştirilmelidir. Çünkü, ailede genellikle şiddete uğrayan kişi kadın olmakta, ancak sadece eşi tarafından değil, ailenin diğer üyeleri tarafından da şiddete maruz kalmaktadır.

2- "Aynı çatı altında yaşayan birey" kavramının kapsamının genişletilmesi gerekir. Aynı evde yaşayan akrabalara ve ayrı yaşayan eş de şiddet uygulayabilmektedir. Bu nedenle bu kişiler tarafından uygulanan şiddet de bu yasa kapsamına girmelidir.

3- Cezanın caydırıcı olabilmesi için, bu yasa uyarınca verilecek cezaların tecil edilemeyeceği, 647 sayılı yasadaki para cezası ve tedbirlere çevrilemeyeceği hükmü yer almalıdır.

4- Başvurandan harç alınmamakta, ancak tebligat ve diğer giderleri başvuran ödemektedir. Başvuru sırasında, mağdurdan herhangi bir gider alınmamalıdır.

5- Tedbir nafakasının ilk etapta ödenebilmesi için, bir fon oluşturulmalıdır. Kararın infazına kadar, mağdur olan kişiye bu fondan ödeme yapılmalıdır.

6- Bugün kolluk kuvvetleri, bu yasanın uygulanması açısından yetersizdir. Uzun süredir kurulması gündemde olan "**adli kolluk**" kurulmalı, kararın infazı adli kolluk tarafından takip edilmelidir.

7- Bu hususlarda daha uzman kadroların görev alması açısından "**Aile Mahkemeleri**" kurulmalıdır.

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu 16.09.2000 Toplantısına

Av. Nuran ATAHAN

Istanbul Barosu

Kadın Hakları Komisyonu Adına

1- 4320 Sayılı Kanunun 1. Maddesindeki "**kusurlu eş**" kavramı kanunun amacına uygun uygulanmasına engel olmaktadır. Şiddet, aile içinde eş dışında, çocuk, kayınpeder, kayınvalide, görümce, kayınbirader, ayrılmış eş ve benzeri tarafından da uygulanabilmektedir. Ayrıca daha önce birarada yaşıyorlarken ayrı yerde yaşama sözkonusu olsa bile eski yaşadığı konuta gelerek şiddet uygulama hali olmaktadır. O nedenle Kanunun 1. maddesindeki "**şiddet uygulayan birey**" olarak değiştirilmesi ve madde başlangıcının da buna göre değiştirilmesi gerektiği görüşünderiz.

2- Nafaka konusunun ayrı bir madde halinde ve daha kesin şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Esasen talep edilmese dahi nafaka kararı verilmesi asıl olmalıdır. Bu nedenle ayrı bir madde başlığı altında hakim tarafından şiddete uğrayanların yaşam standartları dikkate alınarak talep olmasa dahi tedbir nafakasına karar verilmesi gerektiği ifade edilmelidir.

3- Kanun uygulamasında karşılaşılan harç sorunu, kanunda açık ve net düzenlemeyle karışıklığa engel olacak şekilde çözülmelidir. Bu nedenle "**bu kanun kapsamındaki her türlü başvurunun ve infaz işlemlerinin harca tabi olmadığı**" açıkça ifade edilmelidir.

4- Verilen koruma kararının tebliği konusunun da açıklığa kavuşturulması gerektiği görüşünderiz.

5- Koruma kararına uyulmadığı takdirde Cumhuriyet Savcılığınca, Sulh Ceza Mahkemesinde derhal dava açılması ve şiddet uygulayan bireye verilen cezanın erteleme ve paraya çevrilmesinin mümkün olmadığı konularının da yapılacak değişiklikte düzenlenmesi gerektiği görüşünderiz.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Faaliyet Raporu

Komisyon, 8 Mart 1995 tarihinde kuruluşundan beri yürüttüğü “kadınların yasal sorunlarına ilişkin ücretsiz danışmanlık hizmeti, kadınların yasal hakları konusunda bilgilendirilmesi” ve yasalarda kadın erkek eşitliğine aykırı hükümlerin değiştirilmesini sağlamak için diğer Kadın Kuruluşları ve ilgili Devlet Bakanlığı ile işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmüştür.

Danışmanlık Hizmeti

Komisyon’a başvuran kadınların % 55’i boşanma aşamasında ve sonrasında haklarının ne olduğunu sormuşlardır. Mal varlığı rejiminin kadınlar aleyhine sonuç doğurduğu her olayda bir kez daha açıkça görülmüştür. Bu bakımdan Medeni Kanun Tasarısı’nın bir an önce yasalaşması gereği çeşitli toplantılarda her fırsatta dile getirilmiştir.

Kadınların % 40’ı aile içi şiddet konusunda başvurmuş olup kendilerine Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da tanınan haklar anlatılmış ve takip aşamasında yardımcı olunmuştur. Yasanın ilk uygulamalarından biri Komisyonumuz tarafından yapılmış olup, öncelikle yasanın tanıtılması ve bu konuda yazılı bilginin mahkemelere gönderilmesi gereği Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığına bildirilmiştir. Bakanlığın bastırduğu kitapçığın yaygınlaştırılmasına yardımcı olunmuştur.

Başvuruda bulunan kadınların % 5’i ise velayet, nafaka, soyadı ve miras konularındaki sorunlarını dile getirmişlerdir.

Başvuruda bulunan kadınların yaş ortalaması 40 yaş çerçevesinde olup, yüksek eğitilmiş olanların az sayıda olduğu, daha çok ilköğretim ve ortaokul mezunu oldukları görülmüştür.

Yasal Haklar Eğitimi

Bu etkinlik iki yönlü yapılmıştır. Kadın Kuruluşları yasal haklar, yasalarda yapılan değişiklikler, uluslararası hukukta yaşanan gelişmeler ve Medeni Kanun tasarısı konusunda bilgilendirilmişlerdir. Diğer yandan, kadın kuruluşlarının gecekondü bölgelerindeki kadınlara yönelik projelerinde yasal haklar eğitimi konusunda destek verilmiştir.

Baroların Kadın Hakları Komisyonları ile İletişimin ve İşbirliğinin Sağlanması TÜBAKKOM'un Kuruluşu

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun çağrısı üzerine 20 Mart 1999 tarihinde İstanbul'da toplanan Baroların temsilcileri, Barolar arasında bir ağ kurulmasına ve henüz Kadın Komisyonu kurulmamış olan Barolarda söz konusu komisyonların kurulmasının sağlanmasına karar verdiler. O tarihte dört Baro'da Kadın Hakları Komisyonu mevcuttur. Barolar Birliği'nin iletişim konusundaki desteği ile bugün 29 Baro'da Kadın Hakları Komisyonu'nun kurulmuş olması, Komisyonumuzun başlatmış olduğu girişimin başarılı olduğunu göstermektedir. Bu ağ daha sonra TÜBAKKOM (Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu) adı altında TBB bünyesinde kurumsallaşmıştır. Dönüşümlü yapılacak olan Koordinasyon Kurulu'na ilk yıl için Başkanlığını Av. Nazan Moroğlu'nun yürüttüğü TÜBAKKOM Yürütme Kurulu'nda İstanbul Barosu'nu temsilen Av. Aydeniz Alisbah Tuskan ve Av. Handan Saner bulunmuştur.

Komisyonumuz, 30 Aralık 1999 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sevk edilen Medeni Kanun Tasarısı'nın Aile Hukuku ve Gerekeçesi Bölümünü kendi olanaklarıyla çoğaltarak dosya halinde diğer Baroların Kadın Hakları Komisyonlarına iletmiş ve her birinden Tasarı ile ilgili görüşlerini isteyerek Tasarı'ya ilişkin bir TÜ-

BAKKOM Raporu hazırlamayı kararlaştırmıştır. 17 Şubat 2000 tarihinde bu raporu kamuoyuna açıklamayı, ilgili kurum ve kuruluşlara göndermeyi planlamıştır.

Kitaplık Oluşturulması

Kadın Hakları konusunda yapılan araştırma ve incelemeleri içeren kitap ve dergilerin toplanılmasına başlanmış ve temel kaynak sayılacak çok sayıda kitap Baro İdaresine teslim edilmiştir. Ancak, bunlar için kolay ulaşılabilir kalıcı bir yer gösterilmemiştir.

Kadın Hakları Merkezi'nin Kurulması

Komisyon'un 15 Ocak 1999 tarihinde Baro Yönetimine ilettiği Çalışma Programı'nın 6. maddesi gereğince "Kadın Hakları Merkezi" kurulması ve bu projenin yaşama geçirilmesi için yer temini konusunda Sayın Başkan Yücel Sayman'la görüşülmüş ve olumlu görüşü alınmıştır. Merkez için Başkan tarafından gösterilen ve önerilen Sultanahmet Adliyesi'ndeki yerin uygun olduğunu benimseyen Kadın Hakları Komisyonu söz konusu yerin tahsisini beklerken, bu konudaki çalışmalarına ve Kadın Danışma hizmetine devam etmiştir. Ancak 8 Mart 1995'te kurulduğundan beri beş yıldır yapılmakta olan bu çalışmaların gözardı edilerek, işbirliği için iletişime geçmek yerine aynı konuda çalışmak üzere bir Kadın Hakları Merkezi'nin kurulmuş olduğu tesadüfen öğrenilmiştir. Bu iletişimsizlik Komisyonumuzca üzüntü ile karşılanmış ve mükerrer çalışmalara meyden verilmemesi için danışma hizmeti gibi bir kısım çalışmalar durdurulmuştur. Daha sonra başkanımız merkezin eğitim çalışmalarına konuşmacı olarak katılmıştır. Komisyonumuza hukuki yardım için başvuran kadınlar artık merkeze yönlendirilmektedir.

Komisyonun Diğer Çalışmaları

Kadın Hakları Komisyonu, Kosovalı Kadınlara ve Avcılar'da

depremzedelere İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği çerçevesinde destek vermiştir.

17 Şubat 1999 ve 4 Ekim 1999 tarihlerinde Medeni Kanun ve Tasarı konusunda Basın Toplantısı yapılmıştır.

27-28 Kasım 1999 tarihlerinde Mor Çatı Vakfı'nın düzenlediği "Kadına Yönelik Şiddet" konulu toplantıya Komisyonu temsil eden bir üyemiz katılmıştır.

27 Kasım 1999 tarihinde Türk Hukukçu Kadınlar Derneği ile birlikte Adalet Bakanı'nın da konuşmacı olduğu bir panel düzenlenmiştir.

Panelde T.M.K. tasarısı eleştirileri TÜBAKKOM Başkanı Av. Nazan Moroğlu, Kadın Kuruluşları Prof. Dr. Necla Arat ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Başkanı Av. Aydeniz Alisbah Tuskan tarafından yapılmıştır. Eleştiriler Adalet Bakanı Prof. Dr. Hikmet Sami Türk tarafından değerlendirilmiştir.

Özetle yukarıda verdiğimiz bilgiler Komisyon'un bir yıl içinde yapabildikleridir.

Ekim 2000 tarihine kadar Komisyonun yapmayı planladığı en başta gelen konu "Medeni Kanun Tasarısı" ve Tasarı'nın mal rejimleri ve diğer yenilikleri konusunda kamuoyunu bilgilendirmektir. Komisyon Tasarı'nın yasalaşması için yoğun bir "Tasarı'yı Destekliyoruz Kampanyası" başlatılmıştır.

Programımıza göre Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Kopenhag Kriterlerinden "Yasalarda Kadın Erkek Eşitliği'nin Sağlanması" için yapılacak çalışmalara destek oluşturmaya öncelik verilecektir.

Bir yıldır Komisyonumuz tarafından yürütülen TÜBAKKOM koordinasyonu görevi 25 Mart 2000 tarihinde İstanbul Richmond Otel'de yapılan TÜBAKKOM toplantısına Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Av. Özdemir Özok katılmış, İstanbul Barosu Başkanı Doç. Dr. Av. Yücel Sayman açış konuşmasını yapmıştır. Baş-

kanlık, Ankara Barosu Kadın Hukuk Komisyonu'na devredilmiş ve yeni Yürütme Kurulu üyeleri seçilmiştir.

16 Mayıs 2000 tarihinde The Marmara Oteli'nde Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile birlikte bir panel düzenlenmiştir. "Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde T.C. Anayasası ve Kadın Erkek Eşitliği Politikaları" konulu panel gerçekleştirilmiştir.

Açış konuşmasını Devlet Bakanı Sn. Hasan Gemici'nin yaptığı panele Yönetici olarak İlter Türkmen, Prof. Dr. Oya Araslı, Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Av. Nazan Moroğlu konuşmacı olarak katılmışlardır.

KİGOD (Kadın İçin Destek Oluşturma Grubu)na yeni yasal gelişmelerin anlatılması ve bu konuda AÇEV ile ortaklaşa yürütülen eğitim projesine Komisyon üyesi Av. Işık Umur'un konuşmacı olarak katılması kararlaştırılmış ve Av. Işık Umur tarafından bu bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Kadının Statüsü ve Uygulamaları Genel Müdürlüğü'nce ülke düzeyinde Kadın Hakları Eğitimi amaçlı "2000'de Kadın Toplantıları"na katılma kararı alınmıştır. Bu kapsamda;

a) 16 Mayıs'ta Sefaköy'de "Kadriye Moroğlu Lisesi"nde, Prof. Dr. Oya Araslı, Kadının Statüsü ve Uygulamaları Genel Müdürü Şenay Eser ve Komisyon üyelerinin katılımıyla ilk toplantı yapılmış ve Sn. Oya Araslı ile Sn. Nazan Moroğlu konuşmacı olarak bilgilendirme yapmışlardır.

b) 25.5.2000 günü Şişli Belediyesi ile birlikte Gayrettepe Maya Binasında "Aile İç Şiddet - 4320 Sayılı Aileyi Koruma Kanunu" konulu toplantıda Av. Nuran Atahan tarafından bilgilendirme yapılmıştır.

c) Zeytinburnu Belediyesi ile birlikte düzenlenen toplantıda Boşanma ve 4320 Sayılı Yasa ile ilgili Av. Işık Umur tarafından bil-

gilendirme yapılmıştır.

Denizli Barosu'nun düzenlediği "Yeni Türk Medeni Kanun Tasarısı" konulu toplantıya 29.04.2000'de Av. Şükran Eroğlu, Av. Aydeniz Alisbah Tuskan katılarak bilgilendirme yapmış ve bir başarı plaketi almıştır.

24 Mayıs 2000 tarihinde Marmara Grubu Vakfı ile Okmeydanı Kütüphanesi'nde Av. Nazan Moroğlu, Doç. Dr. Şükran Şıpka Kız Çocuklarının Eğitimi ve Medeni Kanun konusunda bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

12 Haziran 2000'de Sefaköy Kadriye Moroğlu Lisesi'nde Dr. Filiz Çamuroğlu, Nurcan Müftüoğlu ve Av. Aydeniz Tuskan'ın katılımıyla Aile Planlaması konusundaki toplantı gerçekleştirilmiştir.

13 Haziran 2000 tarihinde Kırklareli Barosu Kadın Hakları Komisyonunca düzenlenen Medeni Kanun Tasarısı ve 4320 Sayılı Kanun Hakkında Bilgilendirme konulu toplantıya Av. Nuran Atahan konuşmacı olarak katılmıştır.

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu adına katılmadığımız Ankara'da Eylül ayında yapılan toplantıda TCK Tasarısı Kadın Hakları açısından irdelenmiştir.

"2000'de kadın toplantıları kapsamında" toplantılara devam edilecek ve iletişim araçları kullanılarak kadınlara yasal haklar eğitimi verilmesi çalışmaları ve program uyarınca diğer çalışmalar sürdürülecektir.

**Kadın Hakları
Komisyonu Başkanı
Av. Nazan MOROĞLU**

*Istanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'ndan
Hükümete Sesleniş*

**Medeni Kanun Değişikliği
Ne Zaman Gerçekleşecek**

4 Ekim 1999 Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin 73. Yıldönümü. Kabul edildiği tarihte çağının toplumsal ve kültürel koşullarında çok ilerici bir nitelik taşıyan Medeni Kanun'un Türk toplumu ve özellikle Türk kadını için çok özel bir anlamı var.

Ancak aradan geçen uzun yıllardan sonra özellikle Aile Hukuku bölümünde yer alan kurallar, günümüzde ortaya çıkmış olan ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmıştır. Ne yazık ki Kadın Hukukçuların ve Kadın Kuruluşlarının Medeni Kanun'da değişiklik yapılması için yıllardır sarfettikleri çabalar hep gözardı edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi Hukuk Devrimini simgeleyen ve laik hukuk düzenine geçişin temel yasası olan Medeni Kanun'un Gerekçesinde:

"İnsanlık yaşamı her gün, hatta her an değişimlerle karşı karşıyadır. Yaşam yürür, gereksinimler değişir."

şeklinde belirtildiği gibi, Medeni Kanun'un özellikle Aile Hukuk Bölümünde eşlerin eşit haklara sahip olmaları ilkesi çerçevesinde değiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunluluk hem başta Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi olmak üzere uluslararası taahhütlerimizden ve hem de Anayasa'mızın "kanun önünde eşitlik ilkesi"nden kaynaklanmaktadır.

Bilindiği gibi, İsviçre Medeni Kanunu'nda ve bütün Batı Hukuklarında yasalarda eşlerin eşit haklara sahip olmaları ilkesi çerçevesinde değişiklikler yapılmıştır. Ülkemizde artık yasalar toplumun arkasından gelmektedir.

Ülkemizde hukukun etkinliğinin sağlanmasında, yargının bağımsız olması, adalet mekanizmasının hızlı işlemesi kadar, yasaların günümüz koşullarında ortaya çıkmış olan sorunlara çözüm getirecek ve gereksinimleri karşılayacak kuralları içermesi de gerekmektedir.

Umarız, Haziran 1999'da, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne konulmuş olan çekincelerden Aile Hukukuna ilişkin olanlarının kaldırılmış olması, Medeni Kanun değişikliğinin gerçekleşeceği anlamına gelmektedir.

2000 yılına girmeden önce, geçtiğimiz yıl tamamlanmış olan Tasarı'nın yeniden gözden geçirilerek Medeni Kanun değişikliğinin gerçekleştirilmesini Bakanlarımızdan ve TBMM'deki diğer temsilcilerimizden beklemeye hakkımız vardır, diye düşünüyörüz.

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu

Av. Nazan Moroğlu
Av. Aydeniz Tuskan
Av. Burcin Aybay
Av. Ayfer Coşkun
Av. Nuran Atahan
Av. Şükran Eroğlu
Av. Handan Saner

Türkiye Barolar Birliği
Kadın Hukuku Komisyonu
Yürütme Kurulu Toplantısı
Sonuç Bildirgesidir

TÜBAKKOM
TBMM'ni Göreve Davet Ediyor

Kadın Erkek Yurttaşların
Eşitliğini Sağlayacak Tasarılar
Tezelden Yasalaşmalıdır

TBB Kadın Hukuku Komisyonu, Yürütme Kurulu toplantısı sonucunda aşağıdaki talepleri kamu oyu ile bölüşmek ve talepler için Hukuk ve Kadın örgütlerini mücadeleye davet etmek kararını almıştır:

1- Türkiye Cumhuriyeti Hukuk Devriminin en önemli belgesi olan Medeni Yasamızın demokratik ve eşitlikçi yapısının güçlendirilmesi, laik anlayışa uygun bir statüye yükseltilmesi amacı ile hazırlanmış olan Medeni Yasa Tasarısı ne yazık ki geçtiğimiz yasa dönemi içinde yasalaşamadı.

Tasarı; halen Adalet Komisyonu'nda beklemektedir. Alt komisyonlarda fikir birliği oluşmuştur. Komisyonumuz, tasarının biran önce Genel Kurul'a taşınmasını ve Meclis İç Tüzüğü'nün verdiği olanaklardan yararlanarak, tümü üzerinden görüşülerek kabulünü talep etmektedir.

Cumhuriyet dönemi hukuk devriminin temelini oluşturan Medeni Yasa'nın gerekçesinde, yasaların yürüyen yaşama ayak uydurması gereği vurgulanmıştır. Yürüyen yaşamın, halk için eşitlik ve özgürlüğü geliştiren anlayışlarına uygun olarak, kadın-erkek eşitliğini demokratik bir yapıda güçlendireceğine inandığımız yeni tasarı, hukuk örgütleri ve kadın kuruluşlarının katılımı ile geliştirilmiş bir tasarıdır.

Demokrasiyi geliştirmek ve güçlendirmek, ancak demokratik yasalarla olanaklıdır. Kadın-erkek eşitliğinin yasal düzlemde sağlanmadığı koşullarda demokrasiyi var etmek düşünülemez.

TBMM, tasarının yasalaşması için son tarih olarak, Medeni Yasa'nın kabul tarihi olan 17.02.2001 yılını hedeflenmelidir.

2- Kadın-Erkek eşitliğinin önemli ölçüde ihlal edildiği yasalardır arasında yer alan TCY değişikliğine ilişkin çalışmalar hukuk örgütleri ve kadın kuruluşlarının bilgisi dışında sürdürülmektedir. TÜBAKKOM olarak, bu çalışmaya müdahil olmak istekteyiz. Ayrıca, bütün kadın örgütlerini de bu çalışmalara katılma ve müdahale etmeye davet ediyoruz.

3- Kadını, aile içindeki şiddete karşı korumak amacı ile yürürlüğe girmiş olan 4320 Sayılı Yasa'nın, tüm hukukçular tarafından özenle uygulanmasını talep ediyoruz. Ayrıca, şiddetin tanığı olan emniyet görevlileri, Adli Tıp Merkezi hekimler, Kadın Dayanışma Merkezleri, Sığınmaevleri vb. kuruluşlarla gerçekleştirilecek ortak deney paylaşımı çalışmaları öneriyoruz

Ülkemizin Güneydoğusu'nda son günlerde giderek tırmanan

intihar vak'alarını, kadına yönelik şiddetin en vahim sonucu olarak görüyor ve gerici şiddeti besleyen politikalara son verilmesini istiyoruz.

4- Kadının statüsünün yükseltilmesi için tek idari mekanizma olan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Teşkilat Yasası'nın TBMM'nde öncelikle ele alınması ve yasalaşmasını talep ediyoruz.

5- Ombudsman Yasa Tasarısı'nın ülkemizde, hukukun demokratikleşmesi amacı ile düzenlemeye çalışılmasına karşın, siyasal amaçlar için bir bir araca dönüştürülme girişimlerini şiddetle kınıyoruz.

6- Her alanda yürütülmekte olan yasal düzenleme çalışmalarında temel alınacak özgürlük anlayışının, laik ve demokratik hukuk düzenini geliştirecek yapıda ele alınmasını bekliyoruz. Özgürlüklerin ve insan hakları kavramının, cumhuriyetin temel değerlerini yok edecek bir anlayışa alet edilmesine karşı olduğumuzu da ifade ederiz.

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu olarak, TBMM'ni yeni çalışma döneminde cumhuriyetin temel niteliklerini koruyan, gözeten, geliştiren ve yükselten bir anlayışla çalışmaya davet ediyoruz. 17.10.2000

TÜBAKKOM

Başkanı

Av. Şenal SARIHAN

TÜBAKKOM
KARADENİZ BÖLGESİ TOPLANTISI
KARABÜK/SAFRANBOLU
18.11.2000

TÜBAKKOM Karadeniz Bölge Temsilciliği Karabük

Değerli TÜBAKKOM bölge temsilcisi meslektaşım

16/9/2000 tarihinde Ankara'da yapılan bölge temsilcileri toplantısında, Karadeniz bölge toplantısını 18/11/2000 tarihinde Karabük'te yapacağımızı, Karadeniz bölgesindeki TÜBAKKOM başkanları ile Türkiye'deki bölge başkanlarını Karabük'e davet edeceğimizi bildirmiştik.

18 Kasım 2000 saat 10.00'da başlayacak toplantımız, 19 Kasım 15.00'de sona erecektir. Gündemi katılacaklara bilahare bildireceğim. Katılacakların kesin sayısını bilmem gerekmektedir. Katılmak isteyenlerin konaklama vesair masrafları için aşağıdaki hesaba tek kişi ücreti olarak 20.000.000 TL yatırılması gerekmektedir. (Tarihi safranbolu konaklarında konaklama yapılacaktır)

Birlikte toplantı yapmak ve bu çevreyi görmenizi sağlamak dayanışmayı kuvvetlendirme için tüm Karadeniz bölge TÜBAKKOM temsilcilerinin katılmasını ve Türkiye'deki tüm Bölge Başkanlarının, bölge yürütme kurullarının katılmasını arzu ederiz.

18 Kasım 2000'de Karabük'te buluşalım.

18/10/2000 tarihine kadar toplantıya katılıp katılmayacağınızı ve katılımcıların isim-soy isimlerini bildirmeniz organizasyonu yapabilmemiz ve kalınacak yerlerin kesin belirlenmesi anlaşmasını yapmamız için gerekli olacaktır. Tarihi ve turistik yer olduğundan gecikilmesi halinde yer bulma sorunu olacağından acilen cevabınızı bekler, saygılar sunarım.

Bu vesile ile başarılar dilerim.

**Karabük Barosu TÜBAKKOM
Adına Komisyon Başkanı
Av. Fazilet DEMİREN**

TÜBAKKOM
Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu
Karadeniz Bölge Temsilciliği
Karabük

Karabük Barosu Kadın Hakları Komisyonunun ev sahipliğinde yapılacak olan **TÜBAKKOM Bölge Toplantısı Programıdır.**

18/11/2000 Tarihli toplantımız; Safranbolu Ganioglu Konağında yapılacaktır.

10.00-00-10.45: Açış konuşmaları

Av. **Fazilet Demirezen** *TÜBAKKOM Karabük Başkanı*

Av. **Ali Çetin Aygün** *(Karabük Barosu Başkanı)*

11.15-13.00: Komisyonların etkinlikleri hakkında yürütme kurulu temsilcilerini konuşmaları

13.00-14.00: Öğle yemeği Karabük Barosu tarafından gideri karşılanan mahalli yemeklerden oluşan menü sunulacaktır.

14.00-15.30: Medeni Yasa Tasarısının yasalaşması ile ilgili yapılan çalışmaların Ankara Barosu dönem başkanından açıklamalar istenecek. Davetimize gelirse Karabük milletvekillerinin görüş ve açıklamaları alınacak. Bu tasarılar "NE ZAMAN KANUNLAŞACAK" sorusuna cevap istenilecek.

15.30-16.00: 4320 Sayılı Yasanın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için neler yapmalıyız.

16.00-16.30: Ombudsman-trafik yasası-ceza yasası ile ilgili TÜBAKKOM görüşlerinin saptanması ilgili kurumlara bildirilmesi

16.30-17.00: Kadına karşı uygulanan şiddetin boyutlarının tesbiti ve mücadelemizin belirlenmesi

17.00-17.30: Çalışmalarımızın daha etken olabilmesi için önerilerin alınması ve yörelerdeki ilginç olayları anlatan bültenlerin okunması

17.30-18.00: Etkinlik konularımızın ve tarihlerinin belirlenmesi
Bir sonraki bölge toplantısının tarihinin belirlenmesi
Kapanış

18.00-19.00: Dinlenme

19.00-22.00: Yemek Gözü Mavi Kebap Salonunda

19/11/2000

9.30: Kadri Ganioglu konağından otobüs ile hareket

9.31: Kazdağı meydanından otobüsten iniş ve gezinin başlaması
Cincihani, Hıdırlık Tepesi'nden panoromik Safranbolu görüntüsü fotoğraf çekmek için uygun yer. Kaymakamlar ve kilerciler evlerini görülmesi, semerciler, demirciler yemeniciler arastasını (çarşısının) gezilmesi

11.30-12.15: Alışveriş ve dinlenme molası

12.30: Yemek için hareket

13.00-14.30: Yemek molası Çevrik köprüsü

3 çeşit menüden seçilecek (alabalık-kuyu kebabı veya etli ekme)

14.30-16.00: Safranbolu bağlar bölgesinin gezilmesi, Emir-hocazade Ahmet efendi evinin gezilmesi-İncekaya su kemerinin gezilmesi

16.00-16.30: Havuzlu Asmazlar konağında dinlenme çay ve vedalaşma

TÜBAKKOM Toplantısına Katılanların Listesidir
(*Kayıt Sırasına Göre Yazılmıştır*)

Fazilet Demirezen	<i>Karabük Barosu</i>
Melahat Sezişer	<i>Karabük Barosu</i>
Fatma Ateş	<i>Karabük Barosu</i>
Zuhal Güneş	<i>Karabük Barosu</i>
Fatma Şirin	<i>Karabük Barosu</i>
Zübeyde Kilcioğlu	<i>Karabük Barosu</i>
Habibe Kuzyaka	<i>Karabük Barosu</i>
Emine Müezzinoğlu	<i>Karabük Barosu</i>
Nigar Kalafatoğlu	<i>Karabük Barosu</i>
Sündüs Öztürk	<i>Karabük Barosu</i>
Sanem Koç	<i>Karabük Barosu</i>
Saime Ekşi	<i>Zonguldak Barosu</i>
Gülseren Demir	<i>Zonguldak Barosu</i>
Hanzade Uzun	<i>Zonguldak Barosu</i>
Esin Üstüncöl	<i>Zonguldak Barosu</i>
Sema Yağdıran	<i>Kırklareli Barosu</i>
Yasemin Şanlı	<i>Kırklareli Barosu</i>
Nilgün Ülgen	<i>Kırklareli Barosu</i>
Sezen Malik	<i>Kırklareli Barosu</i>
Esin Eren	<i>Bartın Barosu</i>
Nilgün Saban	<i>Bartın Barosu</i>
Şenal Sarıhan	<i>Ankara Barosu</i>
Gülnur Minican	<i>Ankara Barosu</i>
Meral Erdoğan	<i>Ankara Barosu</i>
Yasemin Bülbül	<i>Ankara Barosu</i>
Türkay Asma	<i>Ankara Barosu</i>

Emine Ergül	<i>Ankara Barosu</i>
Berrin Koç	<i>Samsun Barosu</i>
Şeref Koç	<i>Samsun Barosu</i>
Zübeyde İncekara	<i>Giresin Barosu</i>
Hülya Ersoy	<i>Kastamonu Barosu</i>
Şükran Eroğlu	<i>Istanbul Barosu</i>
Ayfer Coşkun	<i>Istanbul Barosu</i>
Handan Saner	<i>Istanbul Barosu</i>
Nuran Atağan	<i>Istanbul Barosu</i>
Günsü Akçagöz	<i>Istanbul Barosu</i>
Aytül Arıkan	<i>Izmir Barosu</i>

TÜBAKKOM 18.11.2000 Karabük Toplantı Tutanağı

Av. Fazilet Demirezen, toplantının açılış konuşmasını yaptı. TÜBAKKOM'un kuruluş amaçlarını anlattı ve Karabük'te yapılan çalışmalara değindi.

Av. Fazilet Demirezen'in ardından Karabük Baro Başkanı Av. **Ali Çetin Aygün** TÜBAKKOM'un amaçlarına değindi ve 4320 Sayılı Yasa'dan bahsetti. Bu konuda yapılması gereken değişikliklerle ilgili öneriler sundu.

Av. Şenal Sarıhan, Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun kuruluşundan bu yana yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verdi. 3B projesinden ve KSSGM'e kadın Hukuku Komisyonunda yapılan çalışmalardan sözetti.

TÜBAKKOM'un kurulmasında ilk adımı atan İstanbul Barosu'na teşekkür ettikten sonra TÜBAKKOM'un Ankara'ya devrinden sonra adli tatil ve Baro seçimleri nedeniyle Kadın Komisyonu üyelerinin netleşmemesi nedeniyle çalışmaların geciktiğini belirterek, TÜBAKKOM'un Ankara'ya devrinden sonra yaptığı çalışmaları anlattı. 4320 Sayılı Yasa bizim en büyük kazanımımızdır, bir diğer kazanımımız ise Medeni Yasa Tasarısıdır, dedi. Medeni Yasa Tasarısının TBMM Alt Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında yapılan lobi çalışmalarını ve 4320 Sayılı Yasa'nın tanıtılması ve kullanılabilir hale getirilmesi için yapılan çalışmaları (TV programları, toplantılar, vs) anlattı.

"Ceza Yasa Tasarısında önemli değişiklikler yapıldı. Tasarının son halini ele geçiremediğimiz için bu konuya burada değinemeyeceğiz, yasa tasarısına ulaşıncaya bir sonraki toplantıda bu konuyu görüşürüz," dedi.

TBB adına toplantıya katılan Av Meral Erdoğan, Ankara'da bulunmamızın avantajlarına, bize sağladığı faydalara değinip çalışmalarımızda bize sağladığı kolaylıkları ve imkanları anlattı. TÜBAKKOM üyesi tüm illeri de bu imkanlardan faydalandırmak için çalışmalarda konsensusün sağlanmasının gerektiğini bu sağlanırsa TBB ve Ankara Barosu olarak katkının verileceğini belirtti. Medeni Kanun Tasarısı'nın TBMM'de Alt Komisyonunda görüşülmesindeki lobi çalışmalarının yeterli olmadığını, çalışmaların hızlandırılmasının gerektiğini, Türkiye genelinde her ilin milletvekilleriyle irtibata geçilmesinin faydalı olacağını belirtti. Ayrıca 4320 Sayılı Yasa'nın uygulanmasında iki sorunla karşılandığını;

Ayrı ayrı Sulh Hukuk Mahkemelerinden aynı raporlarla karar alındığı, bu kararlarda ayrı sürelerin ve tedbirlerin verildiğini, mahkemeler arasında bilgi ve iletişim ağı kurulamadığından kaos oluştuğunu,

- Kararların (infazında) süreleri; karar tarihi ile tebliğ tarihinin farklı zamanlar olması sebebiyle kararda belirtilen koruma süresinin başlangıç tarihi ve kararda belirtilen tedbirlerin sona erme tarihlerinde belirsizliklerin olduğunu, bu iki konunun toplantı gündemine alınmasını önerdi.

Av. Şükran Eroğlu: İstanbul Barosu'nun bütün komisyonları merkez haline getirme kararı aldığını, yeni bir yapılanmaya gidildiğini, kadınlara danışmanlık yapıldığını, yasa tasarıları ve 4320 Sayılı Yasayla ilgili çalışmalara devam edildiğini, bu çerçevede KSSGM'nin düzenlediği kadın 2000 toplantılarında görev alıp değişik illerde toplantılara katıldıklarını, Denizli'de yapılan bir toplantıda TBMM Alt Komisyon üyeleri ile görüşme imkanı bulduklarını ifade etti.

Uluslararası Kadın Hukukçular Birliği'nin Toledo'da düzenledi-

ği toplantıya katıldıklarını ve toplantının konusunun şiddet olduğunu söyledi. Toplantı hakkında kısa bir bilgi verdikten sonra gelecek yıl ki toplantının İstanbul'da yapılacağını ve bu toplantıyı, diğer barolara yazı göndererek bildireceklerini söyledi.

Av. Saime Ekşi: 1997 yılında komisyonlarını kurduklarını, Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın destekleriyle bir Aile Toplum Merkezinin kurulduğunu ancak kuruluş aşamasından sonra bu desteğin fiiliyata yansımadığını söyledi. Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonunun burada gönüllü olarak hizmet vermeye devam ettiğini anlattı. Cumhuriyet Kadınları platformu oluşturduk. Atatürkçü Düşünce Derneği, Baro ve çeşitli sivil toplum örgütleri ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bu oluşuma katıldı. Okullarla irtibat kurduk. Okul aile birliklerinin katkı ve davetleriyle kadınlarla birebir sorunlarını görüşüyoruz. Kadınlara 4320 Sayılı Yasayı anlatıyoruz, dedi. 19 köyden çocukları okula taşıyan servisler bu defa kadınları, anneleri taşıdı ve biz 19 değişik köyden gelen kadınların katıldığı bir toplantı yaptık. Yine bir süre önce Emniyet Müdürlüğümüzün katkısıyla Karakol Komiserlerinin katıldığı bir eğitim toplantısı düzenledik

Av. Sema Yağrıdan: TÜBAKKOM Ankara toplantısına da sunduğu çalışmalarını yeniden anlattı. Emniyetin hizmet içi eğitimlerde kendilerini toplantılara davet ettiklerini, 4320 sayılı Yasa ve Medeni Yasa Tasarısı konusunda da çalışmalarının devam ettiğini ifade etti.

Av. Nilgün Saban: Bartın Barosunda iki kişi çalışmaları götürüyoruz. 4320 Sayılı Yasayla ilgili olarak şimdiye kadar 15 kişi başvurdu ve bu konuda karar alındı. Yaptığımız toplantılarda 4320 Sa-

yılı Yasayı ve Medeni Yasa Tasarısını anlatıyoruz. Bartın küçük bir il olduğu için kadın dernekleri yok. Bu nedenle de çalışmalarımızı kadın dernekleriyle birlikte sürdürme imkanını bulamıyoruz, dedi.

Av. Berrin Koç: Samsun Barosu olarak TÜBAKKOM'un bir sonraki toplantısına ev sahipliği yapmaya hazır olduklarını söyledi ve Baro Başkanının toplantı davetini ilettiler. Samsun Barosu'nda kadın avukat sayısı fazla. Baro, çalışmalarımıza destek veriyor. Baroda müstakil odalarımız var. Yasal hakları açısından kadınların bilinçlendirilmesi yönünde çalışmalarımız oldu. Bu çalışmalarımızı devam ettireceğiz.

Av. Zübeyde İncekara: Baroda kadın avukat sayısının azlığı ve komisyon kurulması talebinin olmaması nedeniyle komisyon kuramadık. Bir sonraki toplantıya komisyon kurmuş olarak geleceğim, dedi. Umarım bir sonraki toplantıda pek çok genç arkadaşım da benimle birlikte gelir. Nasıl çalışmam gerektiği ve ne yapmam gerektiği konusunda hepimizin yardımlarını bekliyorum, dedi. Kadın Danışma Merkezinin çalışmaları ve sığınmaevi kurulması konularında bilgi istedi.

Av. Aytül Arıkan: İzmir olarak 1998 yılında İnsan Hakları Komisyonu olarak göreve başladık. Çocuk hakları sözleşmesi ile birlikte 4320 Sayılı Yasanın tanıtılması konusunda çalışmalarımız devam etti. İzmir'de Kadın Danışma Merkezi kurmak istiyoruz. Bunun için de Ankara ve İstanbul'un bilgilerinden faydalanmak istiyoruz. 4320 Sayılı Yasanın tanıtılması için çeşitli faaliyetlerimiz oldu. 60 kişilik polis gruplarına 4320 Sayılı Yasayı anlattık. Bu konudaki fikirlerini aldık. Yerel televizyonlarda bu konuda programlar yaptık, dedi.

Karabük: Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu yaptığı çalışmalarını faaliyet raporu olarak okudu.

Av. Şenal Sarıhan: 16.10.2000 TÜBAKKOM toplantısından sonra hazırlanan basın bildirisini okudu.

Av. Emine Ergül: Isparta'da bir süre önce haciz sırasında öldürülen **Av. Fatma Sevük**'ün Isparta'da yapılacak olan duruşmasını hastırlattı ve müdahil olarak bu davaya katılmamız faydalı olur, dedi.

Av. Aytül Arıkan: 4320 Sayılı Yasanın infazı aşamasında bir takım sorunlar yaşıyoruz, dedi.

Av. Türkey Asma: Alınan kararın polise gitmesi gecikince kararın uygulanması zorlaşır. İçişleri Bakanlığı ve Emniyet bünyesinde acil durumlar için özel bir çözüm olmalı. Karar en seri şekilde ya acele posta servisi ile ya da memurun aracına binip kararı götürmesi vs. gibi ya yasa ya da yönetmelikle pratikte bu soruna bir çözüm bulunmalı, dedi.

Av. Gülseren Demir: Koca evden uzaklaştırıldığında nafaka bağlanıyor. Fakat nafaka tahsili bir ay sürüyor. Bazen koca buna tepki duyuyor ve boşanma davası açılıyor. Boşanma davası açılmazsa, kadın ve çocuklar nafakalarını nasıl alacaklar?, dedi.

Av. Fatma Ateş: 4320 Sayılı Yasayla ilgili aksaklıklar ve yapılması gerekenler konusunda Karabük Barosu Kadın komisyonunun görüşlerini anlattı.

Av. Meral Erdoğan: Tedbir kararı harca tabi değil fakat nafa-

kanın icraya konulması harca tabi. Bu konuya ivedi olarak çözüm bulunmak üzere bu konu gündemde KSSGM ve Gazi Üniversitesi ni 30 Eylül - 1 Ekim 1999 tarihinde Ankara'da düzenlediği "Hukukta Kadın" sempozyumunda konu ele alınarak, nafakaların tahsili için icra dairelerine başvurunun harca tabi olmaması kararı sonuç bildirgesine alınmıştır. Bir de şiddete uğrama tarihi ile karar alma tarihi arasında boşluk oluyor bunu dikkate alalım, dedi.

Av. Türkay Asma: Aynı çatı altında yaşıyorsa, evlilik birliği devam ediyorsa, 4320 Sayılı Yasayı uygulayabiliyorsunuz. Fakat kadın ayrı yaşamaya başlasa da erkek ayrı eve gidip kadın yine şiddet uygulayabiliyor. Boşanma temin edilip kadın ayakları üstünde duruncaya kadar bu karar devam etmeli, dedi.

Av. Ayfer Coşkun: Ailenin Korunmasına Dair Kanunda (sadece eş değil, kayınvalide, kayınpeder vs de şiddet uygulayabiliyor. Bu nedenle kusurlu eş deyimi değiştirilmeli) Burada çekirdek aile değil, geniş aile esas alınmış, geniş aile legalize edilmiş, dedi.

4320 Sayılı Yasa hakkında İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonunun görüşleri okudu.

Av. Türkay Asma: Bütün bu sorunları çözümü için aile mahkemelerini kurulmasına öncelik verilmeli, dedi.

Ailenin Korunmasına Dair Yasanın uygulanmasında karşılaşılan sorunlar hakkında karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu.

Av. Şükran Eroğlu: Hakim şiddet uygulayan eşe, tedbiri bloke ettirebilir. Örneğin nafakanın iki aylık bölümünü yatırmasını isteyebilir, dedi.

Türkay Asma: Diğer ülkelerdeki gibi devlet bir fon oluşturmalı ve kadına ödeme bu fondan yapılmalı. Yapılan ödeme daha sonra şiddet uygulayan eşten tahsil edilir, dedi.

Av. Şenal Sarıhan: Avukat olarak hepimiz aldığımız işi başarıyla yürütmek istiyoruz ve eldeki imkanları kullanmak istiyoruz. Örneğin bir arkadaşın başvurusu üzerine tedbir kararı alındı. Her iki arkadaş da öğretilmedi. Tedbir bir süre sonra kaldırıldı ve kadının öldürüldü. Biz burada kadın hukukunu korumalıyız. Adalet Bakanlığı tutum birliği sağlanması için bir önlem almalı (bazı illerde tedbir kararı duruşmalı olarak veriliyor...) TÜBAKKOM olarak böyle bir çalışma yapalım. Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin bu konudaki çalışması var, bunu da ekleyelim.

4320 Sayılı Yasa'nın tanıtılmasında Ankara'da savcı ve hakimlere yönelik bir toplantı yaptık. Hepimizin kendi bölgelerimizde daha fazla çalışmaya ihtiyacımız var. Erkek meslektaşlarımızın yanısıra pek çok kadın meslektaşlarımız da bu yasa'yı bilmiyor. Bu ailenin korunması değil, kadının ve çocuğun korunması yasasıdır. Bir prensip kararına varıp, eylem planı belirleyelim. Polisten hekimlere, sosyal hizmet uzmanlarına, yargıç ve meslektaşlara yönelik eğitim çalışması yapmalıyız. Şiddet gören eğitilmiş insanların da ortaya çıkmasını teşvik etmeliyiz, dedi.

Av. Fazilet Demirezen: Birde cinsel şiddet var. Çalışanlar patronların cinsel tacizlerine maruz kalıyor. Kadınlar aile içinde eşlerinin cinsel sapıklıklarıyla uğraşıyorlar ve bu açığa çıkarılmıyor.

Av. Meral Erdoğan: Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın icracı bir bakanlık yapılması bu sorunlara çözüm getirebilir, dedi.

Av. Aytül Arıkan: Kadına tedbir kararı alınmasının yanısıra, kadının tedavi edilmesi, rehabilite edilmesi lazım. Şiddet uygulayan eşin de eğitilmesi lazım. (Şiddet uygulayan eşin tedavisi Kanada'da mecbur. Şiddet gören kadına anında müdahale edilip tedavi ediliyor. Artı şiddet uygulayan eşin tedavisi de mecburi, böyle bir koruma paketi var.) bizim de böyle çözümlere ihtiyacımız var.

Av. Şükran Eroğlu: Yasayı çıkardık ama alt yapısı yok onun için yürümüyor. Öncelikle **alt yapıyı** oluşturmak için çalışmalıyız. Bakanlığı aktif konuma geçirmeliyiz. Bakan Hasan Gemici'yle de birebir ilişkiye girip çalışmalıyız.

Av Türkay Asma: Alt yapı oluşturulurken yerel yönetimler de bu işe dahil edilmeli.

Av. Meral Erdoğan: Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın icracı bir bakanlık olması lazım, KSSGM'nin henüz Teşkilat Yasası yok. El yordamıyla birşey yapmaya çalışıyoruz. Dünya'da şiddet bir olgu bizde mağdurun karakola müracaatında failin koca olduğu anlaşılınca uzlaştırma ve kadını eve gönderme çabası gösteriliyor, dediler.

Av. Şenal Sarıhan: Boşanmayı sağlıyorsunuz, boşanma bir haktır. Boşanan kadının ekonomik bir dayanağı yok. Her alanda kullanılabilir. Yasaların alt yapıları olmadığı için uygulayamıyoruz. Ara korunaklara ihtiyacımız var. Kişi serbest bırakılınca parası olup olmadığı soruluyor ve 1 haftalık geçinme ücreti ödeniyor. Bizim ara korunmalarımız yok. Sığınmaevlerimiz yok. Rehabilitasyon merkezlerimiz yok. Devlet misafirhanelerinde kadınlara yer bulabiliyoruz. Ama bir süre sonra çıkmak zorunda kalıyorlar. Bu

konuda bir baskı grubu oluşturmamız, dedi.

Av. Meral Erdoğan: 4320 Sayılı Yasayla ilgili 30.11.1999 değişikliği tasarısını okudu. Tedbir kararının karşı itirazının hangi sürede yapılacağı kesin olmalı, dedi.

Av. Aytül Arıkan: Basında şiddet konusunda haber yapılırken şiddet mağduru afşe ediliyor. Kadın mimleniyor, dedi

Av. Şenal Sarıhan: Namus cinayetleri aile içi şiddet kabul edilmeli. KSSGM Urfa'da namus cinayetleri ve intihar konusunda bir toplantı düzenlemiştir. KSS Genel Müdür Vekili Nevin Hanım bu çalışmada bizden destek istedi. Toplantı 24.11.2000 tarihinde yapılmış. Spot filmler çekilmiş Tayfur Talipoğlu filmleri çekmiş. Belki biz de TÜBAKKOM olarak Güneydoğuda böyle bir toplantı düzenleyebiliriz. KSSGM tarafından hazırlanan filmlerin fotokopisini isteyebiliriz, dedi. Dışişleri Bakanlığına sunulan töre cinayetleri ile ilgili belgeyi okudu.

Haber programlarında şiddet konusunda eğitime değil, teşhir ve teşvik var. Bu konuyu gelecek toplantıda görüşebiliriz. Bunu gündeme almalıyız. Okullara başvurarak okul aile birlikleriyle ve öğrencilerle toplantı düzenlese, böyle bir karar alıp bunu Barolar Birliğinde ya da Barodan talep edebiliriz, dedi.

Av. Aytül Arıkan: Bizim muhtarlarla böyle bir çalışmamız var.

Av. Meral Erdoğan: CEDAW doğrultusunda eğitim seferberliği başladı. Milli Eğitim ve Halkevleri işbirliği ile çalışmalar başladı. Biz de bu okullarda şiddet konusunu işleyebiliriz, dediler.

Av. Şenal Sarıhan: 25 Kasım "Kadına Karşı Şiddete Hayır Günü" dolayısıyla bir etkinlik yapmalıyız, dedi.

Av. Meral Erdoğan: Bir basın bildiriyle başlayıp, etkinliği devam ettirmeliyiz, biçiminde görüş açıkladı.

Kararlar

1) 25 Kasım'da merkezden bir basın bildiri yayınlanmasına yerel televizyonların ve basın bu konuda kullanılmasına karar verildi.

2) Ombudsman ve TCY Tasarılarının elde edilince fakslanmasına,

3) Mersin ve Gaziantep'e yazılı uyarı gönderilmesine olumlu cevap alınamaması halinde Diyarbakır ve Antalya Barolarını Bölge temsilcisi olmalarına,

4) Bir sonraki toplantının 13-14 Ocak 2001'de İzmir'de yapılmasına karar verildi.

TÜBAKKOM
Yürütme Kurulu

Karabük Toplantısı'na Sunulan Öneri ve Raporlar

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun

Tedbirlerle Birlikte Kanunda Öngörülmesi Gereken Hususlar

1. Kanunda şiddet uygulayacak eş'e karşı alınan tedbirlerin hepsi eş, çocuk ve aynı çatı altında oturan aile bireylerinin tümünü kapsamalıdır.

2. Sulh Hukuk Hakimi bu tedbirleri alırken en kısa duruşma gününü acilen vermeli, nafaka konusuna derhal karar vermeli ve nafakanın ödenmesi için gerekli tedbirleri almalı, nihai kararı da en kısa zamanda vermeli ve bu kararın icrai kabiliyeti olmalıdır.

3. Oturulan ev kira ise kira bedelinin kusurlu eş tarafından ödenmesine hükmedilmeli ve bu kararın uygulanması için de gerekli önlemler alınmalıdır.

Kanuna Göre Alınacak Diğer Tedbirler Konusunda Görüşlerimiz

1. Hakimın kanunda belirtilen birçok tedbirin yanında, diğer tedbirler konusunda da geniş takdir yetkisi bulunmaktadır. Şiddet uygulayan anne ve babaların psikolojik kontrolü, alkol kullananların alkol bağımlısı olup olmadığı, bu konuların tedavisi, tacize uğrayan çocukların yurtlara verilmesi konusu takdire giren hususlardır.

Ancak tedavi yeri, çocuğun kalacağı yurt gibi sorunlar konusunda hakimın sevk edeceği belirli yerler bulunmamaktadır. Hakimın başvurabileceği kurumlar adli mekanizma içinde oluşturulmamıştır. Bu nedenle bu tedbirlerin uygulanabilmesi zayıf ihtimaldir. Şu durumda, öncelikle bu gibi kurumların oluşturulması zorunludur.

2. **Adli polis teşkilatının mutlaka kurulması ve uzaklaştırma konusunun bu teşkilat tarafından izlenmesi idealdir.** Ancak Türk Hukukçu Kadınlar Derneği'nin 1999 yılında Paris'teki Uluslararası Federasyon toplantısında konuyla ilgili konuşan Fransız bir Savcının "Teşkilatın gözleminin bile çok zor olacağını" dile getirdiğini gördük. Demek ki uygulamadaki en büyük zorluklardan biri teşkilatın yanında bu teşkilatın çalışma sistemidir. Bizim hukukumuzda her iki konu da eksiktir.

3. En önemli konulardan biri de tedbirleri izleyecek polisin veya adli polisin eğitimi sorunudur. Bu sorunun çözümü için Almanya'da bir pilot bölge seçilmiş, burada adli teşkilat eğitilerek, olayların neticeleri çıkartılmıştır. Bu yasanın uygulanmasıyla o bölgede Şiddet olaylarının azaldığı görülmüştür. Bu nedenle bizde de böyle bir uygulamanın yararlı olacağı düşünülebilir.

Bu konuda **Aile Başvuru Merkezleri olmalı**, bu merkezler kadınları birçok konuda bilinlendirebileceği gibi, ona yol gösterici olarak merkezler ve Baroların müşterek çalışmasıyla bu birimde kadınlara faydalı olunmalıdır.

Tüm bunların yanında kadınların (şiddete uğrayan eş olarak en fazla kadınlar olduğu için) polis teşkilatının eğitimi ne kadar önemliyse, erkeklerin ve şiddet uygulayan eşlerin eğitimi de o derece önemlidir.

Çözüm Önerileri

1. Erkeklerin toplu bulunduğu mekanlarda (şiddeti eş'e genelde erkekler uyguladığı için) mesela kahvelerde, muhtarlardan yardım istenerek ortak toplantılar yapılabilir. Aile Merkezleri, Barolar ve sivil toplum örgütleri bu konuya eğilebilirler.

2. Milli Savunma Bakanlığıyla ortak çalışma yapılarak er olarak görevini yapan genç erkeklere bu konuda eğitim verilebilir.

3. Ayrıca medyanın eğitici programları, ailede yaşanan şiddet olaylarının yansıtılması ve bu konuda uyarıların psikolog, pedagoğ ve hukukçular gibi yetkili kişilerce yapılması önemsenmelidir.

18.11.2000

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu Adına
Başkan Nazan MOROĞLU,
Aydeniz TUSKAN, Ayfer COŞKUN,
Handan SANER, Şükran Eroğlu ORAN

İstanbul Barosu **Kadın Hakları Komisyonu Çalışmaları**

1. Komisyonumuz kadınların başvurularıyla ilgili Danışmanlık Hizmetlerine devam etmektedir. Kadın Hakları Merkeziyle koordineli olarak eğitim çalışmaları ve uygulamalar yapılmaktadır.

2. Bir yandan diğer kadın kuruluşlarıyla yasal haklar, yasalarda yapılan değişiklikler, uluslararası hukukta yaşanan gelişmeler ve Medeni Kanun Tasarısı konusunda bilgilendirme çalışmalarına devam edilirken, diğer yandan da, gecekondü bölgelerindeki kadınlara yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Bunun için genellikle bölgelerdeki okullarda kadınların katıldığı toplantılar düzenlenmekte ve özellikle de 4320 Sayılı Ailenin Korunması Yasası anlatılmaktadır.

3. Diğer Baroların düzenledikleri toplantılara davetleri üzerine katılmakta ve buralarda da Medeni Kanun Tasarısı konusunu gündeme getirmekteyiz. En son Denizli ve Kırklareli Baroları'nın toplantılarına katılmış bulunmaktayız.

4. Türk Hukukçu Kadınlar Derneği ile ortak çalışmalarımız devam etmektedir. Komisyon üyelerimizin bir kısmı aynı zamanda bu Derneğin üyesi olup, en son İspanya'nın Toledo kentinde düzenlenen **Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonu**'nun toplantısına katıldık. Bu toplantının konusu "**Kadına Karşı Şiddet**" idi. **2001 yılında Federasyon toplantısının İstanbul'da yapılması kararlaştırıldı ve Komisyonumuz da bu toplantının organizasyonunda görev aldı.**

5. Komisyon Türkiye'de yaygın kadın toplantıları çerçevesinde gecekondü bölgelerinde, okullarla ya da Belediyelerle ortak çalış-

ma yaparak özellikle şiddet konusunda kadınları bilinçlendirme yoluna gitmekte ve düzenlenen toplantılarda kadınların soruları ve sorunlarına çözüm getirilmeye çalışılmaktadır.

18 Kasım 2000

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu Adına
Başkan Nazan MOROĞLU,
Aydeniz TUSKAN, Ayfer COŞKUN,
Handan SANER, Şükran Eroğlu ORAN

İstanbul Barosu Yürütme Kurulu Üyeleri'nin Ek Önerileri

TÜBAKKOM'un gelecek toplantılarında programa alınması gerekli konulardan biri de Avrupa Birliğine giriş sürecinde kadın-erkek eşitliği konusudur. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak bu konuda çalışma içerisindeyiz ve TÜBAKKOM olarak bu konuda baskı grubu oluşturma yoluna gitmemizi öneriyoruz.

Kadın-Erkek eşitliği konusunun sadece Avrupa Birliğine girmek açısından değil, asıl insan hakları ve toplum açısından önemi ni yinelememiz gerektiği kanaatindeyiz.

10.12.1999 tarihinde Helsinki Zirvesinde Avrupa Birliğine giriş sürecinde Kopenhag Kriterleri konusu gündeme gelmiştir. Bu kriterler demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları başlıklarında toplanabilir. Bu konuda önemi vurgulanan değişiklik kadın-erkek eşitliği konusudur. Bu nedenle Mk. başta olmak üzere yasa tasarılarının yaşama geçirilmesi için kararlı bir eşitlik politikası uygulanmalıdır. Türkiye'de eğitim sorunu çözülmeli, öğretim birliği ve fırsat eşitliğine dayalı bir öğretim olmalıdır. Kadın-erkek eşitliği konusunda Avrupa Birliğince kabul edilen yönergelerde cinsiyete dayalı ayrımcılıkta ayrımcılığa uğrayan kişi mahkeme sürecinde ispat külfetinden kurtulmalıdır. Bu yönergelere uygun olarak hukukumuzda yapılması gereken düzenleme ve değişiklikleri gözden geçirirsek:

1) Anayasamızda kadın-erkek eşitliği içeren maddelerde değişiklik yapılması gereklidir. Örneğin:10. maddeye "Yasalar önünde kadın erkek eşittir, devlet cinsler arası eşitliği sağlamak için olumlu ayrımcılık dahil her türlü önlemi alır" cümlesinin eklenmesi başta olmak üzere, Anayasada da eşitliğin vurgulanması sağlanma-

lıdır. (Örneğin: Siyasi kota olumlu ayrımcılık)

2) Tarım kesiminde ücretsiz çalışan kadınların mağduriyetinin giderilmesi, emeğinin değerlendirilerek, sosyal güvenliklerinin sağlanmasına ilişkin hukuki düzenleme yapılmalıdır.

3) Ev hizmetlerinde çalışan kadınlar İş Kanunu kapsamına alınmalı, doğum öncesi ve sonrası kullanılacak izin sürelerinin toplamı Avrupa Birliği ülkelerine uyum sağlanarak 14 haftaya çıkartılmalıdır.

4) Gebelik ve doğum izinlerinin süresinin bitiminde işverenin iş akdini bildirimisiz feshetmesini engelleyen açık bir hükme İş Yasası'nda yer verilmelidir.

5) Ebeveyn izni müessesesi yasal dayanağa kavuşturulmalıdır. Yarı zamanlı çalışma koşulları yasayla belirlenmelidir.

6) Gebe ve emzikli kadınların çalışma koşullarıyla, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarına dair tüzükte değişiklik yapılarak, mesleki ve ailevi yükümlülüklerin çalışma koşullarıyla çatışmaması için gerekli önlemleri içeren hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu konuların Avrupa Birliğine giriş sürecinde kadın-erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için yapılabilecek hazırlıklar olarak değerlendirilmesi İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak sunarız.

18.11.2000

Saygılarımızla.

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu Adına
Başkan Nazan MOROĞLU,
Aydeniz TUSKAN, Ayfer COŞKUN,
Handan SANER, Şükran Eroğlu ORAN

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Siyasi Alanda Yapılması Gerekenler (*)

Av. Munise DAYI

Cinsiyet ayrımcılığına ilişkin devlet politikaları Avrupa ülkeleri tarafından çok uzun zamandır oluşturulmuş ve bu politikalar 20. yüzyılda uluslararası düzeye taşınmaya başlanmıştır. Devletimiz ise 90'lı yıllara kadar bu konuya önem vermemiş, ancak kadın hareketinin geldiği nokta ve Avrupa'ya açılmak isteği nedeniyle cinsiyet ayrımcılığını önlemeye yönelik; öncelikle uluslararası düzeydeki anlaşma ve sözleşmelere katılarak politika geliştirmeye başlamıştır. Hatta Uluslararası Sözleşmelere konulan çekinceler bile bu yıl kaldırılarak aşama kaydedilmiştir.

Cinsiyet ayrımcılığını yok etme; kadına karşı şiddetin önlenmesinde ilk ve en önemli adımdır. Siyasal iktidar; 1979 yılında Birleşmiş Milletler tarafından konulan çekinceleri kaldırmış olduğuna göre, bu ayrımcılığı önlemeye yönelik yasal düzenlemeleri de bir an önce yapması gerekmektedir. Bu da öncelikle Sözleşmeye uygun bir "Eşitlik Çerçeve Yasası" çıkarılmasını gerektirmektedir. Ayrıca uzun zamandır üzerine konuşulan iki ana kanun (Medeni Kanun ve Ceza Kanunu) da gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Devletin Yasal düzenlemeler yanında öncelikli görevi eğitimidir ki; cinsiyet ayrımcılığını önleme konusu dışında da genel olarak eğitime önem vermesi gerekmektedir. Cinsiyet ayrımcılığını önlemeye ilişkin eğitim öncelikle, zorunlu sekiz yıllık temel eğitimde okutulan kitaplarla başladığından; ders kitaplarındaki ayrımcılığı

25-26 Kasım 2000 günlü Sığınmaevleri Kurultayı'na TÜBKKOM adına sunulan metindir

içeren konular düzeltilmelidir. Ayrıca ders kitaplarına cinsiyet ayrımcılığını ve şiddeti önlemeye yönelik konular da eklenmelidir. Bu konuda Devlet 4. Dünya Kadın Konferansı sonundaki deklarasyona imza koymakla taahhüt de bulunmuştur. Buna göre; hükümetin ulusal eğitim politikalarını kadının demokratik katılımını artıracak ve kadında siyasal bilinç oluşmasını sağlayacak yönde yeniden düzenlemesi gerekmektedir. Bu amaçla;

- Bütün düzeylerde okul programlarını ve eğitim materyallerinin taranarak, cinsiyet ayrımına yol açabilecek anlatım ve anlayışlardan arındırılması,

- Kadın sorunlarına duyarlı eğitim materyali hazırlanarak, özellikle öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinde ve öğretmenlik formasyonu programlarında kullanılması,

- Bütün düzeylerde okullarda cinsel eğitimin verilmesi, gerekmektedir.

Kız çocuklarının örgün eğitim yapması için gerekli tedbirlerin alınması, ailenin bu konuda eğitimi ve cezalandırılması da merkezi idarenin görevlerindedir.

Toplum, yaygın eğitimle cinsiyet ayrımcılığını önleme ve şiddet konusunda bilgilendirilmelidir. 4. Dünya Konferansı sonucunda hazırlanan Pekin Eylem Planı'nda da oniki hassas noktadan biri kadın eğitim ve öğrenimi olarak tesbit edilmiştir. Buna göre Devletin;

Aile içi şiddeti önlemek için (özellikle kadın ve çocuklara) kampanyalar, ana-baba eğitimi programları düzenlenmesi,

Sağlık görevlileri, öğretmenler, psikologlar, çocuk gelişim uzmanları, sosyal hizmet uzmanları, polisler ve yargı mensuplarının eğitiminde ve hizmet içi eğitiminde cinsiyet ayrımcılığını ve kadına-çocuğa karşı şiddetin önlenmesine ilişkin konuların yer alması-

nın sağlanması,

Halk eğitimi kurslarının, meslek okullarının bulunduğu yerleşim merkezleri yerine, kırsal kesimde zorunlu eğitimden sonra okula gitme olanağı bulunmayan kız çocuklarının bulunduğu alanda yürütülmesi,

Bu kurs programlarının, mesleki bilgilerin yanı sıra, aile planlaması, beslenme kuralları, gibi temel bilgileri de kapsamaması,

Yaygın eğitimde; kadınlara verilen kursların aile ekonomisine ve kalkınmaya katkısı göz önünde bulundurularak, yaygın eğitimin gelir getirici faaliyetlere yönlendirilmesi doğrultusunda özellikle İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliğine gidilmesi,

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadının insan hakları konusunda, toplum bilincini geliştirmeye yönelik kampanya ve eğitim programlarını düzenlenmesi ve bu konuda hazırlanacak projelerin desteklenmesi, konularındaki taahhütlerini yerine getirmek zorunluğu vardır.

Merkezi ve yerel yönetimler, demokratik kitle örgütleri ve toplumla ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasında bilgi alışverişini gerçekleştirerek ve ortak çalışma ortamını sağlayarak bu görevlerin yerine getirmelidir.

Merkezi yönetimin ve yerel yönetimlerin eğitim kadar önemli ve bence günümüz Türkiye'sinde en önemli görevi şiddet gören kadınların korunması, sığınması ve yaşaması için gerekli tedbirleri almaktır. Şiddet gören kadınlara sığınma imkanı sağlanması Uluslararası Sözleşmelerle taahhüt altına alınmıştır. Ancak halen Merkezi İdare, Hükümet ve Yerel yönetimler bu konuda yeterince bilgi sahibi olamamalarından kaynaklanan bir duyarsızlık içinde bulunmaktadırlar. Halbuki

- Şiddete uğrayan kadın ve çocuklara yasal haklarını anlatma ve

bilinçlendirme konusunda hukuki ve psikolojik danışmanlık hizmetinin ücretsiz olarak verilmesini sağlamak üzere başvurabilecekleri merkezlerin kurulması,

- Şiddete uğrayan kadınların yerleştirilebilecekleri sığınma evlerini kurmak, sayılarını artırmak ve bu evlerin gerekli personel ve teknik donanımının sağlanması, var olanların sürekliliği ve gelişmesi, için merkezi ve yerel yönetimlerin bütçelerinden pay alınması taahhüt edilmiştir ve bir an önce yerine getirilmesi gerekmektedir.

Devlet yukarıda belirttiğimiz yükümlülüklerini yerine getirmediği gibi, ... özel sığınma evi maddi sıkıntılar nedeniyle kapanmak zorunda kalmıştır. Demokratik kitle örgütlerinin maddi sıkıntılar içinde gönüllülükle çalışmalarını sürdürdüğü danışma merkezleri bile, sığınmaevi olmadığından işlevini tam olarak yerine getirememektedir. Devletin kurduğu 7 sığınmaevi vardır ancak işlevsel değildir. Bu evlere mesai saatleri dışında başvuru imkanı olmadığı gibi nüfus cüzdanı olmayan veya bekar olan kadınları kabul etmemeyi de içeren birçok anlamsız kural konulmuştur. Merkezi idare yanında Yerel Yönetimler Kanunu da değiştirilerek yerel yönetimlerinde bölgesindeki insan sayısına göre sığınmaevi kurma zorunluluğu getirilmelidir.

Merkezi ve yerel yönetimler yanında baskı grubu olarak toplumun özellikle kadınların bu konudaki ihtiyaç ve isteklerini siyasal iktidara ulaştırmakta demokratik kitle örgütlerine (özellikle kadın örgütlerine) büyük görev düşmektedir. Yani demokratik kitle örgütleri toplumun sesi olmak durumundadırlar. Örgütlü azınlığın örgütsüz çoğunluğu her zaman yöneteceği fikrinden hareketle, güçlerin birleştirilerek bir siyasi güç ve baskı grubu olarak Siyasal iktidarla pazarlığa oturma şansı elde edilebileceği kanatındeyim.

TÜBAKKOM 18.11.2000
Karadeniz Bölge Toplantısı
Sonuç Bildirgesi
Karabük

18-19.11.2000 Cumartesi Pazar günleri, Karabük Barosu'nün ev sahipliğinde gerçekleştirilen TÜBAKKOM Yürütme Kurulu ve Karadeniz Bölge Toplantısı'nda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

A) İşleyişe İlişkin Sonuçlar

1- TÜBAKKOM Yürütme Kurulu toplantılarının, bölge toplantıları ile birleştirilerek yapılması, bölgedeki komisyonlarla, merkezi komisyonun (Yürütme Kurulu) iletişimini güçlendiren ve eylem birliğini sağlayan olanaklar yaratmıştır.

Bu olanağı, ciddi bir bölge çalışmasıyla gerçekleştiren Karabük Barosu Yürütme Kurulu temsilcisi Av. Fazilet Demirezen'e teşekkür ediyoruz.

2- Bu çalışma tarzının verimliliği dikkate alınarak, izleyen yürütme kurulu toplantısının, 20-21 Ocak 2001 tarihinde İzmir'de Ege Bölgesi toplantısı ile birleştirilerek gerçekleştirilmesi karar-

laştırılmıştı. Toplantı günü, programı ve konaklama olanaklarına ilişkin ayrıntılar 1 Ocak 2001 tarihine dek İzmir Temsilcisi Av. Aşen Erdoğan tarafından arkadaşlarımızın bilgilerine sunulacaktır.

3- Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile iletişimi güçlendirmek amacıyla Diyarbakır Barosu ile iletişime geçilmiştir. Genel Kurul sonrası henüz Baro Kadın Komisyonu'nun oluşmadığı ancak, bu oluşun tamamlanmasının hemen ardından Yürütme Kurulu ile iletişime geçeceklerini, İzmir toplantısından sonra yapılacak olan toplantıya ev sahipliği yapacaklarını belirtmişlerdir. Diyarbakır Barosu'nun ev sahipliğini yapacağı bu toplantının tarihi olarak 8 Mart 2001 tarihi önerilmiştir.

4- Komisyonlar arası iletişimi güçlendirmek, örnek almak ve eylem birliği sağlamak amacıyla, her komisyonumuzun, aylık çalma bilgilerini, bölge sorumluları ve Merkezi Yürütme Kurulu'na iletmeleri, Merkezi Yürütme Kurulu'nun bu bilgileri, bir bülten halinde Barolara ulaştırması, kararına varılmıştır.

5- Acil durumlarda bu çalışmanın hemen yapılarak, güncelin yakalanmasına önem verilecektir.

6- Yasaların, kamuoyuna benimsetilmesi amacı ile kimi barolarımız tarafından gerçekleştirilen Okul Aile Birliği, Toplum Merkezleri Kadın Örgütleri vb. kuruluşlarla ortak eğitim çalışmaları bir yöntem olarak benimsenecektir

B- Yasal Çalışmalara İlişkin Sonuçlar

1- Medeni Yasa Tasarısı'nın yasalaşması konusunda, her il kendi milletvekilleriyle iletişim kurup destek isteyecektir.

2- Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı, Grup Başkanları ve Kadın Milletvekillerinden randevu alınarak görüşme sağlanacaktır.

3- 4320 Sayılı Yasa'daki değişiklik önerilerimiz de bu görüşmeler sırasında ilgililere iletilecektir.

4- 4320 Sayılı Yasa'dan yararlanan kadınların parasal güvencelerinin sağlanması amacı ile Adalet Bakanlığı bütçesinden bir fon ayrılması, bu paranın, şiddet görene hemen verilebilmesi için düzenleme oluşturulmasına çalışılacaktır.

5- Şiddete uğrayan kadınların ve boşanmış kadınların barınabileceği konutların (sığınmaevi-konukevi vb) ve rehabilitasyon merkezlerinin oluşmasının sağlanabilmesi için yasal düzlemde çaba gösterilecektir.

6- Ombudsman Yasa Tasarısı ve Ceza Yasa Tasarısı temin edilerek, tüm temsilcilerimize gönderilecek ve İzmir toplantısına bu tasarı ile ilgili yazılı görüşler getirilecektir. Toplantı gündemimiz içinde bu raporlar tartışmaya açılacaktır. (Ombudsman Yasa Tasarısı posta ile gönderilecektir.)

TÜBAKKOM
Yürütme Kurulu

Türkiye Barolar Birliği

Kadın Komisyonları Ortak Açıklamasıdır

Kadına Yönelik Şiddete Hayır!

Şiddet, kadın ve kız çocuklarının iradeleri dışında fiziksel ya da psikolojik baskıya maruz kalmaları olgusudur.

BM Kadına Karşı Şiddetin Engelenmesi Bildirgesi'nde, kadına yönelik şiddet:

“İster özel, ister toplumsal yaşamda olsun tehdit, cebren ya da keyfi olarak özgürlükten alıkoymak da dahil olmak üzere kadına, fiziksel, cinsel yada psikolojik zarar veren ya da verebilecek, cinsiyete dayalı her türlü hareket....”

olarak tanımlanmaktadır.

Kadınların ve kız çocuklarının yaşadığı şiddet, yansıdığı alanlara göre; aile içinde, kamusal alanda ve uluslararası planda olmak üzere üç temelde karşımıza çıkmaktadır.

Kadına yönelik şiddet bir ulusun eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşması önünde engeldir:

Kadına yönelik şiddet, kadınların insan olmaktan kaynaklanan temel hak ve özgürlüklerini kullanmalarını engellemektedir.

Şiddet, her toplumda, kadının statüsünün geri kalmasına,

kadının bir insan olarak kendisini geliştirmesine engel olmaktadır Şiddete uğrayan kadın, kişilik özelliklerini dahası insan olma bilincini yitirir. İster toplumsal olsun, ister aile içi olsun şiddetin yoğun olduğu alanlar, genel anlamda sistem olarak demokrasinin egemen olmadığı alanlardır.

Bugün dünyanın her yerinde kadına yönelik şiddet bir sorun olmaya devam etmektedir. ABD, Kanada, İngiltere, İsviçre, Almanya gibi teknik anlamda geliştiği varsayılan ülkelerde de kadına yönelik şiddet birincil sorundur.

Ülkemizde kadın, hem kırsal hem de kentsel alanda şiddetin mağduru durumundadır. Kırsal alanda özellikle dine dayalı gelenek ve göreneklerin kadını yok saydığı anlayışların egemen olduğu bölgeler, aile içi ve kamusal şiddetin en yaygın olduğu alanlardır.

Ülkemizde namuz cinayetleri, bu gurubun en vahim örnekleridir. Son günlerde gerici gelenek ve göreneklerin baskısından bunalan kız çocukları ve kadınlarda yoğun intihar vak'aları ortaya çıkmıştır. Bu durum şiddetin, özkıyım olaylarını yaratarak yeni bir şiddet türüne neden olduğunu gözler önüne sermektedir.

Şiddetin önlenmesi konusunda uluslararası planda ve ulusal düzende önemli adımlar atılmıştır. Ancak, yasaların ya da sözleşmelerin düzenlenmiş ve imzalanmış oluşu toplumumuzun her alanına yerleşmiş olan şiddeti ortadan kaldırmaya yetmemektedir.

Şiddetin ve eşitsizliklerin varolduğu bir dünyada barış ve güvenlik için işbirliği çabaları yanıtız kalacaktır. Bu nedenle öncelikle yerel hükümetlerin dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin şiddetle mücadeleyi pratik yaşamın içinde yansı-

tacak politikaları oluşturmak gibi bir sorumluluğu vardır.

Biz, Türkiye Barolar Birliği Kadın Komisyonları olarak öncelikle bu sorumluluğu anımsatıyor ve Hükümetin aşağıdaki çalışmalarını öncelikle gerçekleştirmesini talep ediyoruz:

Acil Taleplerimiz

- 1 *Şiddetin önlenmesine ve suçluların izlenmesine önem vererek kadına yönelik şiddeti teşvik eden ya da görmezlikten gelinmesine neden olan hukuksal mevzuat gözden geçirilmeli ve yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Bu bağlamda 4320 Sayılı Yasa'nın bilinir ve kullanılabilir kılınması için çaba harcanmalıdır. Bu Yasayla ilgili bütün mahkemelerde uygulama birliği sağlanmalıdır.*
- 2 *Şiddete maruz kalan kadınların korunmasına yardımcı olacak, adli mekanizmalara ve ulusal yasaların öngördüğü zararları telafi edecek ve etkili çareler yaratacak mekanizmalara çabuk ulaşmayı sağlayıcı yasal düzenlemeler geliştirilmelidir. Bu amaçla baroların adli yardım kurumları ve kadın danışma merkezleriyle sıkı ilişkiler kurulmalıdır. KKHTAÖ Sözleşmesi'ne ilişkin ihtiyari protokol hemen onaylanmalıdır.*
- 3 *Kadınların ve kız çocuklarının, kendilerine yönelik şiddet hareketlerini hiçbir korku olmaksızın, ücretsiz, güvenilir ve gizliliği koruyan bir ortamda açıklayabilmeleri için kurumsal mekanizmalar oluşturmalı ve varolanlar geliştirilmelidir.*
- 4 *Şiddeti uygulayan, birey ve resmi görevlilerin cezalandırılmasını sağlayıcı mekanizmalar işler kılınmalı, TCY'nda aile içi*

şiddet özel bir hükümle yaptırıma bağlanmalıdır. Yine TCY'nda yeralan ve şiddeti özendiren maddeler, Yasa'dan çıkartılmalıdır. (TCY'nın 434. maddesi, 462. madde, 477. madde) TCY'nda "Genel Adaba ve Aile Düzenine Karşı Cürümler" başlığı ile yer alan cinsel suçlar "Kişi Hak ve Özgürlüklerine Karşı İşlenen Cürümler" başlığı altında ele alınmalıdır. Yasalarda bu tür suçlara ilişkin olarak kız-kadın ayırımı ve yaş farklılığı gözetilmemelidir. Eğitim amaçlı da olsa TCY'nın 477. maddesinde yer alan "Tedip Hakkı" ile ilgili madde kaldırılmalıdır. Yeni doğan bebeğin öldürülmesi ve namusu koruma amaçlı cinayetlerde ceza indirimi Yasa'dan çıkarılmalıdır.

- 5 Uluslararası korumalardan yararlanmak amacıyla kadına yönelik şiddet konusunda çalışan İnsan Hakları Komisyonu özel raportörü ile işkenceye ilişkin İnsan Hakları Komisyonu'nun özel raportörü ve kadına yönelik şiddetle bağlantılı olarak Acele, Mahkeme Dışı ve Keyfi İnfazlara İlişkin İnsan Hakları Komisyonu Özel Raportörü gibi yetkili mekanizmalara ulaşma ve onlarla işbirliği yapma olanakları geliştirilmelidir.*
- 6 Şiddet mağdurlarının sağaltımı ve rehabilite edilmesi için olanaklar sağlamak amacıyla sığınmaevi, kadın misafirhanesi gibi ara kurumların oluşturulması için bu alanda çalışan kadın örgütleri ile işbirliği yapılmalıdır.*
- 7 Kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim programlarına, cinsiyete dayalı bakış açısını yerleştirmek için faal ve görünür politika izlenmelidir.*
- 8 Önleyici yasaları uygulamakla görevli olanlar yani güvenlik görevlileri, adli ve tıbbi sağlık çalışanları, sosyal çalış-*

macılar, azınlık göçmen ve mültecilerle ilgilenen çalışanları kapsayacak meslekiçi eğitim çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

9 Kadınların, kendilerine ilişkin karar verebilecek mekanizmalarda görev almaları için olanaklar yaratılmalı ve bu konuda olumlu ayırıcılık geliştirilmelidir.

10 Teşkilat Yasası hala TBMM'nde beklemekte olan KSSG-M'nün yasal güvenceye kavuşması için acilen çaba gösterilmelidir.

Bütün bu istemlerin gerçekleşmesini sağlayacak temel güç, şiddetin mağduru olan kız çocukları ve kadınların bilinçli gücüdür. Bu amaçla bütün kadınları, şiddetin ortadan kaldırılması için mücadeleye davet ediyoruz. Mücadelenin birinci adımı; haklarımızı bilmek, bu hakları kullanmak ve bildiklerimizi başkalarıyla bölüşmekle atılır.

Yine mücadelenin önemli bir adımı güçlerin birleştirildiği, örgütlü mücadeledir. Bu nedenle haklarımızı ortaklaşa arayabilmek için demokratik örgütlerde görev almalıyız.

Türkiye Barolar Birliği Kadın Komisyonları olarak, birliğimizin bize sağladığı güçle, bu taleplerin arkasında duracağımızı kamuoyuna duyururuz. 25.11.2000

TÜBAKKOM

Başkanı

Av. Şenal SARIHAN

TÜBAKKOM
EGE BÖLGESİ TOPLANTISI
İZMİR
20-21.01.2001

İzmir Barosu Başkanlığı
Kadın Hakları Komisyonunun Düzenlediği
TÜBAKKOM
(Türkiye Baroları Kadın Hukuku Komisyonu Ağı)
Bölge Toplantısı
Programı

Program : 20.01.2001 , 21.01.2001

1. Gün (20.01.2001)

20.01.2001 Tarihli Toplantı İzmir Barosu Binasında
yapılacaktır.

(Adres: 1456 sokak No: 16 : 6 Barohan Alsancak/İzmir

Tel: 0.232 463 00 14)

10.00 - 14.45 Açılış Konuşmaları

10.45-11.00 Kahve Arası

11.00-12.45 (1999-2000) yılı çalışmaların değerlendirilmesi
hususunda komisyon üyelerinin konuşmaları.

12.45-13.45 Yemek Arası (İzmir Barosu tarafında gideri
karşılacaktır)

13.45-14.45 * Ombudsman Yasa Tasarısı ve Ceza Yasa Tasarısı
görüşülmesi.

* Medeni Kanun Yasa Tasarısı ve 4320 sayılı kanuna ilişkin
tartışma

14.45-15.00 Kahve arası

15.00-16.45 * 2001 yılı çalışma önerilerinin değerlendirilmesi ve ortak takvimle çalışma süreçlerinin belirlenmesi

* 08 Marta ilişkin, eylem planının tartışılması.

* 17 Şubat Medeni Kanununun kabul edildiği güne ilişkin eylem planının kararlaştırılması

17.00-19.00 Serbest Saat

19.00 Otelden konukların alınması ve akşam yemeği

(Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Lokali)

(Gideri İzmir Barosu tarafından karşılanacaktır.)

2. Gün (21.01.2001)

10.00 Otelden konukların alınması

Selçuk-Şirince-Kuşadası Gezisi

* Kalınacak yer için 16 Ocak 2001 tarihine kadar bilgi verilmesi rica olunur.

Otel Kaya Prestij

Adres: Şair Eşref Bulvarı 1371 Sokak No: 7 İzmir

Telefon: 0 232 483 03 23

TÜBAKKOM Ege Bölge Toplantısı

İzmir 20.01.2001

Tutanak

(Kayıt Sırasına Göre Düzenlenmiştir.)

Yer : İzmir Barosu Binası

Katılımcılar :

Nilgün Berk	<i>Bursa Barosu</i>
Fatma Çelik	<i>Batman Barosu</i>
Şenal Sarıhan	<i>Ankara Barosu</i>
Türkay Asma	<i>Ankara Barosu</i>
Aysel Akçal	<i>Adana Barosu</i>
Suna Özgür	<i>Eskişehir Barosu</i>
Fazilet Demirezen	<i>Karabük Barosu</i>
Emine Kamacı	<i>Aydın Barosu</i>
Abdülbasit Bildirici	<i>Van Barosu</i>
Aydeniz Tuskan	<i>İstanbul Barosu</i>
Medine Kabaçam	<i>Muğla Barosu</i>
Tangül Nusret	<i>Manisa Barosu</i>
Ayşen Erdoğan	<i>İzmir Barosu</i>
Neşe Can Hürtürk	<i>İzmir Barosu</i>
Banu Dalgıç Cangı	<i>İzmir Barosu</i>
Birgül Değirmenci	<i>İzmir Barosu</i>
Sema Pektaş	<i>İzmir Barosu</i>
Gülçin Tekin	<i>İzmir Barosu</i>
Esmâ Bayır	<i>İzmir Barosu</i>
Aytül Arıkan	<i>İzmir Barosu</i>
Emel Nilgün Yıldırım	<i>İzmir Barosu</i>
Mine Öztürk	<i>İzmir Barosu</i>
Sema Marmara	<i>İzmir Barosu</i>

Toplantıda Söz Alanların Konuşma Özeti:

Neşe Cantürk: Değerli konuklar TÜBAKKOM Bölgeler Toplantısı'na hoşgeldiniz. Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelerek bizlere onur veren konuklarımızla birlikte olmaktan sevinç duyuyoruz. Açılış konuşmasını yapmak için İzmir Barosu Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı Ayşen Erdoğan'a söz veriyorum.

Ayşen Erdoğan: Hoşgeldiniz. tekrar birarada olmak çok güzel. İstanbul Barosu'nun çağrısı üzerine tüm baroların kadın hukukçuları İstanbul'da toplanmış, kadın hakları komisyonları ağı kurulmasına karar verilmişti. O dönemde amaçlarımız Medeni Kanun, Ceza Kanunu başta olmak üzere kadın erkek eşitsizliğinin önlenmesinde aracı olmak, ayrımcılığın giderilmesini sağlamak, kadınların özellikle ekonomik sorunu olan kadınların yasal hakları konusunda yardımcı olmak; eğitim çalışmalarını düzenlemek, baroların kadın komisyon üyeleri arasında bilgi ve dostluk alışverişini sağlamak, henüz kadın komisyonu olmayan barolarda kadın komisyonlarının kurulmasını sağlamaktı.

İki yıllık süreçte yararlı çalışmalarımız oldu. Başta MK olmak üzere pek çok konuda sesimizi duyurabildik. Eksiklerimizi iyi değerlendirerek daha yararlı çalışmalar yapabiliriz. Kadın komisyonlarının kurulmasının hızlandığını görüyoruz. Aramızda Bursa, Eskişehir, Van, Batman, İstanbul, Ankara baroları var. İstanbul Barosu Kadın Hukuk Uygulama Merkezi'nden, Antalya, Amasya, Diyarbakır ve Kırklareli Barolarından mazeret faksları geldi (Gelen fakslar okundu.) Hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

Neşe Can Hürtürk: Şimdi de sözü İzmir Barosu Başkanı Noyan Özkan'a vermek istiyorum.

Noyan Özkan: Hepiniz hoşgeldiniz. İzmir Barosu olarak sizleri burada görmekten çok mutluyuz. İki yıldır süren çalışmalarınızı basından izliyoruz, kadın komisyonu üyesi arkadaşlardan bilgi alıyoruz Türkiye'de kadın hareketi çok değişik perspektiflerde çıkabiliyor. Hukukçulardan oluşan böyle bir grubu ileride eylem biçimlerini doğru tasarladığında nasıl büyük bir güç olabileceğini görüyoruz. Bazı hareketler zaman içinde ivmesini yitirirken bazıları hedeflerini belirleyip ilkeli gidiyor.

Geçen hafta baro başkanları toplantısında, **hiç kadın baro başkanı olmadığını üzülerek gördüm.** Erkekler topluluğundan Türkiye'ye fayda gelmeyeceğini düşünüyorum. Yıllarca sivil toplum kuruluşlarında bayan arkadaşlarla çalıştım. Ülkemizde yaşanan olaylar hukuk devleti ilkelerinin uygulanmamasından kaynaklanıyor.

1980 darbesinden sonra yozlaşan siyasi partiler, meslek odaları toplanamıyor. **Sistem, gerici ve Türk-İslam sentezine göre gelişiyor. Siyasal İslamın temsilcilerinin yarattığı kadınları hedef alan bir hareket vardır. Töre cinayetleri vs. toplumun gelenekleri diyoruz ama toplum bu yöne itildiği için bunlar oluyor.** Arabesk kültür topluma zorla veriliyor. Bunlarla mücadele etmeliyiz. Bu guruba gelecekte daha çok katılımın olacağına inanıyorum. İzmir Barosu Yönetimi olarak her türlü desteği vereceğiz. **Ayrıca bu topluluğun uluslararası düzeyde de temaslar kurmasını isteriz.** Teşekkür ederim.

Neşe Can Hürtürk: TÜBAKKOM'un amacı barolar kadın komisyonları arasında iletişim ve eylem birliği sağlanmasıdır. Bu toplantıda oldukça yoğun bir gündemi tamamlayacağız. Öncelikle katılan barolardan birer temsilciyi tanırsak mutlu olacağız.

Nilgün Berk: Bursa Barosu YK üyesiyim. Burada olmak çok güzel. 1999'dan bu yana toplantılara katılmaya çalışıyoruz. Bundan sonrada katkı koymaya çalışacağız. Teşekkür ederim.

Fatma Çelik: Batman Barosu Kadın ve Çocuk Komisyonu Başkanım. Batman Barosu olarak ilk kez böyle bir toplantıya katılıyoruz. Umarım ortak çalışmalarda biz de emek sarfedebiliriz.

Şenal Sarıhan: Ankara Barosu TÜBAKKOM Dönem Sözcüsüyüm. Diğer arkadaşlar da Türkay Asma, Munise Dayı, Hatice Kaynak.

Aysel Akçal: Adana Barosu YK Üyesiyim. K.H. Kom. Başkanım. Barom adına katılanları saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Ortak çalışmalara buradan hareket edileceğine inanıyorum.

Fazilet Demirezen: Karabük Barosu'ndan ve TÜBAKKOM Karadeniz Bölge Temsilcisiyim. Onlar adına sizlere sevgi ve saygı iletıyorum. Burada olmaktan büyük sevinç duyuyorum.

Emine Kamancı: Aydın Barosu YK üyesi ve K.H.Kom. Başkanım. Komisyonumuz henüz yeni kuruldu. **Daha başlangıçta böyle bir toplantıya gelmek cesaret verici.** Biz de çalışmaya katılmak istiyoruz. Buraya beş kişi geldik. Teşekkürler.

Abdülbasit Bildirici: Van Barosu YK üyesi ve İnsan Hakları Komisyonu Başkanım. Genel olarak **insan haklarına ilgi duyduğum için** katıldım.

Aydeniz Tuskan: İstanbul Barosu K.H.Kom. üyesiyim. Bu

toplantıda insanın çocuğunun iyi bir gününde mutlu olduğu gibi mutlu oldum. Bu ilk başkan Nazan Moroğlu'nun bir düşünçesi idi. Genç arkadaşların çok olması bana gurur verdi, demek ki çalışmalarını onlara devredebileceğiz. İstanbul'dan hepinize sevgi ve selam getirdim. Aranızda olmaktan onur duydum. Teşekkür ederim.

Medine Kabaçam: Muğla Barosu YK üyesiyim. Yeni kurulan K.Kom. da görev aldım. Burada olmaktan mutluyum.

Neşe Can Hürtürk: Toplantının gençleşiyor olması, geleceğın emin ellerde olduğunu bilmek bizi mutlu ediyor.

Tangül Nusret: Manisa Barosu'ndan. Ben de çok mutluyum. Biz de komisyon kurulma aşamasında.

Neşe Can Hürtürk: Bu da TÜBAKKOM'un başarılarından biridir.

Konuklarımızı tanıdık ama kendimizi tanıtmadık. İzmir Barosu K.Ç.H.Kom. üyeleri kendilerini tanıtacaklar... Ben **Neşe Hürtürk, Aysen Erdoğan, Özgül Fırlangeç, Filiz Öztürk, Banu Dalgıç Cangı, Birgül Değirmenci, Sema Pektaş, Gülçin Tetik, Esmâ Bayır, Aytül Arıkan, Emel Nilgün Yıldırım** ve YK üyesi arkadaşımız **Mine Öztürk**.

Fazilet Demirezen: (Karabük Barosu'na Zonguldak Barosu'ndan iletilen faksı okudu.) Karabük Barosu olarak daha önce belirttiğimiz faaliyetlerin dışında, emniyet ve sağlık görevlilerinin katıldığı aile içi şiddet konferansı yaptık. Din görevlileri Cuma hutbe-lerinde herkesin konferansa eşleri ile birlikte katılmasını önerdi. Bu çalışma Sağlık Meslek Lisesi işbirliğiyle yapıldı. Yerel ve ulu-

sal basında ilgi gördü. TÜBAKKOM artık Karabük'te tanınmıyor ve gerek milletveklileri gerek valilikten bize özel protokol davetiyesi geliyor.

Şenal Sarıhan: Ben TÜBAKKOM için genel bir değerlendirme yapmak istiyorum. TÜBAKKOM'un kuruluşu konusunda İstanbul Barosu'na önderliği için minnettarız. Onlar bir yıl önce bize bir ağa dönüşme planlılığı sundular. Ankara'da yapılan toplantıda TÜBAKKOM'un hem adı hem de çalışma esasları ortaya çıktı. TÜBAKKOM'un yedi bölgeyi kapsamaması kararlaştırıldı. İlk yürütmeyi İstanbul üstlendi. Buna esas damgasını vuran Medeni Yasa Tasarısı çalışması oldu. Tasarıya kadın erkek eşitsizliğinin ortadan kaldırılması açısından baktık. İstanbul ve diğer boralar Medeni Yasa Tasarısı konusunda lobi çalışmaları yaptılar.

4320 Sayılı Yasa'nın barolar arasında tanınır ve kullanılabilir hale gelmesi çalışmalardan biriydi. Sorumluluğun Ankara'ya geçmesi ile örgütlenmede ilk aylarda baro seçimleri nedeniyle, kadın komisyonları hemen oluşmadığı ya da el değiştirdiği için duraksama yaşadığımızı itiraf etmek gerekiyor. 16.09.2000'deki Ankara toplantımıza yürütme kurulunda bulunan İstanbul, Karabük, Kırklareli, İzmir baroları katıldı.

İkinci toplantımız Karabük'te gerçekleşti. Toplantının en önemli yanı Karadeniz bölge barolarının biraraya gelmesi idi. Karabük Barosu'ndan 12, Zonguldak Barosu'ndan 4, Kırklareli'nden 3, Bartın'dan 2, Ankara'dan 6, Samsun'dan 2, Giresun'dan 1, Kastamonu'dan 1, İstanbul'dan 5, İzmir'den 1 olmak üzere toplam 36 katılımcının olduğu bir toplantı yapıldı. Gündem de yine Medeni Yasa Tasarısı'nın beklemede kalmış olması, 4320'nin daha işler hale gelmesi, çalışma tarzının planlanması çalışmalarını içeriyordu. Toplantının ardından Kadına Yönelik Şiddet konusunda 25 Kasım'da

tüm barolar ortak basın açıklaması yaptılar. Karabük'te 18-19 Kasım 2000'de alınan kararlar şöyleydi:

İşleyişe İlişkin Kararlar:

- Gelecek toplantının İzmir Bölge Toplantısı ile birleştirilerek 13-14 Ocak 2001'de yapılması (Bu toplantı aynı tarihlerde yapılan Anayasa Kurultayı nedeniyle bir hafta gecikmeli olarak yapıldı.)

- Güneydoğu Anadolu ile işbirliğini sağlamak için Diyarbakır Barosu ile iletişime geçilmesi (Orada henüz komisyon yok) Diyarbakırlı arkadaşlar komiyonu oluşturarak, İzmir'den sora 8 Mart 2001'de yapılacak toplantıya evsahipliği yapmak istediklerini belirttiler.

- Komisyonlararası iletişimi güçlendirmek amacıyla her komisyon çalışmalarını aylık olarak bildirecek, bunlar bülten halinde barolara ulaştırılacaktı. (Ne yazık ki hiçbir yerden bülten bilgisi alamadık.)

- Acil durumlarda, özellikle yerel sorunlarda ortak tepki verebilmek için acil eylem planı önerildi. Bugün bu konuda çalışacağız.

- Baroların diğer kuruluşlarla ve okullarda aile birliği ile işbirliği yaparak eğitim ve bilgilendirme çalışması yapması. (Kimi barolar çalışmalar sürdürüyor.)

Yasal Çalışmalara İlişkin Sonuçlar:

Medeni Yasa Tasarısı için her il kendi milletvekillerinden destek isteyecek. Ankara ve Ankara dışında konuya duyarlı milletvekilleri ile görüştük. Şu anda MK alt komisyondan geçerek Adalet Komisyonu'na geldi. Bir üyemiz izleyici olarak komisyona katılıyor.

Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlardan randevular talep edildi.

TÜBAKKOM Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü ile içiçe yürüyor. Ankara'da raporlar ilgili yerlere sunuldu.

Sığınmaevlerine olanak sağlanması için yasal düzlemede çaba gösteriliyor. Bu konuda ortak bir proje üretilmesi çalışmaları var. Bize düşen bunu yasal düzleme oturtmak. Bu konuda somut çalışma yok.

Ombudsman Yasa Tasarısı barolara gönderildi.

Ceza Yazası tasarısı henüz sizlere gönderilemedi. Tasarı geri alındı. Bir takım değerlendirmeler olduğu söyleniyor.

İşleyişle ilgili olarak Mart'ta yeni yürütme kurulu oluşacak. Kurumsallaşma için TBB'den bir yer talep edilmeli. 2000'in TÜBAKKOM yönünden bu ağı genişletmesi yönünden verimli olduğu inancındayım.

Neşe Can Hürtürk: Hemen sormak istiyorum, KSGM Teşkilat Yasası ne aşamada?

Şenal Sarıhan: Bu çok önemli. TÜBAKKOM bu konuda destek verdi. İlk kez bir kamu kuruluşu STK'larla sıcak iletişim içinde. Teşkilat yasasının çıkmamasında Medeni Yasa Tasarısı'na karşı çıkan çevrelerin etkisi var. Tasarı şu anda TBMM'de beklemede.

Neşe Can Hürtürk: Şimdi İstanbul Barosu'nun çalışmalarını öğrenmek üzere sözü Aydeniz Tuskan'a veriyorum.

Aydeniz Tuskan: Öncelikle TÜBAKKOM'un amaçlarından kısaca sözetmek istiyorum:

- Yasalarda ve uygulamada kadın erkek eşitliğinin yaşama geçirilmesinde etkin çalışma,

- Medeni Kanun, İş Kanunu ve Ceza Kanunu'ndaki eşitliğe akıncı hükümlerin değiştirilmesine çalışılması, bunun sağlanması için baskı grubu oluşturulması.

- Aile içi şiddet dahil şiddet sorununa çözüm getirilmesi ve uygulamada karşılaşılan her türlü ayrımcı davranışların ortadan kaldırılmasını sağlamak.

- Haklarını bilmeyen, özellikle dar gelirli kadınlara danışmanlık hizmeti vermek.

- Eşitsizlik ve ayrımcılık karşıtı ilkelerin yasa ve uygulamada yerleşmesini sağlamak.

-CEDAW ve uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesi için çalışmak,

- Kadın komisyonları arasında dostluk ve bilgi alışverişini sağlamak. 1999 yılında İstanbul Barosu'nun çağrısıyla toplandı.TBB bünyesinde yer aldı. Biz basın bildirimlerinde TBB'ne bağlı olmak istemedik. Onlar bizi biz gerekeni yaptığımız için desteklediler. TBB'ne teşekkür ederiz. Yürütme kurulu toplantısında yasalardaki değişiklik konuşuldu. Deprem nedeniyle Şanlıurfa'daki toplantı iptal edildi. Anayasa md. 10'daki değişiklik önerisi basın bildirisi olarak gönderildi. Medeni Kanun tartışıldı, barolardan rapor istendi. TÜBAKKOM bunlara dayanarak kendi raporunu hazırladı. Bunu KSSGM ve ilgili bakanlıklara gönderdi. Son Genel Kurul Mart 2000'de yapıldı. Yürütmeyi Ankara Barosu aldı. Yeni katılanlar açısından böyle bir bilgilendirme yapmak istedim.

İstanbul'da kadın komisyonu, merkez kurulmadan önce gönüllü danışmanlık hizmeti verdi. Kadınların % 50'si boşanma aşamasında haklarını sormuşlar. Mal ayrımı rejiminin kadın aleyhine sonuç doğuracağı bellidir, Tasarı yasalaşmalıdır. Mal ortaklığı sisteminin işlemlerini önererek sözleşme hazırladık, basına yansıttık Acak konuya sıcak bakılmadı, destek görmedi. Bu nedenle tekrar Medeni Kanun Tasarısı yasalaşması çalışmalarına girdik. Yasal haklar eğitim çalışmaları yapıldı. Kadın kuruluşlarının gecekondü bölgesinde kadınlara yönelik çalışmalarına destek verilmiştir. Bazı gelenek-

ler, Türk toplum yapısından değil, sonradan oluşmuş şeylerdir, kadını bastırabilmek içindir. Kadının çaresizliği sözkonusudur. Kitaplık oluşturma çalışması da diğer bir çalışmadır. Kadın Hukuku Uygulama Merkezi kuruldu. Bu merkez, davaları alma ve yürütme konusunda iyi çalışmalar yapıyor.

Diğer çalışmalar olarak; Kosovalı kadınlara destek, deprem bölgesindeki kadınlara danışmanlık hizmeti, toplantılara katılma, birçok grupla ortak çalışma (KİDOG ve içinde beş siyasi partinin bulunduğu, Kadın Birliği), PVSK'da acil değişiklik yapılması.

Şenal Sarıhan: Ankara Barosu'nun diğer çalışmalarını aktaracağım. KSSGM ve Demokrasi Vakfı ile ortaklaşa 7 film yapıldı. 25 Kasım'da basına sunuldu, ne yazık ki gereken ilgiyi görmedi. 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde de bu filmlerden gösterildi. KSSGM'nün elinde de kadın filmleri v.s. kaynak var, istenirse talep edilebilir. Kadın Danışma Merkezimiz 3 yıldır faaliyette. Kadın Komisyonumuz 90'lı yıllardan itibaren tecavüze uğrayan kadınların, davalarında ücretsiz avukatlık yaptı. Daha sonra kadınlara diğer konularda da danışmanlık vermek üzere merkez oluşturuldu. Profesyonel çalışan var. Şu anda Baro destekliyor. Başvurucu kadınlar, maddi destekten yoksunsa adli yardıma yönlendiriliyor. Faks, bilgisayar Kanada Büyükelçiliği'nin yardımıyla almış.

Yeni katılan avukat ve stajyer avukatlara eğitim projesi var. Ayrıca 4320 Sayılı Yasa'nın uygulanması ile ilgili olarak yargıçlarla toplantı düzenlendi. Sığınmaevi Kurultayı'na katılındı. "Kadına Yönelik Şiddet ve Çalışma Yasası'nda Kadın" konulu yayın çalışmaları yapıldı. Medeni Kanun ile ilgili Şubat'ta yayın yapılacak. TRT, GAP, çeşitli özel televizyonlar ve radyolarda programlara katılıyoruz.

Neşe Can Hürtürk: Broşür ve filmlerden mümkünse bizler de istifade etmek isteriz.

Şenal Sarıhan: Ankara Barosu ve KSSGM'den alınabilir. Gelecek toplantıda biz de temin edebiliriz.

Neşe Can Hürtürk: Teşekkür ederiz. Şimdi de Bursa Barosu'nun faaliyetlerini öğreneceğiz.

Nilgün Berk: 1999'da TÜBAKKOM'dan bize ulaşan bilgiler yerel basında yer aldı. Bursa Valiliği ve Emniyet Müdürlüğü ile çalışıldı. Bursa Valiliği'nde Kadın Statüsü Birimi'nde bir meslektaşımız haftada bir gün gönüllü hukuki danışmanlık yapacak. Eğitim çalışmaları yapmak istiyoruz. Yerel TV'lerde (Olay TV) programlara katıldık.

4320'nin uygulamasında sıkıntı var. Hakimler uygulamama konusunda direniyor. Savcılıkça da hiçbir başvuruda bulunulmamış. Staj okulunda 4320 Sayılı Yasa ile ilgili eğitim çalışması veriliyor.

Neşe Can Hürtürk: Size çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Şimdi de Batman Barosu'ndan gelen arkadaşımızı çağırıyoruz.

Fatma Çelik: Ekim ayında Kadın Komisyonu kuruldu. Batman'da serbest çalışan iki bayan avukat var. Biz daha farklı problemlere sahibiz. Şiddete, tecavüze uğrayan kadınlara hukuki destek yapacağımızı vurgulamamıza rağmen 4 aydır hiç başvuru almadık. Bu konu özel bir eğitim gerektiriyor. 25 Kasım'da İstanbul Barosu Kadın Hukuku Merkezi'nden gelenlerle toplantı yapıldı. Batman'da sadece HADEP'in Kadın Komisyonu var. 4320 ile ilgili iki yılda sadece 4 başvuru var, o da karşılıklı iki başvuru. Tedbirlerin

uygulanıp uygulanmadığı ise belli değil. Batman'da kadın platformu oluşturulması çalışmaları var. Kadın intiharları konusunda Başbakanlık tarafından yapılan çalışmaların yüzeysel olduğunu düşünüyoruz. İntihar vakaları, yöntemleri, gelir seviyesi konusunda bir çalışma yaptık. Anket formu hazırlayarak fiilen görüşmeler yaptım. Psikolojik rahatsızlıklar, kadının kimliğini bulamaması, onların birey olarak varlık mücadelesi verdikleri gibi tespitler yaptık. Başvurulan kurum yok. 2 yıl içinde 122 vaka var. 40 ölüm ve 82 teşebbüs. İntiharların % 67'si teşebbüs, % 37'si ölüm. Genelde kadınların oranı % 71, ölümlerde kadın oranı % 62, teşebbüste % 75. İntiharlar kamuoyuna yansıtıldığı gibi değil. Sadece 2 vakada bakire olmama durumu var, bunlarda da özel durumlar var. Basında yer alan kamu görevlileri ile ilişkiye girildiği iddiaları doğru değil. Ekonomik nedenler etkili. Akrabalar arasındaki güçlü bağ gelenekleri zorluyor. Göçte de insanlar önceden şehre gitmiş akrabalarının yanına gidiyorlar. Kadınlar bu durumda arada sıkışıyor. Erkekler gibi kendilerini rahatlatabilecek ortamlara giremiyorlar. Kadınların beşin üzerinde çocukları var. Başka hayatları yok. Evde TV var, Medya kadınların özgür olduğunu söylüyor ama kadın evden çıkmıyor, psikolojik yardım alamıyor.

Ayşen Erdoğan: Faaliyetler konusunda Kırklareli Barosu'ndan gelen faksı okudu.

Neşe Can Hürtürk: Oturuma faaliyetlerin değerlendirilmesi ile sürdürüyor ve söz alamayan arkadaşlarımızla devam ediyoruz.

Emine Kamacı: Aydın Barosu'nda KÇHK, kadın ve çocuk alt grubu şeklinde çalışıyor. Danışma hizmeti için merkez ve ilçelerde gönüllüleri tespit ediyoruz. Kamu kuruluşları ve STK'larla bağlan-

tılarımız var. Adnan Menderes Üniversitesi çalışanları işbirliği ile 5 Şubat'ta ortak toplantı yapılacak. Batı'daki kadınların daha şanslı olduğunu düşünüyoruz, bu bizi belki de rehavete sürüklüyor.

Suna Özgür Cura: Eskişehir Barosu olarak çalışmalara 2000 yılının sonlarında başladık. Eğitimsiz ve gecekonduda yaşayan kadınlara eğitim çalışmaları düşünüyoruz. Kırsal kesimde yaşayan kadınlarımızın da bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ayşen Akçal: Adana Barosu olarak danışma görevleri yapıyoruz. Bunun için de çok sayıda gönüllü arkadaşımız var.

Tangül Nusret: Manisa Barosu'nda Kadın Hakları Komisyonu yok, kurma çalışmalarımız var.

Abdülbasit Bildirici: Van Barosu'nda İnsan Hakları ve Cezaevi İzleme Komitesi bulunuyor fakat TÜBAKKOM'u yeni duyuyorum. Biz de böyle bir yapılanmaya gitmeliyiz.

Ayşen Erdoğan: Bizde de kadın ve çocuk komisyonları birlikte çalışıyor. Komisyonu yeni kuracak olan barolara baştan bu iki konuda ayrı çalışma yapmalarını öneriyoruz. Şimdi İzmir'de yaptığımız çalışmalardan kısaca söz edeceğim. İzmir Barosu KÇHK, 4320 sayılı Ailenin Korunması Yasası'nın İzmir genelindeki uygulaması tespit amacıyla İzmir, Karşıyaka ve Bornova Sulh Hukuk Mahkemeleri'nde tarama çalışmaları yapmıştır. Sulh Hukuk Mahkemelerinde yapılan tarama çalışmaları sonunda 4320 s.y. ile ilgili olarak İzmir'de mahkemelerine 1998 yılında 77 başvuru (56 kabul, 11 red, 10 diğer -müracaat, konusuz kalma, v.b.- şeklinde sonuçlanmış) tamamlanmak üzere olup, 2001 yılı sonunda da tarama

çalışması tekrarlanacaktır.

4320 Sayılı Yasa gereğince verilen tedbir kararlarına uymayanlar hakkında Sulh Ceza Mahkemeleri'nde açılmış olan davaların tespiti amacıyla yapılan tarama çalışmasında 1998 yılında Sulh Ceza Mahkemelerinde konuyla ilgili hiç dava görülmediği, 1999 yılında ise İzmir 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 3, İzmir 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 3 dava olmak üzere toplam 6 davanın bulunduğu, aile içi şiddet kapsamındaki olayların etkili eylem olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir.

1- 26 Kasım 1999 tarihleri arasında 4320 sayılı yasa ile ilgili olarak İzmir Emniyet Müdürlüğü ile ortaklaşa bir eğitim çalışması gerçekleştirilmiştir. "4320 sayılı Ailenin Korunması Yasası'nın tanıtımı ve uygulanması ile Şiddet Kavramının Tartışılması"ni amaçlayan çalışma 60-70 kişilik değişen gruplara, hergün iki saat boyunca sözlü anlatım ve aktif katılım sağlanması suretiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 4320 sayılı yasanın gerekçesi, kapsamı, nasıl uygulanması gerektiği, bu konuda emniyet görevlilerine düşen sorumluluk ve uygulamada ortaya çıkan aksaklıklar tartışmalı olarak irdelenmiş, ayrıca şiddet kavramı, şiddetin türleri, aile içi şiddet, şiddete uğramış kişilere uygulanması gereken aktif dinleme yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. Emniyet birimlerinin aile içi şiddet konusunda çözüm değil, başvuru mercii olduğu ve bu tarz başvuruların muhakkak adliyeye intikal ettirilmesi gerektiğinin önemle vurgulandığı, aktif katılımın sağlandığı çalışmadan 1400 emniyet mensubu yararlanmıştır. Yine 4320 Sayılı Yasa'nın geniş kitlelere anlatılabilmesini sağlamak ve Medeni Kanunla ilgili olarak çeşitli kurum ve örgütlenmelerin düzenlediği toplantılarda eğitim çalışmalarını yapılmış; bunun yanında mahalle ve semt toplantıları gerçekleştirilerek bu konularda bilgi verilmiştir. Bu çalışmaların ayrıntıları daha önce sunulmuş olan raporumuzda mevcuttur. Yine

4320 sayılı yasa ve MK ile ilgili olarak pekçok konferans, panel, radyo ve TV programlarına katılmıştır.

Medeni Kanun Tasarısı'nın değerlendirilmesine ilişkin rapor düzenlenerek komisyonumuzun görüşü TÜBAKKOM'a ve İzmir milletvekillerine gönderilmiş ve basına açıklanmıştır. İzmir'de faaliyet gösteren tek sığınmaevi olan Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı Kadın Konukevi'ne komisyon üyelerinden oluşan bir grup tarafından inceleme ziyareti yapılarak buranın fiziki koşulları tespit edilmiştir. Ayrıca Kasım ayında yapılan 3. Kadın Sığınakları Kurultayı'na katılarak hukuk komisyonunda görev alınmıştır. Komisyon üyelerinden bir grup deprem bölgesinde tespit ve hukuki yardım çalışmaları yapmıştır.

Kadının insan hakları ile ilgili bilgi kaynakları oluşturmayı ve bunları Türkiye'nin her bölgesindeki kadına ulaştırmaya amaçlayan bağımsız bir eylem araştırma projesi olan, 1993'ten bu yana Women Living Under Muslim Laws adlı uluslararası kadın dayanışma ağıyla işbirliği içinde çalışan Kadının İnsan Hakları Projesi kapsamında Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile ortaklaşa bir çalışma gerçekleştirilmiş, çalışmaya gönüllü kadın kuruluşları ve sivil toplum örgütleri temsilcileri katılmıştır.

KESK tarafından yürütülen 2000 Yılı Küresel Kadın Yürüyüşü Platformu'na katılmıştır.

İlki Harmandalı Köyü'ne olmak üzere Ziraat Fakültesi işbirliği ile köylere yönelik çalışma başlatıldı. 4320 Sayılı Yasa ve Medeni Kanun ile ilgili bilgilendirmede bulunuldu. Yine 4320 Sayılı Yasa ile ilgili kırsal kesime yönelik broşür hazırlanacaktır.

Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulacak semt merkezlerinde eğitim çalışmaları verilecek, bu arada kendimize yönelik eğitim çalışmaları yapmayı düşünüyoruz.

Uluslararası Af Örgütü ile de şiddet eksenli çalışmalarımız de-

vam etmektedir.

Yurt çapında yayınlanan kadın gazetesi "Kazete'de" faaliyetlerimiz yer almakta olup, değişik konulardaki yazılarla desteğimiz sürmektedir. Ayrıca geçtiğimiz dönemde pekçok dava tarafımızca izlenmiştir.

Neşe Can Hürtürk: Şimdi gündemimizin diğer bir maddesine, Ombudsman Yasa Tasarısının tartışmalarına geçiyoruz.

Türkay Asma: Türkiye'de idari yargı kararları dahi uygulanamıyor. Genel anlamda kamu denetiminin ihtisaslaşmasını istiyorduk. Tasarıda genel ve baştan savma bir sistem olduğunu gördük. Ankara Barosu'nun da çalıştığı alt komisyonda değişiklik yapıldı. İdari yargıya gidilmişse kamu denetçisine başvurmama şartı tasarıdan çıkarıldı. Kamu denetçisinin yaptırım gücü yok. Bazı kurumların kararları denetim dışı bırakılmış, bunun da kaldırılmasını talep ettik. Atamalarda özen yoktu. İhtisasın tercih nedeni olmasını istedik. Seçimde sadece TBMM'ne başvuru ile yetiniliyordu, TBB ve meslek odalarının da öneri getirmesiyle düzeltmeler yapıldı.

Suna Özgür Cura: 1980'de İsveç'te Eşitlik Yasası yürürlüğe girmiş, İsveç model alınarak Eşitlik Çerçeve Yasası çıkarılmalıdır. Yasalardaki ayrımcılık giderilmeden kamu denetçiliği sistemi çok işe yaramayacaktır. Tasarı yetersiz. Tüketici Yasası'ndan sonra kurulan Hakem Heyetlerinde biz de yer aldık. Eskişehir'de sorunların % 80'i heyette çözülüyor. Kamu denetimi sistemi iyi oturursa etkili olacaktır.

Banu Dalgıç Cangı: "OMBUDSMAN Üzerine Kısa Bir Yazı" başlıklı metni okudu.

"Ombudsman yargısal denetimin son derece yavaş işlemesi, yargılama giderlerinin yüksek olması ihtiyacı ile doğmuş bir kurumdur.

Ombudsman İsveççe bir kelime olup üye, temsilci, arabulucu ve koruyucu anlamına gelmektedir.

İlk defa 1809 Anayasası ile tüm kamu idareleri ve mahkemelelerini denetlemek, memurların ve yargıçların hatalı ve keyfi tutumlarının nedeniyle zarar gören, haksızlığa uğrayan vatandaşların şikayetlerini dinlemek, gereken tedbirleri önermek ve gerekli olursa bu yargıç ve memurlar aleyhine her türlü davayı açmak ve yürütmek amacı ile İsveç'te kurulmuştur.

Daha sonra Finlandiya, Danimarka, Almanya, Norveç, Yeni Zelanda, İngiltere, İrlanda ve nihayet Fransa Ombudsmana sahip olmuşlardır. Günümüzde yaklaşık 100'e yakın ülkede çeşitli adlar altında değişik yetkilere sahip ombudsman bulunmaktadır.

Ombudsman zamanımızın simgesidir., Yöneten, yönetilen arasındaki ilişkilerin yeniden ele alınması, belirlenmesi, düzenlenmesi ve tanımlanması gereksinmesi sonucu ortaya çıkmıştır. İşkence görenler, yolsuzlukla ve usulsüzlük ile karşılaşanlar, işi sürünce-medede bırakılanlar bu kuruma başvurabilmektedir. Başvurular ücretsizdir ve çabuk sonuç alınmaktadır. Ombudsman yargıç değildir. Hukukçu olması da zorunlu değildir. Politikacı veya parlamento üyesi de değildir.

Ombudsman hükümete ve parlamentoya karşı bağımsızdır. İdarenin mağdur ettiği kişilerin şikâeti ile harekete geçen geniş bir soruşturma ve araştırma yetkisi ile donatılmış idarenin haksızlığını ortaya koymak, takdir yetkisinin kötüye kullanımına engel olmak, mevzuata uygun hareket etmeyi sağlamak, icrai nitelik taşımayan önerilerde bulunmak ve kamu hizmetlerinin daha iyi görülmesi için gerekli reformların yapılması amacı güden bir kurumdur. Tüm ül-

kelerde ombudsman kurumunun ortak özellikleri şunlardır:

Ombudsman anayasa veya yasa ile kurulan, idareyi yasama organı adına denetleyen, taraf tutmayan bağımsız bir kurumdur. Ombudsman haksızlığı, adaletsizliği, idarenin kötü işleyişini dile getiren özel şikayetleri ve yakınmaları izler. İdarenin aksayan yönlerini kamuoyuna açıklayabilir ancak bunları düzeltme yetkisi yoktur."

İsveç Ombudsmanı

Parlamento tarafından 4 yıl seçilir. Tekrar seçilebilir. Hukukçu olması zorunluluğu yoktur. Ancak bu kişinin genel ve derin bir kültüre sahip olması aranmaktadır.

En geniş yetkiye sahip olandır. Herkes her konuda şikayette bulunabilir (örneğin askerde dayak yiyen, poliste kötü muamele gören, haksız tutuklanan). Yazılı-sözlü başvuru veya gazete haberi üzerine harekete geçebilir. İsteddiği her araştırmayı her kuruluşta yapabilir. İsteddiği her yöntemi kullanabilir (tanık dinleyebilir, telefon edebilir).

Ancak en tipik özelliği karar verme yetkisinin olmayışıdır. İdareyi mahkum edemez, idarenin işlemini iptal edemez. Memur için disiplin cezası uygulayamaz. Ancak durumu disiplin veya ceza yargısı yerlerine intikal ettirebilir.

İsveç'te ombudsmandan çekinilmesinin nedeni denetlediği idare birimi hakkında rapor hazırlayıp parlamentoya sunabilmesidir.

İngiliz Ombudsmanı

Parlamento Komiseri adını almaktadır. Kraliçenin parlamentoya gönderdiği mektup ile, yani kraliyet işlemi ile atanmaktadır. Yaşadığı sürece veya 65 yaşında emekli olana kadar görev yapabilir.

Parlamento bu kişiyi azledebilir. Ancak azil yine kraliçenin onayı ile kesinleşmektedir.

Görevleri sınırlıdır. Takdir yetkisi yoktur. Mutlak bir bağımsızlığa sahiptir.

Şikayetin kabul edilmesi için belli koşullar aranmaktadır. Kendiliğinden harekete geçememekte, re'sen soruşturma yapamamaktadır. İngiliz ombudsmanı vatandaşında, keyfiliğe karşı daha iyi savunulmuş olmak duygusu oluşturmaktadır.

Fransız Ombudsmanı

Hükümet tarafından atanmaktadır. Geniş yetkilere ve dokunulmazlığa sahiptir. 6 yıl için seçilir ve bir daha seçilme yetkisi yoktur. Ombudsmana başvurmadan önce tüm yolların tüketilmesi ve tatmin edici sonuç alınmaması gereklidir. Başvurunun bir parlamenter aracılığı ile yapılması gereklidir. Başvuru basit bir mektupla yapılır ve süresi yoktur. Ombudsman Milli Savunma-Devlet Güvenlik ve Dış Politika konusunda aracılık yapamaz.

Her türlü girişimde; önerilerde bulunabilir. Kişiler için disiplin cezası uygulanmasını ve ceza davası açılmasını isteyebilir. Özel rapor düzenleyebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Ombudsman şekle bağlı olmayan ücretsiz, kolay başvurulabilen; insan haklarını sağlamaya çalışan kişi özgürlüğü ile ilgili olarak büyük yarar sağlamakta olan bir kurumdur. Kurumun başarılı olabilmesi için kuvvetli bir parlamenter rejime ihtiyaç vardır. Ombudsman parlamentonun temsilcisidir. Prestijini ve otoritesini parlamentodan almaktadır. Parlamento saygınlığa sahip değilse ombudsman başarılı olamayacaktır.

Demokrasi kültürü ilkeleri tam olarak yerleşmiş, kültür seviyesi yüksek ülkelerde başarı ile uygulanmaktadır.

Bu kurumu kabul eden ülkelerde ombudsman ile halk tarafsız, güvenilir saygınlığa ve otoriteye sahip yetkili bulmuşlardır.

Türkiye'de Ombudsman Nasıl Olmalı?

Ombudsmanın Türkiye'nin geleceğinde önemli rol oynayacağına, demokrasinin sağlam temellere oturmasında, Parlatentonun saygınlığının artmasında, insan haklarının ve kadın haklarının güvencesini sağlamakta; Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin de ifade ettiği gibi kadın erkek eşitsizliğini önlemede başarılı hizmetler yapabileceğini düşünüyoruz. Ancak kurumun başarıya ulaşmasında Ombudsman seçilen kimsenin kişiliğinin çok büyük önemi vardır. O nedenle seçilecek ilk ombudsmanın kurumun Türkiye'de yerleşmesi bakımından çok önemli bir görevi olacağı unutulmamalıdır.

Bu nedenle TÜBAKKOM'un ombudsmanın en tartışılmaz, geçmişinde hiçbir leke bulunmayan, demokrasiye inanan, insan haklarına ve kadın haklarına saygılı, kadın erkek eşitliğine inanan bir kişinin seçilmesi için çalışma yapmasını öneriyoruz.

Ayrıca, insan haklarını hiçe sayanların, kadın erkek eşitsizliğine ses çıkarmayanların, banka dolandırıcılarla aile fotoğrafı çektirenlerin, yakınlarının devletten çıkar sağlamasına ses çıkarmayanların buna rağmen en lekesiz demokrasi havarisi olduğu iddia edilen kişilerin ombudsman olarak atanmasına karşı çıkmasını öneriyoruz.

Ayşen Erdoğan: Kırklareli Barosu'nun görüşünü aktarıyorum. Bu yasa tasarısı idari mahkemeleri varken yersizdir, görüşündeler.

Aydeniz Tuskan: Kadın erkek eşitsizliğinde çözüm olacağını düşünmüyoruz. Demokrasinin yerleşik olduğu ülkelerde bu kurum iyi işlemektedir. KSSGM kurulamamışken yeni bir teşkilat yerine bu harcamalar STK'lara katkı olarak sunulmalıdır.

Neşe Can Hürtürk: Şimdi de diğer gündem maddesi olan Ceza Yasası Tasarısının tartışılmasına geçiyor ve sözü bu konuda söz almak isteyen arkadaşlara veriyorum.

Şenal Sarıhan: TCY Tasarısı'nın son halini arkadaşlarımıza ulaştıramadık. Bu konuyu gelecek toplantıda ele alalım. Ancak Genel bir bilgi olması ve tartışmalara başlangıç oluşturması için, Ankara'da hazırladığımız metni özetle sunacağım, dedi.

Tutanak ekinde yer alan metni özetle sundu.

Neşe Can Hürtürk: Medeni Kanun konusunda Munise Dayı'ya söz veriyoruz.

Av. Munise Dayı: Medeni Kanun'u artık tartışmak ve konuşmak istemiyoruz. Edinilmiş mallara katılma rejimi benimsenmiştir. Gerekçeye Ankara Barosu olarak çok büyük tepkimiz var. Yine de daha önce de belirttiğimiz önemli hususları bir kez daha belirtelim:

- Evlilik yaşı 18'e çıkmalı.

- Boşanma davalarında taraflardan biri isterse hakim gizlilik kararı vermelidir (takdir hakkı hakimdedir).

- Kamu vesayeti: Çocukların korunması için çok önemli bir müessesedir. Bu konunun MK'a kesinlikle gireceği konusunda söz verilmiştir.

- Evlat edinmede artık bekar kadın evlat edinirse anne olarak adını verebilecektir, bu önemlidir.

Ankara Barosu MK'a ilişkin el ilanı bastırıp dağıtmıştır.

4320 Sayılı Yasa, Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüştür, raporör görüşü aşamasındadır. 4320 Sayılı Yasa Tasarısı ile ilgili olarak herhangi bir değişiklik yoktur.

Aydeniz Tuskan: TBB'nin düzenlediği Anayasa Kurultayı'nda düzenlenecek sonuç bildirgesinde Anayasa md. 10'a kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu hususunda bir cümle eklenmesi konusunda TÜBAKKOM çalışma yapmalıdır. (Diğer öneriler yazılı olarak alınmıştır.)

Suna Özgür Cura: Eskişehir’de 4320’de en büyük problem nafaka bağlanması. Savcılık soruşturma sırasında ifade alınırken sosyal durum araştırması yapılırsa ve dosya mahkemeye bu halde gönderilse zaman kazanılır.

Neşe Can Hürtürk: TÜBAKKOM’un Adalet Bakanlığı’nın kadına parasal fon ayrılması talebi var.

Emine Kamacı: Ben bu arada erkek nereye gidecek?, Kadın parayı nasıl bulacak? sorusunun cevabını aldım.

Türkay Asma: Erkek Türkiye’de ilk kez evden gittiği için bu şekilde evinin kıymetini bilir.

2001 Yılı Çalışma Önerileri

Birgül Değirmenci: CEDAW’deki çekinceler 20 Eylül 1999’da kaldırıldı, iç hukuk düzenlemesini zorunlu kıldı. Ek ihtiyari protokol 7 Eylül 2000’de imzalandı, yürürlüğe girmesi için Meclisin kabulü, Cumhurbaşkanı’nın onayı gerekiyor.

- Ayrımcılığın önlenmesi için eğitim programları düzenlenmesi gerekir.

- Aile Mahkemeleri tasarısı henüz elimizde yok. Daha önce bu konuda TÜBAKKOM’da yapılan çalışmadan faydalanmak isteriz.

- MK için milletvekilleri ile görüşme, medya ile iletişim sağlanması gerekir.

- Uluslararası boyutta diğer ülke barolarının kadın komisyonları ile iletişime geçilmesi yararlı olacaktır.

Fazilet Demirezen: MK konusunda yanlış görüş bildiren kadın milletvekillerini eleştirelim. TÜBAKKOM Yürütme Kurulu değişmeden meclise gidelim.

Suna Özgür Cura: Bu mecliste kadın milletvekili sayısı azdır. Bu nedenle kota isteyelim.

Neşe Can Hürtürk: Medeni Kanun konusunu toparlarsak; bir eylem planı oluşturalım, gerekçe aynen kalsın, kalanı alt komisyondan çıktığı şekilde çıksın.

Şenal Sarıhan: Eylem planı önerimizi sunacağım. Hasan Gemici kadınların Medeni Kanun'un arkasında durmadığı düşüncesini belirtince biz kendisine eylem planımızı sunduk. Biliyorsunuz TÜBAKKOM olarak KSSGM'de oluşmuş bulunan demokratik kadın kuruluşları hukuk komisyonunda çalışıyoruz.

KSSGM ile ortak toplantıda Medeni Kanun'un son durumu hakkında bilgi alındı. 1926 Medeni Yasası'nın genel gerekçesi, tasarıya aynen yerine özelle girmiştir. Alt komisyon tekrar aynen kabul etti. Ancak gerekçenin Adalet Komisyonu'nda özet gerekçe olarak değiştirildiğini öğrendik. Aile reisliği, evlilik yaşı ve edinilmiş mallara katılım konusu MHP ve FP için problemli. Bu haberi alınca herkes tepki gösterdi ve eylem komisyonu oluştu. 17 Şubat'a kadar acil eylem planı önerimiz şu:

- Medeni Kanun ile ilgili broşür hazırlanması.

Kokart, mendil, simge vs. ile ilk hafta pazarlara inerek bunları dağıtacağız. İkinci hafta bu bildirimler, posta kutularına atılacak. Hafta içi Medeni Kanun'u niçin istediğimizi, gerekçeyi neden istemediğimizi anlatan bir broşür çalışması yapılacak. Basınla, kitle örgütleri, meslek odaları, siyasi partilerin kadın kolları ile iletişim sağlanacak.

- 17 Şubat Cumartesi günü Kızılay'da miting yapılacak. Bu işin başına TÜBAKKOM'un geçmesini öneriyoruz, çünkü bu bir hukuk sorunudur.

2) Eğitimcilerin eğitimi konusunda; iki ay içinde projeyi yapmış

ve mali kaynağı bulmuş olalım. Baroların ve TBB'nin bu mali kaynağı sağlayacağını umuyorum. Kadın Danışma Merkezlerinin ortak çalışma esaslarını oluşturalım. Bütün barolarda KDM'ne ihtiyaç var. KDM'leri kadın hareketini yaygınlaştırıyor. Fırsat eşitliğini güvenceye alan bir çalışma yapılmalı.

3) Milli Eğitim ile birlikte eğitim çalışması yapılmalı. Ders kitaplarında ayrımcılıkla ilgili hususlar taranarak saptanmalı. Avrupa Birliği'ne giriş süreciyle ilgili çalışma gelecekte gündeme alınmalı.

4) 4320 yönünden Karadeniz'in pilot bölge seçilmesi konusunda bir çalışma yapılmalı. İstanbul ve Karabük Barolarıyla birlikte yapılabilir.

5) Uluslararası alanda da barolarda iletişim kurulmalıdır.

6) Kadın cezaevi ile ilgili araştırmaya gereksinimimiz var. Bunu da uzun vadeli çalışmalar içine almak gereklidir. Daha önceki programla yeni önerileri birleştirerek size son çalışma programını gönderelim.

8 Mart'ın bayrama gelmesi dolayısıyla bu yıl bir sıkıntı var. Ankara Barosu film gösterisi yapacak. Ortak basın açıklaması yapılabilir. 17 Şubat yürüyüşü başarıyla gerçekleşirse 8 Mart daha farklı eylemlerle değerlendirilebilir.

Sema Pekdaş: Komisyonların barolarda kalıcılığını sağlamak için sorunun **görünür** olması lazım. Bu hedefleri örneğin Baro odalarına asalım, başka öneri ve düşüncelerin aktarılmasını sağlayalım.

Medeni Kanunla ilgili kısa vadeli öneriler; İzmir milletvekillerinin ve kadın kuruluşlarının katılacağı toplantıda ne yaptıklarını öğrenelim, **17 Şubat'ta gazete ilanı yayınlansın**, (çıkarsa kutlama çıkmazsa kınama şeklinde), 15 Şubat'ta Ankara'ya gidilsin, **katılım sembolik** olabilir.

Mine Öztürk: Milletvekillerini hazırlanan metinle faks/mail yolu ile bombardımana tutabiliriz.

Fazilet Demirezen: TÜBAKKOM sokağa çıkmamalı.

Neşe Can Hürtürk: Önerileri katılan barolara gönderdiğimiz takdirde bütün barolar önerilerin hangisinde rol alacaklarını bildirirler.

Şenal Sarıhan: Zaman darlığı nedeniyle 17 Şubat etkinliği için 5 günlük süre içinde Ankara Barosuna bir yanıt verilsin.

Türkay Asma: Sokağa dökülmeden yasanın çıkmayacağını Devlet Bakanı bile ifade etmiştir. Fazilet arkadaşımızın yamıldığını düşünüyorum. En etkin eylemi seçmeliyiz. Bu da yürümeektir.

Sema Pekdaş: 17 şubat'ta ulusal bir eylem gerekli.

Şenal Sarıhan: Tasarı kötü durumda. Biz müdahale etmezsek, yeniden mevzi kaybederiz. Ankara'da tüm kadın kuruluşları, 1926 Medeni Yasası'nın gerekçesinden vazgeçilmiş olmasını tepkiyle karşılıyor. Bu gerekçe bilimle, hurafenin hesaplaşmasıdır. Kadın hakları, ancak, Medeni Yasa'nın devrimci özüne sahip çıkılarak korunabilir. Bugün, salt bir yasa değişikliği yapmıyoruz. Yaşamın ilerleyen çizgisine sahip çıkıyoruz. Laik hukukun, gerçekten inşaatı için çaba sarfediyoruz. Karşı çıkılan üç konu (Ailede reislik kavramının kaldırılması, evlilik yaşını yükselmesi, edinilmiş mallara katılma rejimi) doğrudan eşitlik mücadelesinin temellerini oluşturuyor. Tasarı'yı bu hale biz kadınlar getirdik. Vazgeçmemeliyiz.

Neşe Can Hürtürk: 17 Şubat eylem planını tekrar anlatır mısınız?

Şenal Sarıhan: Doruk eylem önerisi yürüdüştür. Kızılay'dan Abdi İpekçi Parkı'na kadar. Bu tarihe kadar kamuoyu oluşturmak için; tanıtıcı ve çağırıcı metinler posta kutularına atılacak. Pazar yerlerinde ve işyerlerine dağıtılacak. Medya da kullanılmalı.

Neşe Can Hürtürk: 5 gün içinde 17 Şubat eylemine katılım için TÜBAKKOM'a haber verilmesi kararlaştırıldı.

Özgül Fırlangeç: Bu arada üzerinde yoğun olarak duramadığımız konu 4320'nin daha işler hale gelmesi. Bu konuda bir öneri getirmek istiyorum. Mevcut Yasa Tasarısı'nın yasalaşması çalışmasından başka, Adalet Bakanlığı'ndan 4320 Sayılı Yasa'nın standart uygulanması için genelge çıkarması talep edilmelidir. Çünkü bu yasa konusunda uygulama çok çeşitli. Ayrıca yasayı uygulamayan kamu görevlileri hakkında şikayet mekanizması işletilmeli. Herhangi bir ilde bir avukat böyle bir sorunla karşılaştığında bütün barolar ortak harekete girişirse etkili olur. Bunun da en iyi TÜBAKKOM aracılığıyla olabileceğini, TÜBAKKOM'un asıl işlevinin bunlar olduğunu düşünüyorum. Uzun vadede şiddet mağduruna tıpkı CMUK'ta sanık için olduğu gibi müdafii tayini konusunda çalışma yapılmalı.

Şenal Sarıhan: Gelecek toplantının Diyarbakır veya Batman'da olması önerisinde bulunuyorum.

Munise Dayı: TBB Genel Kurulu 12-13 Mayıs'ta Diyarbakır'da. TÜBAKKOM toplantısı bununla birleştirilebilir.

Ayşen Erdoğan: Diyarbakır'ın gündemi çok yoğun olacağı için başka bir tarihte toplantı öneriyorum.

Nilgün Berk: Biz böyle bir toplantıya hazırız.

Neşe Can Hürtürk: Yer konusunun önümüzdeki günlerde belirleneceği anlaşılıyor. Tüm katılımcılara teşekkür ederek toplantıya son veriyoruz.

Özel Not:

İzmir'de ilk kez yapılan TÜBAKKOM toplantısının organizasyonunu üstlenmiş olmanın dayanılmaz ağırlığı ve yorgunluğu içindeydik. Pazar sabahı. Buna rağmen içimizdeki çalışma azmiyle(!) Şirince gezisi ile yola döküldük. Küçük bir gecikmenin yarattığı gerginlikle yerleşiyoruz minibüsümüze. Yola koyulduktan kısa bir süre sonra neşeli şoförümüzü sabah sabah hepimizi isyanlara gark eden kasedi değiştirmesi için uyarmamız gerekiyor. İlerleyen saatlerde bu uyarıyı tekrarlamak zorunda kalacağımızı henüz bilmememizin bahtiyarlığı içindeyiz.

Yolda küçük bir kahva molası veriyoruz. Bu esnada koskoca avukatların (bu satırların yazarı da dahil) mola yerindeki salıncaklara binmekten kendilerini alamadıklarını görüyoruz. "Birileri şu halimizi görse dün tartıştığımız Ombudsman yasa tasarısıyla ilgili görüşlerimizi dikkate alır mı?" diye düşünmekle birlikte "iyi ki kadınların içinde birer küçük kız var," diyorum. Sohbetin koyulaşmaya başladığı, giderek kahve üzerine olası spekülasyonlara dönüştüğü moladan sonra minibüsümüzün götürdüğü yere, Şirince'ye varıyoruz.

Konukları, ücretli beşerli küçük gruplara ayırarak sürdürüyoruz yürüyüşümüzü. Biz üşüdüğümüzü belirten hareketler yaparken,

Hatice, "Bu havanın kıymetini bilin" diyor. "Ankara'da bulunmaz böyle hava." Toplantının İzmir'de yapılmasının mimarlarından biri olan Aytül sürekli fotoğraf çekiyor. Nasıl çekiyor bilmiyorum ama çekerken çok havalı görünüyor.

Her ne kadar gezideysek de bütün dikkatimize rağmen laf nasıl oluyor bilinmez, hep sonuç bildirgesinin nasıl hazırlanacağına, 17 Şubat eylemine geliyor. Bir kez daha anlıyorum ki ha kulis tozu yutmuşsunuz ha komisyon üyesi olmuşsunuz. Aynı iflah olmaz ruh hali...

Şirince'de son durağımız olan Şarap Evi'nde geziye katılmayan Şenal Hanım'ın, Karabük Barosu'ndan Fazilet Hanım'ın, toplantıdaki tek erkek olan Abülbasit Bey'in ve diğer konukların kullaklarını çınlatıyoruz.

Av. Ayşen Erdoğan

İzmir Toplantısına Sunulan Öneri ve Raporlar

Kadın Hukuku Açısından Türk Ceza Kanunu ve TCK Tasarısı'na İlişkin Görüşlerimizin Sunulmasıdır (TÜBAKKOM Ankara Yürütme Kurulu Üyeleri)

1889 tarihli İtalyan Ceza Yasası'ndan esinlenerek düzenlenmiş olan 765 Sayılı TCY, 01.03.1926 tarihinde kabul edilerek, 13.03.1926 yılında yürürlüğe girdi.

592 maddeden oluşan TCY, bugüne dek 54 ayrı madde değişikliğine uğradı.

Cumhuriyet döneminin devrimci anlayışına uygun olarak, temeli dine dayalı olan Mecelle terkedilirken, yapılan yeni düzenlemelerin de giderek, yürüyen ve ilerleyen yaşamın gerisinde kalacağı belirtilmişti.

1926'lı yıllardan bugüne uzanan süreç içinde, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yasalar, birey hak ve özgürlüklerinin geliştirildiği ve güvenceye bağlandığı insan haklarına dayalı hukuk anlayışı ile düzenlenmeye başlandı.

Ulusların iç hukukları, uluslararası sözleşmelerle yeni dayanaklar buldu. Kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi noktasındaki ihlallerin tüm dünyada sürmekte oluşu ve kadınların ihlaller karşısında sürdürdüğü yoğun mücadele, uluslararası sözleşmelerde kadının özel korunmasını zorunlu hale getirdi.

1975 yılında Meksika’da toplanan Uluslararası Kadın Yılı Konferansı, 1979 yılında BM Genel Kurulu’nda kabul edilen ve 1979 yılında imzaya açılan CEDAW, 1995 yılında gerçekleştirilen 4. Dünya Konferansı’nda düzenlenen Pekin Deklerasyonu, ülkeleri, iç hukuklarında yer alan cinsiyet ayrımı yaratan maddeleri değiştirmeye yükümlü kılmıştır.

Bilindiği gibi iç hukukumuzda da 1982 Anayasası’nın 10. maddesinde, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu hükmüne bağlanmaktadır.

Eşitlik ilkesi kadınların, tüm yasalarda olduğu gibi TCY’nda da eşit korunmasını emreder. Ne var ki, yürürlükte bulunan TCY, düzenlendiği dönemin sosyal yapısı ve feodal kavrayışların da etkisi ile bireyin hak ve özgürlüklerinin önüne kurum olarak, devlet ve ailenin, cins olarak da erkeğin çıkarlarını koymuştur. Daha da olumsuz olarak, erkek, kadının, hak ve özgürlüklerinin korunması için “özel görevli” sayılmıştır.

TCY’nda Yer Alan Ayrımcı Hükümler Nelerdir?

Barolarımızın kadın komisyonları ve kadın örgütleri TCY’nda ayrımcı buldukları maddeleri defalarca kamuoyunun ve yetkililerin bilgisine sundular. Bu maddeleri anımsatmak amacı ile bir kez daha yineliyoruz:

TCY’nda kadınları yoğun olarak ilgilendiren maddeler, 8. Babta yer alan “Adab-ı Umumiye ve Nizam-ı Aile Aleyhinde Cürüm-

ler” başlığı altında yer almaktadır.

Bu bölümde **ırza tecavüz, kızklık bozma, zorla kız ve kadın kaçıırma** gibi eylemler yaptırırma bağlanmaktadır. (414-415-416-423) Ancak bölüm başlığının, bu bölümde suçtan zarar gören olarak karşımıza çıkan mağdurlarla en ufak bir bağlantısı yoktur. Suçtan birinci derecede zarar görenler, kız ve kadınlardır. Aile ya da genel ahlak ya da toplum; ancak, suçun dolaylı mağdurları olabilir.

Irza tecavüz suçları, bireyin beden bütünlüğüne, insanlık onuruna karşı işlenmiş suçlardır. İhlâl edilen, toplum ya da bireyin değil, kişinin hak ve özgürlükleridir. Bu nedenle bölüm başlığının “Şahıs Hürriyeti Aleyhine İşlenen Suçlar” başlığı altında düzenlenmesi gereklidir.

Irza tecavüz, kız kaçıırma gibi suçların cezaları ise, mülkiyete verilen zarar eylemleri için verilen cezaların çok altındadır. Bu durum, özünde mülkiyetin bir parçası gibi görülen kadınların, değersiz bir mal olarak kabul edildiği gerçeği ile bizi karşıkaraşıya bırakmaktadır.

TCY’nın 414, 415, 416 ve 423. maddelerinde yer alan kızklık bozma suçları ile 434. maddede yer alan zorla kadın ve kız kaçıırma hallerinde failin ya da faillerden birinin, mağdurla evlenmesi halinde dava ve cezasının ertelenmesine ilişkin fıkralar, kadının iradesini yok sayan ve bekareti bir namus ölçüsü kabul eden anlayışı simgelemektedir. Halk arasında “Erkeğin elinin kiri” olan cinsel ilişki, “kadını baştan ayağa çamura batıran ve namusunu yok eden bir olgu” olarak tanımlanmaktadır.

Aynı bölümde yer alan, 429. maddenin 2. fıkrasında ise, zorla kaçıırılan kadının evli olması halinde cezanın artırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu maddedeki egemen anlayış, kadının birey olarak taşıdığı değer değil, evlilik kurumuna verilen değerdir.

TCY’nın 9. Babında, “Adam Öldürme Cürümleri” başlıklı bö-

lümde yer alan 453. maddede, annenin, şerefini kurtarmak için çocuğunu öldürmesi ayrı bir suç olarak nitelenmiştir. Oysa ortada açıkça adam öldürme suçu vardır. Burada da soyut şeref, insan yaşamının üstüne çıkarılmıştır.

TCY'nın "Adam Öldürme ve Şahıslara Karşı Müessir Filler"e ilişkin "Ortak Hükümler" başlıklı bölümünde yer alan 462. maddesinde "adam öldürme ve müessir fiillerin gayrimeşru cinsel ilişki esnasında işlenmesi halinde, öngörülen cezanın 1/8 oranında inceleği kabul edilmiştir. Zinanın suç olmaktan çıktığı günümüzde, zina ya atıfla indirim yapmak hukukumuzaya aykırıdır.

Çocuk Düşürme ve Düşürtme Cürümleri başlıklı bölümde yer alan 472 madde, bu fiillerin, namus kurtarmak için işlenmesi halinde cezaya indirim getirmektedir.

Terbiye ve İnzibat Vasıtalarının Suistimali ve Aile Efradına Karşı Fena Muamele başlıklı bölümde yer alan 478. madde ise eğitim gerekçesi ile kötü muameleyi teşvik etmektedir.

Bu maddeler irdelendiğinde, cezayı artıran ve azaltan nedenlerin, yaşadığımız çağda mutlaka terkedilmesi gereken, gerici gelenek ve göreneklere dayandırıldığı görülmektedir. Oysa, cezaların artırılması ya da indirilmesi, toplumsal değer yargılarına değil, suçun işleniş biçimine ve doğrudan suçtan mağdur olanın, suçu işleyene yönelik tavrına göre saptanacaktır.

Bugün ülkemizde, "Namus davaları ya da kan davalarına dayalı töre cinayetleri" olarak anılan katliamların arkasında ne yazık ki yukarıda sıraladığımız yasa maddeleri durmaktadır.

Yeni Tasarı Sorunları Çözdü mü?

Bu soruya "evet" diyemiyoruz. Ne yazık ki tasarı, kadın hukukularının yıllardır sürdürdüğü eleştirileri dikkate almamıştır. Tasarı-

ya ilişkin olarak; Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Türkan Sancar, TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Üyesi Şenal Sarıhan ve KSSSGM, Kadın Hukuku Komisyonu üyeleri Av. Türkay Asma ve Av. Selma Çiçekçi tarafından hazırlanmış olan raporu, madde ve önerilerle bilgilerinize sunuyoruz.

Hürriyete Karşı Suçlar

Nitelikli hal

Madde 158- *157 nci maddede yazılı cürüm, failin usul ve fürundan veya eşlerden biri tarafından diğerine veya görevlerinden dolayı Devlet memurlarına veya onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuğa veya ileri yaşı, hastalığı, malüllüğü veya ruh veya fizik bakımından güçsüzlüğü dolayısıyla kendini korumaktan aciz bir kimseye karşı işlenirse veya bu fiil nedeniyle mağdurun şahsı veya sağlığı veya malî bakımından ağır zarar meydana gelirse beş yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir.*

ÖNERİ: Yukarıdaki maddede "onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuğa" ibaresini "**onsekiz yaşını bitirmemiş çocuğa**" olarak değiştirilmesini öneriyoruz.

Aileye Karşı Suçlar

Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması

Madde 334- *Şehvet hissi veya evlenmek niyeti olmaksızın, onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuğu kendi rızasıyla ana, baba veya vasisi veya geçici olarak kendisine bakmakla veya muhafaza etmekte olan kimseler yanından kaçıran veya rızasıyla alıkoyan kimseye üç*

aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Fiili, kaçırılan veya alıkonulan çocuğun rızası olmaksızın işlenmiş veya çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır.

ÖNERİ: Bu maddede "aileye karşı suçlar" başlığı altında yer almaktadır. Madde gerekçesinde ise "velayet ve vesayet haklarının ihlal edildiği", bu nedenle "aileye karşı suçlar" başlığı altında yer verildiği belirtilmektedir. Ancak bu gerekçe tatmin edici değildir. Aksi halde velayet veya vesayet altındaki bir kişiye karşı işlenen tüm suçların, bu başlık kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle bu bölümün "*şahıs hürriyeti aleyhinde cürümler*" başlıklı bölüme geçirilmesi uygun olacaktır. Çünkü fiille, ihlal edilen değer, kişi özgürlüğüdür. Aile suçun dolaylı mağdurudur.

Ayrıca 158 inci madde, 15 yaşını bitirmeyen çocuğa karşı işlenen suç, bir şiddet sebebi saymıştır. 335 ve 158 inci maddeler aynı hususu farklı cezalarla düzenlemektedir. Bu, gözden kaçırılması gereken bir tekrardır. Hükmü, ait olduğu yerden çıkarmak, önemli çelişkilere neden olmuştur. 15 yaşından küçük bir çocuk kaçırıldığında hangi hükmün uygulanacağı belirsizdir.

Birden çok evlilik ve hileli evlenme, dinsel tören

Madde 329- *Evli olduğu halde, yeniden evlenen veya evli olmakla beraber, başkasıyla evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlenen kişiye altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.*

Hile yaparak veya aldatarak gerçek kimliğini saklamak suretiyle evlenen kişiye, eşin şikayeti üzerine üç aydan dokuz aya kadar hapis cezası verilir.

Birinci fıkrada yer alan fiil, ikinci fıkrada belirtilen şekilde işlenecek olursa ceza üçte biri oranında artırılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı suçtan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptırılanlar hakkında iki yıldan altı aya kadar hapis cezası verilir. Ancak, medeni nikah yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

ÖNERİ: Bu maddenin ikinci fıkrasının tümüyle kaldırılması gerekir. Bu fiilin cezaya tabi olması yerine boşanma nedeni sayılması daha doğru olacaktır.

Ayrıca, yürürlükteki TCK'nun 237 nci maddesi "*evlenmeleri yasak olan kişilerden*" söz etmektedir. Yasak kapsamına evli olanlar yanında akıl hastaları, yaşı küçük olanlar vb. girer. Yani TCK daha geniş bir düzenleme içerirken, Tasarı yasaklıları sadece "evli olanlar" olarak kabul ediyor ve daraltıcı bir nitelik taşıyor. Yasaklılar daraltılınca, sorumlular bakımından da bir daraltma ortaya çıkıyor. Örneğin, Tasarıya göre, veli ve vasiler, yaşı küçük ve evlenmesi yasak olan bir çocuğu evlendirirlerse ceza almamaktadırlar.

Tasarı, hem yasak evliliği yaptıran memurlar için hem de dini merasim yaptıranlarla ilgili bir düzenleme getirmemektedir.

Bu nedenle, TCK'nun uygulanma alanını daraltmadan, tasarıyla getirilen yeni düzenlemelerin TCK'na eklenmesi daha uygun olacaktır.

Cinsel Bütünlüğe ve Edep Törelerine Karşı Suçlar

ÖNERİ: Bu bölümün başlığının "*kişilik hakları ve vücut bütünlüğüne karşı suçlar*" olarak değiştirilmesi uygun olacaktır. "*Cinsel bütünlük*" kavramı korunan değere uygun olmadığı gibi yaptığı çağrışım açısından da olumsuzdur. "Edep töreleri" yanlış kullanıl-

miş bir tanımlamadır ve "töre" sözcüğünün hangi amaçla olursa olsun Ceza Kanunu'nda yer alması sakıncalıdır. Esas olarak bu başlıkta toplumdan önce bireyin korunması önceliklidir.

Ayrıca bu başlığın ikinci kitap birinci kısım beşinci bölümde yer alması korunan değer açısından daha doğru bir sınıflandırma olacaktır.

Zorla Irza Geçme

Madde 313- *Cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle akıl veya beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullandığı hileli vasıtalarla dolaylı fiile karşı koyamamak bir halde bulunan bir kimsenin ırzına geçen kimseye beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.*

Yukarıdaki fıkrada belirtilen fiiller onbeş yaşını bitirmiş olup da, onsekiz yaşını bitirmemiş küçükler hakkında işlendiğinde yedi yıldan on yıla, onbeş yaşını bitirmemiş olanlar hakkında işlendiğinde on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılı fiillerin birinci fıkrada belirtilen hal ve suretlerle kendisine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir.

Bu maddede yazılı suçlar reşit kişiler hakkında işlendiğinde soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlıdır. Ancak şikayetten vazgeçilemez.

Irza geçme, hangi nitelikte olursa olsun bir kişiye cinsiyet uzvunun ihlalidir.

ÖNERİ: İkinci fıkrada yer alan onbeş, onsekiz yaş ayrımı yerine "onsekiz yaşını bitirmemiş küçükler" nitelemesinin kullanılması Çocuk Hakları Sözleşmesine uygun olacaktır. Bu halde, her iki durum için de cezanın eşitlenmesi gerekir.

Ayrıca üçüncü fıkra da anlaşılammaktadır. Cümleden çıkan anlama göre "fiilin kendisine karşı yapılmasını sağlamak" zaten rıza göstermektir. Onsekiz yaşından büyükler için rıza varsa zaten suçtan söz edilemez.

Eğer bir başkasını zorlayarak kendisiyle cinsel ilişki kurdurmaktan ve zorlanan kişinin ırzına geçilmiş olduğundan söz ediliyorsa, bunu daha açık ifade edilmesi gerekir.

Küçüklerin ve çocukların rızası ile ırzına geçilmesi

ÖNERİ: Yukarıdaki madde başlığında yer alan rıza sözcüğünün kaldırılması gerekir. Bu tür fiillerde mağdurun yaşları itibariyle rızalarından söz etmek olanaksızdır. Böyle bir durumda "zorun varlığını" kabul etmek daha doğru olacaktır.

Madde 314- *Onbeş yaşını bitirmiş olup da, henüz onsekiz yaşını bitirmemiş olan bir küçüğün rızası ile ırzına geçen kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.*

Onbeş yaşını bitirmemiş olan bir çocuğun rızası ile ırzına geçen kimseye dört yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

Hükmen veya evlenme suretiyle reşit olan veya kılınanlara karşı işlenen fiiller hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

ÖNERİ: Anılan maddenin birinci fıkrasında yer alan "onbeş yaşını bitirmiş, onsekiz yaşını bitirmemiş küçük" yerine "onsekiz yaşını bitirmemiş küçük" kavramının kullanılması gerekmektedir.

İkinci fıkrada yine 15 yaşın altındakiler için rızadan söz edilmektedir. Halbuki burada da zorun varlığından bahsetmek daha doğru olacaktır. Bu nedenle ikinci fıkranın tümüyle kaldırılması gerekir.

Yine 314 üncü maddenin son fıkrası, yani hükümlerle ya da evlen-

me ile reşit sayılanları hangi yaşta olurlarsa olsunlar rızalarını geçerli saymak kanatimizce çok yanlış ve tehlikeli bir hükümdür. Medeni muhakeme ile ceza muhakemesi arasındaki en önemli farklardan birisi, medeni muhakemede "şekli" hakikatın, ceza muhakemesinde ise "maddi" hakikatın aranmasıdır. Mağdur ya da sanığın suçun oluşu bakımından yaşları önemliyse, ceza muhakemesi yapılırken gerçek yaşın bulunması zorunludur. Ceza muhakemeleri, hukuk muhakemelerinin kararıyla bağlı sayılmazlar. CMUK'un 255/son fıkrası da yaş konusunda "bekletici sorun yasağı" getirmektedir. Dolayısıyla 314 üncü maddenin son fıkrası ceza muhakemesinin tüm prensiplerini alt üst etmekte olup mutlak a metinden çıkarılması gerekir.

Zorla Irza Tasaddi

Madde 315- *Cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle veya akıl ve beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullandığı hileli vasıtalarla dolay fiile karşı koyamayacak bir halde bulunan kimsenin ırzına tasaddi eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.*

Yukarıdaki fıkrada belirtilen fiiller on beş yaşını bitirmiş olup da, on sekiz yaşını bitirmemiş küçükler hakkında işlendiğinde iki yıldan dört yıla, on beş yaşını bitirmemiş olanlar hakkında işlendiğinde üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılan fiillerin birinci fıkrada belirtilen hal ve suretlerle kendisine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir.

Bu maddede yazılı suçlar reşit kişiler hakkında işlendiğinde soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlıdır; ancak şikayetten vazgeçilmez.

ÖNERİ: Bu madde de tıpkı 313. madde de olduğu gibi "*filin kendine karşı yapılmasını sağlamak*" zaten "*rıza göstermektir*" gerekçesinden hareketle 315. maddenin üçüncü fıkrasının çıkarılması gerekir.

Çocukların rızası ile ırzına tasaddi

Madde 316- *Onbeş yaşını bitirmemiş olan bir çocuğun rızası ile ırzına tasaddi eden kimseye iki yıldan dört yıla kadar hapiz cezası verilir.*

ÖNERİ: Irza geçme suçu bakımından 15-18 yaş arası çocuğun rızası olsa dahi fail cezalandırılmaktadır. Irza tasaddide ise bu yaş grubunun rızası suçun oluşmasını engelliyor. Sadece 15 yaşın altındaki çocukların rızası geçerli sayılmıyor. Oysa irza geçmenin teşebbüs hareketleri ile ırza tasaddiyi ayırmak çok güçtür. Bu ayrımın güçlüğü dikkate alındığında, ırza geçmeye teşebbüs sayılabilecek birçok husus, uygulamada tasaddi olarak kabul görmektedir. Bir çocuğun rızasını bu anlamda geçerli saymak doğru gözükmemektedir.

Ayrıca tasarının 316. maddesinin gerekçesinde, mağdur grupları açısından 313 ve 314. maddelerle dengeli bir düzenleme yapıldığı ifade edilmektedir. Ancak rızaen ırza tasaddide 15-18 yaş arası küçüklerin neden dışında bırakıldığı konusunda bir açıklama yer almaktadır.

Ortak ağırlaştırıcı nedenler

Madde 317- *313'üla 316 . maddelerde yer alan füller:*

- 1) En az iki kişi tarafından,*
- 2) Usulden biri veya veli veya vasi veya mürebbi veya öğret-*

menler veya hizmetkarlar veya terbiye ve gözetim veya muhafaza ile yükümlü bulunanlar, sağlık ve tedavi kurumları ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri görevlileri veya bunların benzerleri gibi olup da mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunanlar tarafından, işlenirse, ceza yarısı oranında artırılır.

3) Bir hastalığın geçmesini veya mağdurun sağlığında diğer büyük bir noksan meydana gelmesini veya malülliük veya mayubiyetini sonuçlayacak olursa, ceza bir katı oranında artırılır.

Mağdurun ölümü halinde müebbet hapis cezası verilir.

ÖNERİ: İkinci fıkradaki “usulden biri veya” sözcüklerinin çıkarılması gerekir. Çünkü “usulden kaynaklı”, daha doğrusu onsekiz yaş üzerinde ve evlilik yasağı olanlar arasındaki cinsel ilişki “en- sest” başlığıyla ayrıca ele alınmalıdır.

Hayasızca hareketler

Madde 318- Alenen hayasızca durum takınanlar veya harekette bulunanlar veya başkaca edep duygularını incitecek davranışlara girişenler veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranlar altı aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Alenen cinsel ilişkide bulunanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

ÖNERİ: Birinci satırda yer alan “durum takınanlar veya” sözcükleri ile ikinci satırda yer alan “veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranlar” sözcüklerinin çıkarılması daha uygun görülmektedir.

Söz atma, sarkıntılık, cinsel taciz

Madde 319- Kadınlara veya erkeklere söz atanlara üç aydan altı aya kadar hapis veya yüz milyon liradan, yüzellimilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Kadınlara ve erkeklere sarkıntılık edenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu fiiller, mağdurun hüküm ve nüfuzu altında bulunduğu kimse- nin cinsel tacizi şeklini alırsa faile verilecek ceza bir yıldan az ola- maz.

Bu maddede yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulma- sı şikayete bağlıdır.

ÖNERİ: Başlıkta yer alan “söz atma, sarkıntılık” sözcükleri, tümüyle çıkarılmalı, başlık olarak yalnızca “cinsel taciz” sözcükle- ri kalmalıdır. Ancak gerekçede ya da madde içinde “cinsel tacizin” tanımının yapılmasının da bir zorunluluk olduğu düşünülmektedir.

Müstehcenlik

Madde 320- 1. Onbeş yaşını bitirmemiş olan bir çocuğa müs- tehcen yazıları, kayda alınmış veya basılmış görsel, işitsel verilen, resimleri veya diğer gereçleri veya eşyaları sergileyen, bunlara ul- şılabilmesini veya tasarruf edilebilmesini sağlayan veya müstehcen temsilleri gösteren veya bu gibi şeyleri radyo veya televizyonda ya- yınlayan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis ve altıyüz milyon lira- dan altımilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

2. (1) numaralı benitte açıklanan şeyleri veya temsilleri halka arzeden veya gösteren yahut bunları istemeyen kimselere veren ki- şî altıyüz milyon liradan altımilyar liraya kadar ağır para cezası- la cezalandırılır.

Kapalı yerlerde sergileme veya temsil sırasında gösterilen şey-

lere ait olmak üzere önceden bunların müstehcen karakteri hususunda seyircilerin dikkatini çekmiş olan kişi cezalandırılmaz.

3. (1) numaralı bentte gösterilen ve çocuklarla, hayvanlarla, insan naaşlarıyla işlenen cinsel nitelikteki fiilleri, şeyleri veya temsil-leri imal, ithal eden veya bunları depolayan, ilan suretiyle bunları tedavüle koyan, sergileyen, veren, gösteren, bunlara ulaşılmasını olanaklı kılan veya kişilerin tasarrufuna koyan kişi altı aydan iki yıla, kadar hapis ve altıyüzmilyon liradan altımilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır, eşya müsadere edilir. Şiddet fi-illerini içeren eyler hakkında da aynı ceza uygulanır.

4. Fail para kazanmak amacıyla hareket etmişse bir yıldan üç yıla kadar hapis ve birmilyar liradan onikimilyar liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

5. (1) ila (3) numaralı bentlerde öngörülen eşya veya temsiller kültürel veya himayeye değer bilimsel bir değer taşıdıklarında müstehcen sayılmazlar.

ÖNERİ: “Müstehcen” tanımının madde içinde ya da gerekçe- de yapılması gerektiği düşüncesindeyiz.

Birinci fıkrada yer alan onbeş yaşını bitirmemiş olan çocuk ni-telemesinin kaldırılması önerilmektedir. **Çünkü çocuklar için müstehcen sayılan, büyükler için de müstehcendir.** Önce suçun tanımını yapıp, sonra mağdurun durumuna göre şiddet sebepleri vs. seçilmelidir. Suçun bir unsuruymuş gibi “15 yaşını bitirmemiş ço-cuk” şeklinde bir başlangıç yapmak, kanun yapma tekniği açısın-dan da uygun olmayabilir.

İkinci fıkranın ikinci bendinin tümüyle çıkarılması, yine üçün-cü fıkranın son cümlesinin tümüyle çıkarılarak ayrı bir başlıkla ve topluma karşı işlenen suçlar başlığı altında ayrı bir yaptırımla ifade edilmesi daha uygun olacaktır. Çünkü toplumumuzda “şiddete

özendirme ve teşvik” yalnızca müstehcenlikle ifade edilen bir olgu değildir. Şiddet konusunun neden müstehcenliği düzenleyen bir maddeye konulduğunu anlamak da mümkün değildir; Burada cinsel suçlarda şiddet mi kastediliyor, yoksa tek başına şiddet mi? Kanımızca bu soruyu madde metni ve gerekçe yanıtlamamaktadır.

Fuhşa teşvik

Madde 321- Onsekiz yaşını bitirmiş olan bir kimseyi kandırarak fuhşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kişiye altı aydan bir yıla kadar hapis ve üçyüzmilyon liradan birmilyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Onbeş yaşını bitirmiş olup da, onsekiz yaşını bitirmemiş küçükleri fuhşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kişiye dokuz aydan yirmi aya kadar hapis cezası ve dörtyüzmilyon liradan ikimilyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Onbeş yaşını bitirmemiş olan bir çocuğu fuhşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kimseye iki yıldan dört yıla kadar hapis ve birmilyar liradan üçmilyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Fiil, mağdurun eşi veya usulü veya sıhri usulü veya kardeşi veya mağduru evlat edinenler tarafından veya veli veya vasisi, öğretmen veya mürebbisi veya mağdurun gözetimi kendisine bırakılan veya mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunan kimselerce işlenirse failin cezası bir kat artırılır.

Bu maddede yazılı suçlar, örgüt tarafından işlendiğinde cezalar yarı oranında artırılarak hükmolunur.

ÖNERİ: Bu maddedeki cezaların düşük olduğu ve yükseltilmesi gerektiği görüşündeyiz. Ayrıca fuhşa teşvik edilen çocuklar için koruma tedbirleri alınmasına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmesi uygun olacaktır.

Fuhşa davet ve müsamaha, fuhuştan yararlanma

Madde 323- Alenen başkasını edebe aykırı olarak söz veya davranışlarla fuhşa davet eden kimseye üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası verilir.

Fuhuş icra etmek suretiyle, aynı bina içinde yaşayanları veya komşuları rahatsız eden kimseye dört aydan sekiz aya kadar hafif hapis cezası verilir.

Kiraya verdiği yerlerde fuhşa hoşgörüde bulunan kimseye onbeş günden iki aya kadar hafif hapis cezası verilir.

Fuhuş olanakları üzerine alenen dikkat çeken kimseye bir aydan üç aya kadar hafif hapis ve dört yüz milyon liradan sekiz yüz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir.

Kendini fuhşa vermiş bir kimsenin kazancından yararlanarak kısmen veya tamamen geçimini sağlayan kişiye üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

ÖNERİ: Bu maddenin son fıkrasının tümüyle kaldırılmasını öneriyoruz. Çünkü "fuhuş parasıyla geçinen" her zaman baskı uygulayan olmayabilir. Örneğin fuhuş yapanın annesi ve çocuğu da bu kavram içinde düşünülebilir.

İnsan kaçırma ve alıkoyma

Madde 324- Cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadı ile reşit olan veya reşit kılınan bir kimseyi kaçırarak veya bir yerde alıkoyan veya akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir nedenden veya kullanılan hileli vasıtalarla dolaylı fiile direnemeyecek halde bulunan bir kimseye karşı bu fiili işleyen kişiye üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

Kaçırılan evli ise, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası hükümlenir.

Birinci fıkrada yazılı fiil, reşit olmayan bir kimseye karşı işlendiğinde faile beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Reşit olmayan kimse, rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadı ile kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise fail altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Mağdur, oniki yaşını bitirmemiş ise, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanılmamış olsa da faile beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılı suçlar reşit kişiler hakkında işlendiğinde soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlıdır; ancak şikayetten vazgeçilemez.

ÖNERİ: Birinci fıkrada yer alan “evlenme maksadıyla reşit olan veya reşit kılınan kimse” deyimini metinden çıkarılmalıdır. Her olay, somut koşulları içinde değerlendirilmelidir.

Yine ikinci fıkrada yer alan “kaçırılan evli ise” nitelemesi de çıkarılmalıdır. Yaş dışında, mağdurun evli ya da bekar olmasına göre bir fark yaratılması da uygun değildir.

Dördüncü fıkra başında yer alan “reşit olmayan kimse” yerine “onbeş ile onsekiz yaş arasındaki küçük” deyimini getirilmelidir.

Beşinci fıkranın ise, irza geçme fiillerinde de yer alması gerektiği inancındayız.

Dava veya cezanın ertelenmesini gerektiren etkin pişmanlık

Madde 326- *Kaçırılan veya alıkonulan ile sanık veya hükümlülerden biri evlendiğinde, mahkemece fail hakkındaki kamu davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi ertelenir.*

Evlenme tarihinden itibaren beş yıl içinde, fail tarafından haksız olarak meydana getirilmiş bir nedenle boşanmaya hükmedilirse, kovuşturma yenilenir; evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 313 ila 316 ncı maddelerde yazılı suçlar hakkında da uygulanır.

Evlenen sanık veya hükümlü hakkında kamu davasının veya cezanın ertelenmesini sonuçlandıran haller, failin suç ortakları hakkında kamu davasını ve cezanın düşmesini gerektirir.

ÖNERİ: Bu maddenin tümüyle kaldırılması gerektiği düşünce-sindeyiz. Çünkü bu düzenleme hem kişilik haklarına hem de toplumsal ahlak anlayışına aykırı bir durumun yasa eliyle teşviki sonucunu doğurmaktadır.

Velayet veya vesayetin kaybı

Madde 327- *Bu Bölümde belirtilen cürümlerden dolayı mahkum olan usul, fîruunun şahısları ve malları üzerindeki velayet hakkını kaybeder ve bu cürümden dolayı mahkum olan vasiler de vasilikten çıkarılır ve bir daha vasi olarak atanamazlar.*

ÖNERİ: Bu maddeye “bu süre içinde küçük kamu vesayetine alınır” hükmü getirilmelidir.

Aile durumunu bozma

ÖNERİ: Yukarıdaki başlığın “soybağı-mezhep cürümleri” olarak değişmesinin yararlı olacağı inancındayız. Var olan başlık farklı anlamları içermektedir.

Madde 331- *Yetkili mercilere gerekli bilgileri vermeyerek veya yanlış bilgiler vererek bir çocuğu saklamak veya başka bir çocukla değiştirmek suretiyle onu, hukuken sahip olduğu aile durumundan yoksun kılan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.*

ÖNERİ: Birinci madde metnindeki “aile durumu” kavramı yerine de “soybağı” kavramı getirilmelidir.

Yeni doğan evlilik dışı çocuğu öldürme

Madde 137- *Öldürme fiili, anası tarafından evlilik dışında yeni doğmuş bulunan çocuğa karşı işlenmiş ise faile dört yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.*

ÖNERİ: Başlıkta yer alan “evlilik dışı” nitelemesi kaldırılmadır. Çünkü bu maddede korumaya alınan; yeni doğum yapmış olmasından kaynaklanan psikolojik durumu nedeniyle “annedir.” Bu nedenle çocuğun evlilik içi ya da dışı olması suçun hafifletici unsuru olmamalıdır. Bu madde de ayrışık görüş bulunmaktadır. Bir arkadaşımız tarafından, maddenin tümüyle kaldırılması da önerilmektedir.

Madde hükmüne “... anası tarafından doğumun yarattığı **psikolojik** rahatsızlık nedeniyle” eklenmelidir .

Suç sonucu gebelik

Madde 153. *152 nci madde dışında kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde çocuğu düşürene veya düşürtene ceza verilmez.*

ÖNERİ: Başlığın değişmesi ve “suç mağdurunun gebeliği” şeklinde olması gerektiğini düşünüyoruz. Ayrıca “rahim tahliye etme” yetkisi olan kişinin düşürme yetkisi de olmalıdır.

Terk

Madde 147- *Koruma veya gözetimi ile yükümlü bulunduğu ve*

yaşı, akıl ve beden durumu bakımından veya diğer bir nedenle kendisini koruma olanağına sahip bulunmayan bir kimseyi terk eden kişiye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Terkten dolayı mağdur, beden veya akıl sağlığı bakımından bir tehlikeyle karşı karşıya kalmış ise, faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. Fiil sonucu bir zarar meydana geldiğinde faile, bir yıldan üç yıla, ölüm meydana geldiğinde iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı hallerde usul veya fîruunu veya eşini, evlatlığını terk eden kimse hakkında verilecek ceza üçte bir oranında arttırılır.

Terk fiili, anası tarafından evlilik dışı yeni doğmuş çocuğa karşı işlenmiş ise faile birinci ve ikinci fıkralar gereğince ceza verilir ve ayrıca bu ceza altıda bire kadar indirilebilir.

ÖNERİ: En temel insan hakkı olan yaşam hakkına doğrudan müdahalenin hiç bir haklı nedeni olmaması gerekir. Bu nedenle maddenin son fıkrasının tümüyle metinden çıkarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Ailenin terki

Madde 334- Ailenin terki suçunu oluşturan aşağıda yazılı hallerde:

1) Ciddi ve önemli bir neden olmadan müşterek yerleşim yerini iki aydan az olmayan bir süre ile terk eden ve kanuni velayetten kaynaklanan maddi ve manevi yükümlülüklerini yerine getirmeyen kimseye,

2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye,

3) Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadı sarhoşluk veya uyuşturucu maddelerin kullanılması veya onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddi ve manevi özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ane veya babya, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

ÖNERİ: 4320 sayılı Yasa ile uyum sağlaması yönünden iki aylık alt cezanın, altı ay olarak yükseltilmesi yerinde olacaktır.

Disiplin yetkisini kötüye kullanma

Madde 333- *İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanarak o kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının bozulmasına veya bir tehlikeyle karşı karşıya kalmasına neden olan kişiye bir aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.*

ÖNERİ: Bu madde tümüyle kaldırılmalıdır. Çünkü maddede müessir fiilin bir disiplin aracı olarak kullanılabileceği fikri özendirilmektedir.

Akrabalık

Madde 227- 204 ila 206 ncı maddelerde yer alan cürümler müstesna, Dokuzuncu Bölümde yer almış bulunan suçlar;

- 1) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,
  - 2) Usul ve furuun veya bu derecede sıhri akrabadan birinin veya analık, babalık veya evlatlığın,
  - 3) Faille beraber bir dam altında yaşayan kardeşin, zararına olarak işlenmiş olursa fail hakkında kovuşturma yapılmaz.
- Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerin veya fail ile be-*

raber yaşamayan kardeşin veya faille beraber bir dam altında yaşamakta olan amca, dayı hala, teyze, yeğen ve ikinci derecede sıhri akrabasının zararına olarak işlenmiş ise, kovuşturma yapılması şikayete bağlıdır. Bu takdirde ceza, yarısı oranında indirilir.

ÖNERİ: Bu maddede işlenen suçların tümü şikayete bağlı hale getirilmelidir.

Not: Yasa Tasarısında "evlilik içi tecavüz" ve "ensest" ilişkinin özel bir madde ile yaptırımı bağlanması görüşünderiz.

İzmir Toplantısı
İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu

1- T.C. Anayasası'nın 10. Maddesine Bir Cümle Eklenmesine Dair Kanun Teklifi Hakkında Görüşleri

T.C. Anayasası'nın 10. Maddesine:

- Kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği özellikle aile, eğitim, istihdam ve siyasal katılım da dahil olmak üzere toplumsal yaşamda her alanda kanun ile güvence altına alır." ibaresi eklenmelidir.

13.01.2001 tarihinde Türkiye Barolar Birliği'nin düzenlediği Anayasa Kurultayı'nda Anayasanın tümünden değişikliği söz konusu olduğundan, yeni Anayasa düzenlenecekse 10. madde bu şekilde düzenlenmeli, aksi halde bu maddeyle ilgili kanun teklifi kabul edilmelidir.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak, Anayasamızda **eşit haklara sahip olma ilkesini düzenleyen özel bir kurul** bulunmasını talep ediyoruz. Bu ilke, adaleti gerçekleştirmekten öteye giderek, kadınlara özgür ve bağımsız kişilik verecek, onların gelişmesine yardımcı olacaktır görüşündeyiz.

Uluslararası sözleşmelerin en önemlisi olan CEDAW, Kadınlara tüm alanlarda **fırsat eşitliği** sağlanmasını önermektedir. Bu sözleşmeye taraf olan devletler 14. maddede öngörülen hak ve özgürlüklerden herkesin cinsiyet ayrımı gözetmeden yararlanacağını kabul etmiştir. Bu nedenle bu maddeyle ilgili düzenlemeden başka bu eşitliğin sağlanması için **kadın erkek eşitliği izleme komisyonu** kurulmalıdır.

Ayrıca **Eşitlik Çerçeve Kanunu, Medeni Kanun değişikliği,**

Ceza Kanunu değişikliği en kısa sürede yapılarak, kadına yönelik her türlü şiddet ve istismarın önlenmesi için tedbirler alınmalıdır.

Kadınlara **sosyal güvenlik örgütlenmesi** sağlanarak, ev ve tarlada çalışan kadınların sigortalanması gerçekleştirilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı **kız çocuklarının fırsat eşitliğinden** yararlanarak, öncelikli olarak okutulması için, konuyu destekleyen tedbirler almalıdır. (Örneğin: Kız çocuklarına okumaları durumunda burs verilmesi gibi.)

Ayrımcılık içeren tüm mevzuatlarda tam eşitlik sağlanarak, yasal açıdan tüm konuların gözden geçirilmesi gerekmektedir. Basına yansıyan son olaylarda görülmüştür ki, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'yla ilgili mevzuatta da değişiklik yapılması ve diğer alanlarda da ilgili mevzuat ve yönetmeliklerin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2- Medeni Kanun Değişikliği Tasarısı Hakkında Görüşlerimiz:

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak, alt komisyondan Adalet Komisyonu'na gönderilen Medeni Kanun Tasarısı'nı destekliyor ve biran önce yasalaşmasını bekliyoruz. Tasarıda yasa gerekçesinin aynen yer alması sağlanmış, ancak bazı kesimler buna karşı çıkmışlardır.

1926 yılında kabul edilen, bir devrim yasası olan ve kadına vatandaş ve insan olma hakkını kazandıran Medeni Kanunun gerekçe bölümü Türkiye Cumhuriyeti kurucularının laiklik anlayışını yansıtan önemli ve tarihi bir belgedir. Tarihi belgeler aynen muhafaza edilir. Bu belgeden asla vazgeçilmemeli, devrim anlayışını yeni kuşaklara anlatımda devrim yasası olma özelliğini devam ettirmelidir.

3- Ombudsman Yasa Tasarısıyla İlgili Görüşlerimiz:

1) Bu sistem demokrasinin tam yerleşmediği ülkelerde topluma tam faydayı sağlayamaz.

2) Kadın-erkek eşitliği açısından bir kazanım getirmesi uzak bir ihtimaldir.

3) Bu kurumun kurulması yerine sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi daha faydalı olacaktır.

4) Devlette tasarruf tedbirleri alınırken, böyle bir teşkilat kurulması, bütçeden pay alması ve ödenek ayrılması yanlıştır.

5) Ombudsman olarak önerilen Sn. Demirel gözönüne alındığında bu kurumun nasıl algılandığı da ortaya çıkmaktadır.

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu
Av. Nazan MOROĞLU
Av. Aydeniz Alisbah TUSKAN
Av. Burcin AYBAY
Av. Şükran Eroğlu ORAN
Av. Handan SANER
Av. Ayfer COŞKUN
Av. Işık UMUR

İstanbul Baros Kadın Hakları Komisyonu

TÜBAKKOM'un gelecek toplantılarında programa alınması gerekli konulardan biri de Avrupa Birliğine giriş sürecinde kadın-erkek eşitliği konusudur. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak bu konuda çalışma içerisindeyiz ve TÜBAKKOM olarak bu konuda baskı grubu oluşturma yoluna gitmemizi öneriyoruz.

Kadın-Erkek eşitliği konusunun sadece Avrupa Birliğine girmek açısından değil, asıl insan hakları ve toplum açısından önemini yinelememiz gerektiği kanaatindeyiz.

10.12.1999 tarihinde Helsinki Zirvesinde Avrupa Birliğine giriş sürecinde Kopenhag Kriterleri konusu gündeme gelmiştir. Bu kriterler demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları başlıklarında toplanabilir. Bu konuda önemi vurgulanan değişiklik kadın-erkek eşitliği konusudur. Bu nedenle Medeni Kanun başta olmak üzere yasa tasarılarının yaşama geçirilmesi için kararlı bir eşitlik politikası uygulanmalıdır. Türkiye'de eğitim sorunu çözülmeli, öğretim birliği ve fırsat eşitliğine dayalı bir öğretim olmalıdır. Kadın-erkek eşitliği konusunda Avrupa Birliğince kabul edilen yönergelerde cinsiyete dayalı ayrımcılıkta ayrımcılığa uğrayan kişi mahkeme sürecinde ispat külfetinden kurtulmalıdır. Bu yönergelere uygun olarak hukukumuzda yapılması gereken düzenleme ve değişiklikleri gözden geçirirsek:

1) Anayasamızda kadın-erkek eşitliği içeren maddelerde değişiklik yapılması gereklidir. **Örneğin:10. maddeye “Yasalar önünde kadın erkek eşittir, devlet cinsler arası eşitliği sağlamak için olumlu ayrımcılık dahil her türlü önlemi alır”** cümlesinin eklenmesi başta olmak üzere, Anayasada da eşitliğin vurgulanması sağlanmalıdır. (Örneğin: Siyasi kota olumlu ayrımcılık)

2) Tarım kesiminde ücretsiz çalışan kadınların mağduriyetinin giderilmesi, emeğinin değerlendirilerek, sosyal güvenliklerinin sağlanmasına ilişkin hukuki düzenleme yapılmalıdır.

3) Ev hizmetlerinde çalışan kadınlar İş Kanunu kapsamına alınmalı, doğum öncesi ve sonrası kullanılmak üzere izin sürelerinin toplamı Avrupa Birliği ülkelerine uyum sağlanarak 14 haftaya çıkartılmalıdır.

4) Gebelik ve doğum izinlerinin süresinin bitiminde işverenin iş akdini bildirimsiz feshetmesini engelleyen açık bir hükme İş Yasası'nda yer verilmelidir.

5) Ebeveyn izni müessesesi yasal dayanağa kavuşturulmalıdır. Yarı zamanlı çalışma koşulları yasayla belirlenmelidir.

6) Gebe ve emzikli kadınların çalışma koşullarıyla, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarına dair tüzükte değişiklik yapılarak, mesleki ve ailevi yükümlülüklerin çalışma koşullarıyla çatışmaması için gerekli önlemleri içeren hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu konuların Avrupa Birliğine giriş sürecinde kadın-erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için yapılabilecek hazırlıklar olarak değerlendirilmesi İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak sunarız. 18.11.2000

Saygılarımızla.

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Komisyonu
Av. Nazan MOROĞLU
Av. Aydeniz Alisbah TUSKAN
Av. Burcin AYBAY, Av. Şükran Eroğlu ORAN
Av. Handan SANER, Av. Ayfer COŞKUN
Av. Işık UMUR

TÜBAKKOM 20.01.2001 Günlü
Yürütme Kurulu ve Bölge Toplantısı
Sonuç Bildirgesidir
İzmir

20-21.01.2001 Cumartesi ve Pazar günleri İzmir Barosu'nun ev sahipliğinde Adana, Ankara, Aydın, Batman, Bursa, Eskişehir, Karabük, İstanbul, Muğla, Manisa, Van Baro temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantımızda aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

A) İşleyişe İlişkin Sonuçlar:

1- Bölge toplantılarımızla, yürütme kurulu toplantılarının ortak gerçekleştirildiği ikinci toplantımız olan İzmir toplantısı, bu biçimde sürdürülen çalışma tarzımızın yararlı olduğu kanısını hepimizde güçlendirmiştir.

2- Başta Av. Aysen Erdoğan olmak üzere toplantının organizasyonu için emek veren, çalışmamızın hiç eksiksiz ve büyük bir dostluk ortamı içinde geçmesini sağlayan tüm İzmirli arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

3- Toplantımıza bizzat katılarak ve akşam yemeğinde de bi-

zimle olarak çalışmalarımıza katkı sunan İzmir Barosu Başkanı Sayın Noyan Özkan'a ayrıca teşekkür ederiz.

4- Kendi bölgeleri ile ilgili bir toplantı olmamasına karşın çağrımıza uyarak bu toplantıya temsilci gönderen BATMAN, VAN ve mesajları ile katılan DİYARBAKIR, ZONGULDAK, AMASYA Baroları Kadın Komisyonları'na teşekkür ediyoruz.

5- İzleyen toplantımızın Diyarbakır'da olması kararı sürdürülmele birlikte, kendileri ile doğrudan görüşme yapılamadığından, toplantının kesin tarihi ve yeri, yürütme kurulunca saptanıp bildirilecektir. Diyarbakır Barosu'nun mazereti olması halinde toplantı BURSA'da yapılacaktır.

B) Çalışmalarımıza İlişkin Sonuçlar ve Eylem Planı:

1) Türkiye Baroları Kadın Komisyonları, Medeni Yasa Tasarısı'nın Adalet Alt Komisyonu'ndaki görüşmelerine özenle katılmışlar ve tasarının istemlerimize uygun bir biçimde kabul edilmesi için çaba göstermişlerdi. (Bu katkı için avukat arkadaşlarımız, Meral Erdoğan, Türkay Asma, Tülay Çelikyürek'e özellikle teşekkür ediyoruz.)

Tasarı'nın Adalet Komisyonu'nda sürmekte olan görüşmelerine ise ancak bir arkadaşımız, söz hakkına da sahip olmadan katılabilmektedir.

Komisyonumuz, Alt Komisyon çalışmaları sırasında, 1926 Yasası'nda yer alan ve dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt tarafından kaleme alınmış olan gerekçenin yeni tasarıya özelle girmiş olmasına karşı çıkmış ve tarihsel önemi nedeni ile bu gerekçenin tasarıya aynen alınmasında ısrarlı olmuştu. Alt komisyon da bu isteme uygun bir karar vermişti. Ancak, tasarının Adalet Komisyonu'nda sürdürülen görüşmelerinde, Komisyon bu

karardan vazgeçerek, özet metni kabul etti.

Cumhuriyet Devrimi'nin hukuk bakış açısını ifade eden bu gerekçe'nin korunması, hukuka, bilimin öncülüğünün korunmasıdır. Ulusal hukuk mevzuatımızın en önemli belgelerinden olan bu gerekçeye, geçmişe bağlı olduklarını her fırsatta ifade eden bir kesimin itiraz etmiş oluşu ve tasarı sahibi olan hükümet temsilcilerinin de, bu istemlere teslim oluşu, Komisyonumuz tarafından tepki ile karşılanmıştır.

Bu olumsuzluğu daha önce öğrenmiş olan Ankara'da merkez ve şubeleri bulunan kadın örgütleri ve KSS Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışmalar sürdüren demokratik kütle örgütleri, Kadın Hukuku Komisyonu, bu değişikliğin TBMM Genel Kurulu tarafından da benimsenmesini engellemek amacı ile tepki koyma kararı almıştır.

Bu tepki, Tasarı'nın acilen yasalaşması istemini de içerecektir. Ancak, bu çalışmanın Türkiye çapında örgütlenmesine TÜ-BAKKOM'un önderlik etmesi istenilmiştir.

Toplantımıza katılan arkadaşlar, bu öneriyi kabul etmiş ancak, TBB ve barolarımızın görüşlerinin alınmasından sonra harekete geçme kararı alınmıştır.

01.02.2001 tarihinden başlayarak yükseltilecek olan eylemler, her kentte özel biçimler alabilecektir. Ancak, 17 Şubat Ankara mitingi, tüm kentlerin Ankara'ya katılımı ile gerçekleşecek, ancak, aynı gün yerel alanlarda farklı etkinlikler de yapılabilecektir.

2- Ombudsman Yasa Tasarısı'na ilişkin olarak Ankara Barosu adına Av. Türkay Asma tarafından yapılan değişiklik önerisi kabul edilmiş, ancak, bu konuda çalışmaların derinleştirilmesine karar verilmiştir.

3- Ceza Yasa Tasarısı'nın komisyonlarımıza henüz ulaşmadı-

ğı dikkate alınarak, izleyen toplantıda bu tasarının tartışılması ve ortak önerilerin oluşturulmasına karar verilmiştir.

4- Kadın Danışma Merkezlerinin tüm barolarımızda kurulmasını özendirmek ve yeni kurulmuş olan barolarımıza iletmek üzere, Ankara ve İstanbul Baroları Kadın Danışma Merkezleri'nin kuruluş projeleri ve çalışma esaslarının tüm barolara ulaştırılmasına karar verilmiştir.

5- Kadın Danışma Merkezleri Danışmanlık Becerilerinin geliştirilmesi için "KDM Eğiticilerinin Eğitimi" adıyla bir proje hazırlanması ve finansmanı da sağlanarak en geç Haziran ayı içinde yaşama geçirilmesi kararı verilmiştir.

6- Karadeniz bölgesinin pilot bölge olarak seçilmesi ve bu bölgede 4320 Sayılı Yasa'nın uygulanması yönünden bir araştırma yapılması ve bu konuda İstanbul ve Karabük Baroları'nın ortak çalışmasına karar verilmiştir.

7- Ankara Barosu'nun katkıları ile hazırlanmış olan 4320 Sayılı Yasa'nın kullanılabilir kılınmasına yardımcı içerik taşıyan film kasetlerinin çoğaltılarak tüm Komisyonlara iletilmesi kararlaştırılmıştır.

8- Kadın Haklarının Ulusal Eğitim programları içinde doğru bir biçimde yer almasını sağlamak amacı ile çalışmalar yapılması kararlaştırılmıştır. 24.01.2001

TÜBAKKOM

Başkanı

Av. Şenal SARIHAN

Sorun Yasalardı mı? Kafalarda mı?

Friday's Restoranlar zincirinin Bağdat Caddesi'nde bulunan Şubesi'nde çalışan, kadın servis elemanlarının "vesika"larının olmaması nedeniyle kapatılması üzerine başlayan tartışma, yasalarımızda yeralan cinseyet ayırımını bir kez daha gözler önüne serdi.

2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 12. maddesi; **"kız ve kadınların, gazino, bar, kafeşantan ve bunlara benzer içki kullanan yerlerle, banyo, hamam ve plajlarda çalışabilmeleri o yerin en büyük mülkiye amirinin iznine bağlıdır. Yirmibir yaşından küçük yaştaki kadın ve erkekler, hiçbir surette bu yerde çalıştırılmazlar"** hükmünü taşımaktadır.

30.12.1999 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Açılması İzne Bağlı Umuma Açık Yerlerde Uygulanacak İşlemler Hakkında Yönetmelik'in 15. Maddesinde ise;

"21 yaşından büyük bayanların içkili yerlerde çalışması, mahalli en büyük mülki amirin iznine bağlıdır. 21 yaşından küçüklerin içkili yerlerde çalıştırılmasına izin verilmez"

demektedir.

Aynı yönetmeliğin 16. maddesinde ise, başvuru belgesine eklenecek belgeler arasında, 6 ayda bir yenilenmek üzere **"Bulaşıcı hastalıkları ve taşıyıcı olmadığına dair uzman hekimden sağlık raporu alması gereği"** belirtilmektedir.

Görülmektedir ki Yönetmelik, yasa hükmüne uygundur. Ancak hem yasa hem de yönetmelik yaşama uymamaktadır.

2559 Sayılı Yasa'nın 12. maddesi, Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınmış olan yasa önünde eşitlik ilkesini, kadınlar yönünden ihlal etmektedir. Kadınlar ancak 21 yaşından büyük olmak koşulu ile bu tür yerlerde çalışabileceklerdir. 18 yaş ile 21 yaş arasında, kadınların böyle bir iş yerinde izin almadıkça çalışmaları mümkün olmayacaktır.

Bu durum, Anayasa'nın "Herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip olduğunu güvence altına alan 48/1. ve çalışma ve sözleşme hürriyetini güvence altına alan 49. maddesine aykırıdır.

Ayrıca, ülkemiz yönünden 1986 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 2 inci Maddesi'nin (f) bendi taraf devletlere '**kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları, değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemelerde dahil bütün uygun önlemleri alma**' görevi verilmiştir.

Aynı sözleşmenin 11'inci maddesinde, taraf devletlere; çalışma alanında kadınlara karşı ayrımı önlemek ve kadın erkek eşitliği temeline dayanarak eşit haklar sağlamak için uygun önlemler alma görevi verilmiştir. Kadınların çalışma, erkeklerle eşit çalışma olanaklarına sahip olma, özgürce meslek ve iş seçimi, güvenli koşullarda çalışma hakkını sağlamak, korumak ve geliştirmek konusunda imzacı devletler sorumluluk almıştır.

Sözleşme ayrıca, yasalardaki eşitlikçi hükümlerin cinslerarası eşitliği sağlama konusunda yetersiz kalabileceğine, dikkat çekerek 5'inci Maddesinin (a) bendinde "her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan

kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek” konusunda da taraf devletlere görev vermektedir.

Yine Türkiye'nin taraf olduğu 1958 tarih ve 111 sayılı İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında Sözleşmesini 1 maddesinde, taraf devletlere, ırk, renk, cinsiyet, din, siyasal inanç, ulusal veya sosyal menşe bakımından yapılan iş veya meslek edinmede veya edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede, eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan her türlü ayrılık gözetme, ayrı tutma ve üstün tutmayı ortadan kaldırmayı amaçlayan ulusal politika izleme görevi verilmektedir.

Yasa ve yönetmelikteki bu ayırıcı hükümlerin değiştirilmesi konusunda bugüne dek devlet en küçük bir adım atmamıştır.

Ancak, şunu da itiraf etmek gerekir ki, yıllardır, yasalarımızdaki ayırıcı hükümlerin değiştirilmesi için yoğun emek veren kadın ve hukuk örgütleri de özellikle çalışma yaşamındaki kadın aleyhine düzenlemeler konusunda yeterli çaba gösterememiştir.

Üzücü olan, bu aykırılığın bu olayın basın tarafından kamuoyuna sunulmasına dek yeterince dikkatimizi çekmemiş oluşudur.

Bugün, bu olaydan yararlanarak, Yasa'nın değişmesi için çalışmak yararlı olacaktır.

Bu olayda Yasa'yı da aşarak gündeme getirilen diğer sorun yasa ve yönetmelikte olmamasına karşın, kadın çalışanlardan zührevi hastalıklar raporu istenmesidir. Bu tutum erkek egemen bakış açısının ürünüdür.

Bu anlayışa göre, kadınlar içkili bir yerde çalışıyorsa, mutlaka cinsel isteklere yanıt vereceklerdir. Bu nedenle de onlardan ancak zührevi hastalıklar raporu istenilebilecektir. Asıl tartışılması ve yıkılması gereken anlayış budur.

Bugün kadınlar, yaşamın her alanında çalışmaktadır. Emeğın eşit sunulabileceğı her çalışma yerinde kadınlara erkeklerle eşit olanak ve eşit ücret sunulmalıdır. Oysa bu yasal düzenleme, kadını, zührevi hastahaneye göndermeye zorlayarak iş yaşamından uzak bırakmakla yetinmemekte, 18 yaşını bitirmiş olan bir erkek, bu gibi yerlerde çalışma olanağına sahipken, o ancak 21 yaşında, izinle ve raporla iş yaşamına atılabilmektedir.

Kadınlara önünde binlerce dağ duruyor. Dağları devirmek için birlikte olmaya ihtiyacımız var. Yol uzun ama nefeslerimiz güçlü.

Av. Şenal Sarıhan
TÜBAKKOM
Başkanı

**GÜNEYDOĞU ANADOLU
BÖLGESİ TOPLANTISI
DİYARBAKIR PROGRAMI
14-15.04. 2001**

Diyarbakır Barosu
Kadın Komisyonu Başkanı

Değerli meslektaşım,

14-15 Nisan 2001 tarihinde Diyarbakır'da yapılacak olan TÜ-BAKKOM Olağan Bölge Toplantısı'na katılıp katılmayacağınızı 30.3.2001 tarihine kadar aşağıda bildireceğimiz numaralara faks veya telefon ile bildirmenizi dileriz.

Çalışmalarınızda başarılar dileyerek, selam ve sevgilerimizi sunarız.25.03.2001

Diyarbakır Barosu
Kadın Komisyonu Başkanı
Av. Meral Damş Beştaş

Tel-Faks: 0.412 224 44 41

TÜBAKKOM Olağan Bölge Toplantısı Programı
Diyarbakır 14-15.04 2001

1. Gün:

- 10.00 Baro Başkanı'nın açılış konuşması
10.15 Komisyon Başkanı'nı açılış konuşması
10.30 Bilgilendirme
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Adına
Şenal Sarıhan'ın konuşması
11.00 Diğer Baro Kadın Komisyonlarının bilgilendirme
konuşmaları
12.00-13.00 Yemek Arası

13.30 Medeni Yasa Tasarısı'nın son durumu ve
çalışmaların gözden geçirilmesi
14.30 Türk Ceza Yasa Tasarısı'na ilişkin Yürütme
Kurulu Raporu'nun okunması ve
değerlendirilmesi
15.00 İkinci Dönem Yürütme Kurulu'nun Raporu'nun
sunulması
15.30 Yeni Yürütme Kurulu'nun saptanması
16.00 Yeni Dönem için öneriler

2. Gün

Hasankeyf gezisi

Hareket saati 08.00 - Dönüş saati: 17.00

1. Gün öğlen yemeği- Kervansaray Otel

Not: 1. Gün akşam yemeği Baromuz tarafından karşılanacaktır.

NOT: Güneydoğu Anadolu Bölgesi Barolarında sürdürülen Kadın Komisyonu çalışmalarını, TÜMAKKOM ağına dahil ettiğimiz 2. Dönem Yürütme Kurulu çalışmalarımızın sonuçlandırılacağı ve görev değişiminde yapılacağı son toplantımız, Diyarbakır'da programlanmıştır.

Elinizdeki kitap, bu toplantıda sunulacağından Diyarbakır çalışması 3. kitabımızda yer alacaktır.

Y.K.

**MEDENİ YASA TASARISI
HEMEN ŞİMDİ
YÜRÜYÜŞÜ
ANKARA 17.02.2001**

1926 Yılı Medeni Yasa Gerekçesine Sahip Çıkıyoruz

Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu takip eden dönemde çıkan devrim yasalarının en önemlisi 17 Şubat 1926 tarihinde kabul edilen Medeni Yasa'dır. Bu yasanın önsözündeki genel gerekçede, çağdaş, laik Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş amacı, devrimlerin gerekliliği çok açık ve yalın bir dille anlatılmıştır.

Biz aşağıda imzası bulunan sivil toplum kuruluşları, 75 yıl sonra tekrar yürürlüğe girecek olan yeni medeni yasa tasarısına bu gerekçenin aynen aktarılmasını istemekteyiz.

TBMM alt komisyon çalışmalarında kabul edilen bu isteğimiz, tasarımın Adalet Komisyonunda incelenmesi sırasında kabul görmüştür.

2001 yılı Türkiye'sinin de, 1926 Medeni Yasası'nın kabul gerekçesine gereksinim olduğu inancındayız. Çünkü bu gerekçe, geçmişimiz ile geleceğimiz arasındaki bir köprüdür. Cumhuriyeti ve devrimlerin gereğini ancak bu gerekçe ile yeni nesle anlatabilir ve aktarabiliriz.

Gerekçeyi incelediğimizde;

- Çağdaş ulusların kendini bağlayan gelenek ve görenekleri yıkmakta duraksamadıkları,

- Gelenek, göreneklere kesin olarak bağlı kalmanın insanlığı en ilkel durumundan bir adım dahi ileri götüremeyecek kadar tehlikeli bir kurum olduğu,

- Türk ulusunun kendisini çağdaş uygarlığa uydurmak zorunluluğu,

- Dinin vicdanlarda kaldığı sürede saygın ve temiz bir duygu olduğu, çağdaş, laik bir ulus olmak istiyor isek bu bağnaz ve dine dayalı kurulları yok edip, ulusal toplum yaşamını düzenleyen, yaşa-

mınıza yön ve şekil veren, çağdaş Medeni Kanun kurallarını kabul etmemiz gerektiği anlatılmıştır.

Bugün de bu anlatıma ve gerekçeye gereksinimimiz olduğu yadsınamaz. O halde bu gerekçenin aynen yeni, çağdaş, eşitlikçi Türk Medeni Yasası'nda yer almasını istiyoruz ve Medeni Yasa tasarısının TBMM Alt Komisyon da kabul edilen şekli ile yasalaşmasını istiyoruz.

Not: Sayın Başkan; sivil toplum örgütlerinin katılımı ile düzenlenmiş yukarıdaki metni kabul ediyorsanız lütfen aşağıdaki numaraya fakslayınız.

17 Şubat 2001
"Medeni Yasa Tasarısı
Hemen Şimdi"
Yürüyüş Komitesi Adına
Av. Türkay Asma
tarafından kaleme alınmıştır.

Medeni Kanun Tasarısı Meclis'te^(*)

Medeni Kanun Tasarısı ile, evlilik birliği içerisinde edinilen mallar eşit oranda bölünecektir.

Medeni Kanun tasarısı ile evlilik yaşı 17'ye çıkartılacaktır.

Medeni Kanun Tasarısı ile evlilik öncesi soyad kullanılabilen, aile birliğinin temsilinde ve ikametgah seçiminde eşler eşit haklara sahip olacaklardır.

Sevgili Yurттаşlar,

Medeni Kanun Tasarısı, bugünlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülecektir. Bu tasarının, senin, eşinin, çocuklarının haklarını koruyacak şekilde bir an önce yasalaşması hepimizin çabası ile olanaklıdır.

Seçtiğiniz milletvekilinden, oy verdiğin partiden bu tasarının yasalaşmasını isteyelim.

Bunu sağlamak için bu konuda imza topayalım, oy verdiğimiz partiye faks çekelim, basınla ilişki kuralım, **Yurттаşlık haklarımızı kullanalım. Bu amaçla;** aşağıdaki kısa metni TBMM Başkanlığı'nın 420 51 65 nolu faksına gönderelim.

"Eşit şartlarda, onurlu bir yaşam için Medeni Kanun Tasarısı'nın yasalaşmasını istiyorum."

(*) KSSGM ve aralarında TÜBAKKOM üyelerinin de bulunduğu Demokratik Kadın Kuruluşları tarafından hazırlanmış ve kamuoyuna dağıtılmış olan metindir.

Sayın Ömer İzgi,
TBMM Başkanı

Medeni Yasa Tasarısı'nın tezelden yasalaşması isteğimizi sizlerle paylaşmak amacı ile 14-15-16. 02.2001 günlerinden sizce uygun olan bir tarih ve zamanda randevu vermenizi saygı ile diliyoruz.

Demokratik Kuruluşlar Adına
Av. Şenal SARIHAN

Destek Veren Kuruluşlar

Atatürkçü Düşünce Demeği, Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Ankara Soroptomist Klübü, Altı Nokta Körler Der. ve Fed., Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Cumhuriyet Kadınları Demeği, Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı, ÇYDD Ankara Şb., Ümitköy Şb., Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği, İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, KADER, Kadın Demekleri Federasyonu,

Kadınlar Birleşme ve Dayanışma Der., Kadınlar Birliği Dayanışma Der., **Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu**, **KASİDE**, **Kız Teknik Öğretmenler Derneği**, **Köy Öğretmenleri Der.**, **Muğla Barosu Kadın Hukuku Komisyonu**, **NÜSHED**, **ODTÜ Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı**, **Oran Soroptomist Klubü**, **Öğretmen Dünyası**, **Pir Sultan Abdal 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı**, **Pir Sultan Abdal Der.**, **Samsun Barosu Kadın Hukuku Komisyonu**, **TÜBAKKOM**, **Türk Anneler Der.**, **Türk El Sanatları Tanıtma Der.**, **Türk Hemşireler Der.**, **Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı**, **Türk Kadınlar Birliği**, **Türk Kadınlar Konseyi Der.**, **Türk Kadınları Kültür Der.**, **Türkiye Kalkınma Vakfı**, **Türkiye Üniversiteli Kadınlar Der.**, **Türkiye Yardım Sevenler Der.**, **Zonguldak Barosu Kadın Hukuku Komisyonu**

* 14 Şubat günü görüşme yapıldı.

Sayın Emin Karaağa,
TBMM Adalet Komisyonu Başkanı

Medeni Yasa Tasarısı'nın tezelden yasalaşması isteğimizi sizlerle paylaşmak amacı ile 14-15-16. 02.2001 günlerinden sizce uygun olan bir tarih ve zamanda randevu vermenizi saygı ile diliyoruz.

Demokratik Kuruluşlar Adına
Av. Şenal SARIHAN

Destek Veren Kuruluşlar

Atatürkçü Düşünce Derneği, Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Ankara Soroptomist Klübü, Altı Nokta Körler Der. ve Fed., Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Cumhuriyet Kadınları Derneği, Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı, ÇYDD Ankara Şb., Ümitköy Şb., Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, İstanbul Barosu Kadın Huku-

ku Komisyonu, İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği, İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, KADER, Kadın Demekleri Federasyonu, Kadınlar Birleşme ve Dayanışma Der., Kadınlar Birliği Dayanışma Der., Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, KASİDE, Kız Teknik Öğretmenler Derneği, Köy Öğretmenleri Der., Muğla Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, NÜSHED, ODTÜ Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, Oran Soroptomist Klubü, Öğretmen Dünyası, Pir Sultan Abdal 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı, Pir Sultan Abdal Der., Samsun Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, TÜBAKKOM, Türk Anneler Der., Türk El Sanatları Tanıtma Der., Türk Hemşireler Der., Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı, Türk Kadınlar Birliği, Türk Kadınlar Konseyi Der., Türk Kadınları Kültür Der., Türkiye Kalkınma Vakfı, Türkiye Üniversiteli Kadınlar Der., Türkiye Yardım Sevenler Der., Zonguldak Barosu Kadın Hukuku Komisyonu

* 14.02. 2001 günü Adalet Komisyonu Başkanı ile görüşme yapıldı.

* 15.02. 2001 günü Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk ve Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Hasan Gemici ile görüşme gerçekleştirildi.

T.C.
Ankara Valiliği
Emniyet M¼d¼rl¼đ¼

Sayı: B.05.1.EGM.4.06.00.12.05.
12255-120/2001

16.02.2001

Konu: Y¼r¼y¼đ ve Miting

Sayın Şenal Sarıhan
D¼zenleme Kurulu Bağkanı

Bağkanlığınızda (7) kiğiden oluğan d¼zenleme kurulu olarak, Valilik Makamına verdiğiniz 07.02.2001 g¼n ve bila sayılı dilekç-enizde; 17.02.2001 g¼n¼ 10.30-13.00 saatleri arasında, Medeni Yasanın Kabul Yıldı¼n¼m¼ olması nedeniyle, Anıtkabir'e çelenk konulmasının ardından Anıt Caddesini takiben Tandoğan Meydanına "MEDENİ YASA TASARISI - HEMEN ŞİMDİ" konulu y¼r¼y¼đ ve miting d¼zenleyeceđinizi bildirilmiğtir.

2911 Sayılı Toplantı ve G¼steri Y¼r¼y¼đleri Kanunu kapsamında d¼zenlemek istenen y¼r¼y¼đ ve mitinin, ilgili kanun h¼k¼mlerine uyulması koğu ile, belirtilen yer, tarih ve saatler arasında d¼zenlenmesine Valilik Makamının 16.02.2001 g¼n ve 120/2001 sayılı olurları ile gerekli izin verilmiğtir.

Bilgilerinize rica ederim.

Kutlay ÇELİK
Emniyet M¼d¼r¼ a.
Emniyet M¼d¼r Yardımcısı

**Medeni Yasa Tasarısı
Hemen Şimdi Yürüyüş ve Mitingi**

Düzenleme Komitesi

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Mesleği</i>	<i>İmzası</i>
Şenal Sarıhan	Avukat	
Türkay Asma	Avukat	
Munise Dayı	Avukat	
Hayriye Özdemir	Avukat	
A. Esin Özbey	Avukat	
Işık Aksoy	Emekli öğretmen	
Neşe Eröz	Avukat	

Kadın Komisyonu Başkanlığı'na

13 Şubat 2001

17 Şubat 2001 günü Ankara'da gerçekleştireceğimiz Miting Programını ekte bilgilerinize sunuyoruz.

Toplantıda biçimlediğimiz gibi bu yürüyüşe Türkiye çapında bütün kadın komisyonlarımızın diğer Kadın örgütleriyle de birleşerek katılımını bekliyoruz.

Ayrıca, olanak var ise Baro Başkanlarımızı özellikle Medeni Yasa'nın 1926 gerekçesinin aynen yeni yasada yer alması konusundaki istemimize destek olmaları için bu yürüyüşte yer almalarının anlamlı olacağı inancındayız.

17 Şubat günü Ankara'da olup olamayacağımızı ve katılım sayınızı bize ACİLEN iletirseniz seviniriz.

TÜBAKKOM

Başkanı

Av. Şenal Sarıhan

**17 Şubat 2001 Günü Gerçekleştirilecek Olan
"Medeni Yasa Tasarısı Hemen Şimdi"
Mitingi ve Yürüyüş Programıdır.**

10:30 Arslanlı Yolda Toplanma

11:00 Devlet Bakanı Sn. Hasan GEMİCİ'nin katılımlarıyla
Anıtkabir'e çelenk konulması

11:15 Arslanlı Yoldan Tandoğan'a yürüyüşün başlaması

12: 00 Miting Konuşması

12:15 Şiir ve Ezgilerin sunulması

12: 45 Kapanış

Tertip Komitesi

Not: 14: 00'de Devlet Bakanlığı Kadın Statüsü Sorunları Genel
Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Panel'e katılacağız.

"MEDENİ YASA TASARISI HEMEN ŞİMDİ " YÜRÜYÜŞ VE MİTINGİ YARIN YAPILIYOR

Medeni Yasa Tasarısı'nın TBMM'nde hala bekletilmekte oluşunu ve 1926 gerekçesinin yeni tasarıya özetle alınarak 1923 ruhunun yasada yer almasının engellenmesini protesto etmek amacıyla gerçekleştirmeyi planladığımız yürüyüş-miting, aşağıda sıraladığımız kuruluşların desteği ile 17 Şubat 2001 günü Ankara'da gerçekleştirilecektir.

Medeni Yasa Tasarısı kimi eksik noktalarına rağmen, esas olarak aile içinde demokrasiyi sağlayarak kadının söz-yetki ve karar olanaklarını geliştirecek bir nitelik taşımaktadır. Yeniden sü-rüncemede kalması, tüm kadın kuruluşlarının ve hukuk örgütlerinin yıllardır sürdürmekte olduğu mücadeleyi yok hükmüne getirecek-

tir. Bu nedenle bizimle dayanışmak ve kamuoyuna yansıtmak üzere sizleri Anıtkabir ve Tandoğan Meydanı'na bekliyoruz.

Saygı ve dostlukla.

Tertip Komitesi Bşk.
Av. Şenal SARIHAN

Tarih : 17.02.2001

Yer : Anıtkabir, 10.30

Tandoğan Meydanı, 12.00

Destek Veren Kuruluşlar:

Atatürkçü Düşünce Derneği, Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı, Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Ankara Kadın Ressemalar Der., Ankara Soroptomist Kulübü, Altı Nokta Körlere Der. ve Fed., Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Cumhuriyet Kadınlar Derneği, Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı, ÇYDD Ankara Şb., Ümitköy Şb., Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği, İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, KADER, Kadın Dernekleri Federasyonu, Kadınlar Birleşme ve Dayanışma Der., Kadınlar Birliği Dayanışma Der., Kadın Dayanışma Vakfı, Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, KASIDE, Kız Teknik Öğretmenler Derneği, Köy Öğretmenleri Der., Muğla Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, NÜSHED, ODTÜ Kadın Çalışmaları, Oran Soroptomist Kulübü, Öğretmen Dünyası, Pir Sultan Abdal 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı, Pir Sultan Abdal Der., Pir Sultan Abdal Der. Ankara Şb., Samsun Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, TÜBAKKOM, Türk Anneler Der., Türk El Sanatları Tanıtma Der., Türk Hemşireler Der., Türkiye Güçsüzlere ve Kimsesizlere Yardım Vakfı, Türk Kadınlar Birliği, Türk Kadınlar Konseyi Der., Türk Kadınları Kültür Der., Türkiye Kalkınma Vakfı, Türkiye Üniteli Kadınlar Der., Türkiye Yardım Sevenler Der., Veteriner Hekimler Odası, Zonguldak Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, Anavatan Partisi Kadın Komisyonu, Cumhuriyet Halk Partisi Ankara İl Örgütü İşçi Partisi Kadın Komisyonu, Liberal Demokrat Parti Kadın Komisyonu

Mitingde kullanılacak sloganlar

- Herşey Ortaktır: Sevinçler, Acılar, Çocuklar, Mallar.
    - “Ailede Eşitse Toplumda da Eşit Oluruz.”
  - “Kadının Emeginin Yok Sayıldığı Toplamlar İlerleyip Gelişemez.”
    - “Emegimizi Korumak İçin Medeni Yasa”
  - “Hayatı Hep Birlikte Omuzlamak İçin Medeni Yasa”
    - “Karanlıktan Aydınlığa Medeni Yasa”
    - “Medeni Yasa’da 1923 Ruhu İçin 1926 Gerekçesini İstiyoruz”
  - Eşitlerden Oluşan Aile Kurumu İçin Medeni Yasa
  - Çocuklarımızı Demokrat Yetiştirmek İçin Medeni Yasa
    - Çocuk Anne Olmamak İçin Medeni Yasa
    - İkinci Sınıf Birey Olmaya Hayır
  - Hayatı Hep Birlikte Omuzlamak İçin Medeni Yasa
    - “Kadınlar ve Erkekler Yanyana Yürümelidir.”
- Mustafa Kemal Atatürk 1923
- Kulluktan Birey Olmaya
  - Ümmet Toplumundan Ulusa Medeni Yasa
  - Ev İçi Emegimize Sahip Çıkmak İçin Medeni Yasa

17 Şubat 2001

“Medeni Yasa Tasarısı Yürüyüşü”ne
Destek Veren Kuruluşlar

- 1- Atatürkçü Düşünce Derneği,
- 2- Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı,
- 3- Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 4- Ankara Kadın Ressamlar Der.,
- 5- Ankara Soroptomist Klubü,
- 6- Altı Nokta Körler Der. ve Fed.,
- 7- Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 8- Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 9- Cumhuriyet Kadınları Derneği,
- 10- Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı,
- 11- ÇYDD Ankara Şb., Ümitköy Şb.,
- 12- Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 13- Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı,
- 14- İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 15- İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği,
- 16- İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 17- KADER,

- 18- Kadın Dernekleri Federasyonu,
- 19- Kadınlar Birleşme ve Dayanışma Der.,
- 20- Kadınlar Birliği Dayanışma Der.,
- 21- Kadın Dayanışma Vakfı,
- 22- Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 23- KASİDE,
- 24- Kız Teknik Öğretmenler Derneği,
- 25- Köy Öğretmenleri Der.,
- 26- Muğla Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 27- NÜSHED,
- 28- ODTÜ Kadın Çalışmaları,
- 29- Oran Soroptomist Klubü,
- 30- Öğretmen Dünyası,
- 31- Pir Sultan Abdal 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı, ,
- 32- Pir Sultan Abdal Der.,
- 33- Pir Sultan Abdal Der. Ankara Şb.,
- 34- Samsun Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 35- TÜBAKKOM,
- 36- Türk Anneler Der.,
- 37- Türk El Sanatları Tanıtma Der.,
- 38- Türk Hemşireler Der.,
- 39- Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı,
- 40- Türk Kadınlar Birliği,
- 41- Türk Kadınlar Konseyi Der.,
- 42- Türk Kadınları Kültür Der.,
- 43- Türkiye Kalkınma Vakfı,
- 44- Türkiye Üniversiteli Kadınlar Der.,
- 45- Türkiye Yardım Sevenler Der.,
- 46- Veteriner Hekimler Odası,
- 47- Zonguldak Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 48- Anavatan Partisi Kadın Komisyonu,
- 49- Cumhuriyet Halk Partisi Ankara İl Örgütü,
- 50- İşçi Partisi Kadın Komisyonu,
- 51- Liberal Demokrat Parti Kadın Komisyonu

17.02.2001 "Medeni Yasa Hemen Şimdi" yürüyüşü için hazırlanmış ve tüm Ankara'ya dağıtılmış, broşür metnidir.

Medeni Yasa Tasarısı'nın Hemen Yasalaşmasını İstiyoruz!

Cumhuriyetin ilanından sonra yürürlüğe giren devrim yasalarının en önemlisi Medeni Yasa'dır. 17 Şubat 1926 yılında yürürlüğe giren Medeni Yasa, bizi ümmet olmaktan yurttaşlığa, kul olmaktan birey olmaya taşıyordu.

Cumhuriyet hükümeti, devrim yasalarını düzenlerken çağdaş uygarlığa ulaşabilmek için tek yol göstericinin bilim olduğu bilincindeydi. Laik ve demokratik bir ulus olabilmenin birinci koşulu, kaynağını halk egemenliğinden alan ve bilimle güçlenen bir hukuk sistemini inşa etmektir.

Bu bakış açısı Medeni Yasa'nın gerekçesinde şu cümlelerle açıklanıyordu:

"Mecelle'nin ana çizgileri dindir. Oysa insanlık yaşamı, her-

gün, hatta her an değişimlerle karşı karşıyadır. Bu değişime hiçbir zaman nokta konulamaz. Yaşam yürür, gereksinimler hızla değişir."

Bugün de yaşam yürümekte ve gereksinimler hızla değişmektedir. Medeni Yasa Tasarısı, değişen ve ilerleyen yaşama ayak uydurabilmek için yeniden düzenlenmektedir. Ancak, bu yeni düzenlemede, Cumhuriyet devrimlerinin özünü ifade eden gerekçenin aynen korunması bir zorunluluktur. Demokratik kuruluşlar olarak, Medeni Yasamızın eskimeyen bir özü olduğu inancındayız. Bu nedenle de yapılan tasarıda özgün gerekçenin aynen yer almasında ısrarlıyız.

Ancak ısrarlı olduğumuz bir başka konuda iki yıldır TBMM önünde sürüncemede kalmış olan Medeni Yasa Tasarısı'nın HE-MEN YASALAŞMASIDIR.

Medeni Yasa Tasarısı Neler Getiriyor?

Yeni tasarı ile;

- Aile reisi kavramı yasadan çıkarılmış, aile içinde demokrasinin tam anlamıyla sağlanabilmesinin yasal güvencesi getirilmiştir.

- Aile birliğinin temsilinde, konut seçiminde, velayet hakkının kullanımında eşlere eşit hak ve yükümlülükler verilmiştir. Böylece ailede kadın ve erkek söz, yetki ve karar haklarını eşit bir biçimde kullanabileceklerdir.

- Evlilik yaşı yürürlükteki yasamızda kadın ve erkek için farklıdır. Tasarı, her iki cins için de evlenme yaşını, 17 yaşını doldurmak olarak belirlemiştir. Böylece çocuk annelerin çoğalma-

si, kız ve erkek çocuklarımızın yetişkin olamadan evlilik kurumunun sorumluluklarıyla karşılaşmasının önüne geçilecektir.

- Kadının evlilik öncesi soyadını kullanmasına olanak sağlanmıştır. Böyle bir bağ, kadının, birey olarak kendi kimliğinin evlilik birliği içinde erimediğini kanıtladığı gibi, kendi ailesine duyduğu saygıyı ve ilişkiyi sürekli kıldığı için önemlidir.

- Eşlerin evlendikten sonra edindikleri malların eşit biçimde paylaşımı esas alınmıştır. Böylece evlilik birliğinin kurulmasından itibaren aile adına kazanılmış herşeyde kadın ve erkek için emek ve yararlanma ortaklığı sağlanmıştır.

- Evlat edinme yaşı 30 yaş olarak geriye çekilmiş, bekarların ve çocuğu olanlarında evlat edinmelerine olanak sağlanmıştır. Böylece zor durumda olan çocukların bir aile yuvası içinde yetişmelerine fırsat yaratılmıştır.

- Aile içinde kadın ve erkek herkesin bir izne bağlı olmaksızın çalışabilmelerine olanak sağlanmıştır.

Bugün TBMM'nin komisyonlarında görüşülmekte olan Medeni Yasa Tasarısı'nın ana değişiklikleri bunlardır. Bu düzenlemeler yapılırken, bütün dünyada ezilen kadınların talepleriyle oğunlaştırılmış ve geliştirilmiş olan uluslararası sözleşmeler de dikkate alınmıştır. Esasen bu düzenleme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin kabul ettiği ve imzaladığı sözleşmelere uyma yükümlülüğünün de bir sonucudur.

Kadın dernekleri ve hukuk alanında çalışan demokratik kuruluşlar, bu tasarının kadınlar yararına olması ve tezelden yasalaşması için yoğun emek sundular. Ancak, iki yılı aşkın bir süredir tasarının yasalaşmadı. Kadın örgütleri olarak, 17 Şubat 2001 gününü tasarının yasalaşması için son gün olarak önermiştük. Ne yazık ki

önerimiz kabul görmedi.

Yaşam deneylerimizle biliyoruz ki, bireyler istekleri için kendileri adım atarlarsa başarı kazanabilirler. Bu nedenle hepimizi adım atmaya davet ediyoruz. İsteğimizi ve kararlılığımızı 17 Şubat 2001 günü gerçekleştireceğimiz "MEDENİ YASA TASARISI İÇİN HEP BİRLİKTE" yürüyüşüne katılarak gösterelim. TBMM'nden tasarımı tümü üzerinden görüşerek kabul etmesini talep edelim.

Kadın ve erkek milletvekilleri, bu isteğimizin kendileri, annele-ri, eşleri, kız çocukları için olduğunu bilsinler. Bu duyarlılıkla sesi-mize kulak versinler.

Medeni Yasa Tasarısı'nın özellikle kadınlar için eşitlik ve de-mokrasi temelinde önemli kazanımlar getirdiği açıktır.

Kadınlar olarak bizler, Medeni Yasa'daki değişikliğin yaşamı-mızı daha çağdaş, daha demokrat, daha eşitlikçi bir ortama taşıya-cağının bilinci içindeyiz. Bu bilinçle hep birlikte her yerde sesimi-zi yükseltelim. "Medeni Yasa Tasarısı'nın, 1926 Ruhunu İfade Eden Genel Gerekeçsiyle Birlikte Aynen Yasalaşmasını İstiyoruz."diyelim ve bu isteğimizi gerçekleştirmek için tek tek ve hep birlikte mücadele edelim.

HEP BİRLİKTE 17 ŞUBAT 2001 GÜNÜ

KADIN YÜRÜYÜŞÜNE!

Yer: Anıtkabir, 10.30

Tandoğan Meydanı, 12.00

TÜRK MEDENİ KANUNU GEREKÇESİ

Adalet Bakanı Mahmut Esat (Bozkurt) Bey, Medeni Kanun Gerekçesi'ni 24 Aralık 1925'te TBMM'de okudu. Cumhuriyet Devrimlerinin ve Laikliğin özünü yansıtan ve Cumhuriyet'in temel belgelerinden olan Gerekçe'nin tam metnini (H.V. Velidedeoğlu'nun çevirisiyle) aşağıda yayımlıyoruz:

Gerekçe

Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'nin dergin bir Yurttaşlar Yasası yoktur. Yalnız sözleşmelerin küçük bir bölümüne değinebilen Mecelle vardır. 1851 maddedir. 8 Muharrem 1286 (1869) tarihinde yazılmaya başlanmış ve 26 Şaban 1293 (1876) tarihinde bitirilerek yürürlüğe konmuştur. Denebilir ki: Bu yasanın bugünkü gereksinimlere uygun olan, ancak 300 maddesidir. Gerisi, yurdumuzun gereksinimlerini karşılayamayacak ölçüde ilkel birtakım kurallardan oluşmuş bulunduğu için, uygulanmamaktadır. Mecelle'nin temeli ve ana çizgileri dindir. Oysa, insanlık yaşamı, her gün, hatta her an köklü değişimlerle karşı karşıyadır. Bunun değişimleri, yürüyüşü, hiçbir zaman bir nokta çevresinde saptanamaz ve durdurulamaz. Yasaları dine dayalı devletler kısa bir zaman sonra yurdun ve ulusun isteklerini karşılayamazlar. Çünkü dinler, değişmez kurallar kap-sarlar. Yaşam yürür; gereksinimler hızla değişir; din yasaları, her ne olursa olsun ilerleyen yaşamın karşısında, biçimden ve ölü sözcüklerden ileri bir değir, bir anlam taşıyamazlar. Değişmek, dinler için bir zorunluktur. Bu nedenle dinlerin yalnız ve vicdan işi olarak kalması, çağdaş uygarlığın temellerinden ve eski uygarlıkla yeni uygarlığın en önemli ayırıcı niteliklerinden biridir. Köklerini dinlerden alan yasalar, uygulandıkları toplumları, gökten indikleri ilkel çağlara bağlarlar ve ilerlemeleri engelleyici belli başlı neden ve etkenler arasında bulunurlar. Türk ulusunun alın ya-

zısının, bugünkü çağda bile ortaçağ düzen ve kurallarına bağlı kalmasında, dinin değişmez kurallarından esinlenen ve Tanrı katıyla sürekli olarak ilişkili durumda bulunan yasalarımızın en güçlü etken olduklarından kuşku duyulmamalıdır. Ulusal toplum yaşamının düzenleyicisi olan ve yalnız ondan esinlenmesi gereken dergin bir Yurttaşlar Yasası'ndan Türkiye Cumhuriyeti'nin yoksun kalması, ne çağdaş uygarlık isterleriyle, ne de Türk Devrimi'nin gerektirdiği anlam ve kavramla bağdaştırılamaz. Çağdaş Devleti ilkel siyasal kuruluşlardan ayrıran niteliklerden birisi de, toplum yaşamının gidişinde uygulanan kuralların yasalaştırılmış olmasıdır. Göçebelik çağlarında, kurallar dergin değildir. Yargıç, töreye göre karar verir. Mecelle'nin, sözü edilen 300 maddesi ayrı tutulursa, yurttaşlar yasası alanında Türkiye Cumhuriyeti yargıçları, derme çatma tüze kitaplarından ve din ilkelerinden kural bulup çıkarmak yoluyla yargı görevi yapmaktadırlar. Türk yargıçı, yargılarında belirli bir görüş, dinsel bir deyiş ve bir temel kural ile bağlı değildir. Bu nedenle herhangi bir konu üzerinde ülkemizin bir yerinde verilen bir karar ile başka bir yerinde, özdeş koşullar altında doğan özdeş bir konuda verilen kararlar, çoğu kez, başka başka ve birbirleriyle çelişkili olmaktadır. Sonuç olarak Türk halkı, tüzegenlik (adalet) dağılımında tutarsızlık ve sürekli bir karışıklık ile karşılaşmaktadır. Halkın alinyazısı, belirli ve oturmuş bir tüzegenlik (adalet) temeline değil, raslantıya ve talihe ve birbiriyle çelişkili ortaçağ fıkıh kurallarına bağlı bulunmaktadır. Cumhuriyet, Türk tüzegenliğinin (adaletin) bu karmaşıklıktan, yokluktan ve pek ilkel durumdan kurtarılmasını, devrimin ve çağdaş uygarlığın gereklerine uygun yeni bir Türk Yurttaşlar Yasası'nın hızla meydana getirilmesini ve yasalaştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bu amaçla hazırlanan Türk Yurttaşlar Yasası, yurttaşlar yasaları arasında en yeni, en kusursuz ve halkçı olan İsviçre Yurttaşlar Yasası'ndan alınmıştır. Bu görevi, yurdumuzun seçkin hukuk bilginlerinden oluşmuş özel bir kurul, Adalet Bakanlığı'nca verilen yönerge uyarınca, yerine getirmiştir.

Çağdaş uygarlık ailesinden olan ulusların gereksinimleri arasında köklü bir ayrılık yoktur. Sürekli toplumsal ve iktisadi ilişkiler, insanlığın büyük ve uygar bir yığınını bir aile durumuna getirmiş ve getirmekte bulunmuştur. İlkeleri yabancı bir ülkeden alınmış olan Türk Yurttaşlar Yasası Tasarısı'nın yürürlüğe konulmasından sonra ülkenin gerekleriyle bağdaşmayacağı savı, yerinde görülmemiştir. Kaldı ki, İsviçre devletinin türlü tarih ve geleneklere bağlı Alman, Fransız ve İtalyan soylarından oluştuğu bilinmektedir. Bu denli ve kültür bakımından bile birbirinden ayrı bir ortamda uygulanma esnekliğini gösteren bir yasanın, Türkiye Cumhuriyeti gibi yüzde doksanı bakımından türdeş bir soyu barındıran bir devlette uygulanma olanağı bulabilmesinde kuşku yoktur. Bundan başka, uygar bir ulusun ileri bir yasasına Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanamayacağı görüşü sakat bulunmuştur. Bu sav, Türk Ulusunun uygarlık yeteneklerinin bulunmadığını ileri süren bir mantık zincirine doğru gidebilir. Oysa olayların gösterdiği gerçek, günümüz ve tarih, bu savın büsbütün tersinedir. Türk yenileşme tarihi tamik tutularak denebilir ki, Türk Ulusu, bu çağın gerektirdiği yönde yapılan, akla uygun ve doğru, akıl ve zekâ ile bağdaşan yeniliklerden hiçbirisine karşı çıkmamıştır. Bütün bu yenileşme tarihimizin akışında kamu yararı düşüncesiyle meydana getirilen yeniliklere karşı, yalnız kendi çıkarları aksayan takımlar savaşmışlar ve halkı din adına, bozuk ve çürük inançlar adına doğru yoldan sapmağa ve bozgunculuğa itelemişlerdir. Unutmamak gerekir ki, Türk Ulusunun kararı, çağdaş uygarlığı, bağısız koşulsuz, bütün ilkelileriyle kabul etmektir. Bunun en belirgin ve canlı kanıtı, Devrimimizin kendisidir. Çağdaş uygarlığın Türk toplumu ile bağdaşamayan noktaları görülüyorsa, bu, Türk Ulusunun yetenek ve becerikliliğindeki eksiklikten değil, onun çevresini gereksiz yere saran ortaçağ örgütlerinden ve dinsel hukuk kural ve kurumlarındanır.

Nitekim çağdaş uygarlıkla Mecelle kuralları, şüphe yok ki, bağdaşamaz. Fakat Mecelle ve buna benzer öteki yasalar ile Türk Ulusunun

yaşamının bağdaşmadığı da açıktır. Adalet Bakanlığı, en yeni ve en kusursuz olan İsviçre Yurttaşlar Yasasını, Ulusumuzun şimdiye değin bağlı kalan geniş zekâ ve yeteneğini doyuracak ve ona gerçek bir gelişme alanı olabilecek bir uygarlık yapıtı olarak görmektedir; bu Yasada Ulusumuzun duygularının ısınıp alışmayacağı hiçbir nokta düşünmemektedir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, çağdaş uygarlığı almak ve benimsemek kararıyla yürüyen Türk ulusu, çağdaş uygarlığı kendisine (uydurmak) değil, kendisi çağdaş uygarlığın gereklerine, her ne pahaya olursa olsun, ayak uydurmak zorundadır. Yaşamak kararında olan bir ulus için bu, kesin bir gerekliliktir. Hazırlanan tasarı, bu gerekliliklerin önemli bölümlerini kapsamaktadır. Gelenek ve göreneklere sıkı sıkıya bağlı kalmak savı, insanlığı en ilkel durumundan bir adım ileriye götürmeyecek kadar tehlikeli bir kuramdır. Hiçbir uygar ulus böyle bir inanış yöresinde kalmamış ve yaşamın gereklerine ayak uydurarak zaman zaman kendini bağlayan gelenekleri yıkmakta duraksamamıştır. (Gerçekler karşısında atadan ve deden kalma inanışlara ille de bağlı kalmak, akıl ve zekâ gereklerinden değildir). Zaten devrimler, bu konuda en etkili bir araç olarak kullanılmışlardır.

Alman Yurttaşlar Yasası'nın uygulanmasından önce Almanya, hukuk kuralları bakımından, merkezde Bizans'ın (1500) yıl önce meydana getirilmiş Roma tüzesine bağlı idi. Bu tüze, bir de ulusal tüzenin ulusal ve bölgesel metinleri katılıyordu. Doğuda ve kuzeyde, Roma tüzesi ile bölgesel metinlerin karışımı olarak, Prusya tüzesi vardı. Geri kalan yerlerde Fransız tüzesi yürürlükte idi. Alman halkının % 33'ü Roma tüzesine, % 43'ü Prusya tüzesine, % 7'si Saksonya tüzesine, % 17'si Fransız tüzesine bağlı idi. Alman Yurttaşlar Yasası'nın uygulanmasından önce Alman tüze dili, Lâtince, Fransızca, Yunanca ve bölgesel başkallıklarıyla, Almanca idi. Bavyera'da yalnız evlenme sözleşmesi konusunda 70-80 yöntem vardı. Yargıcın bu metinlerin hepsinden ayrı ayrı haberi (bilgisi) olamazdı. Alman Yurttaş-

lar Yasası'nın yayınlanmasından önce Almanya'da bir adamın herhangi bir olayda hangi kurala bağlı olacağını bilmesi olanaksızdı. Alman tüze bilginleri bu binbir çeşit ve yüzyıllardan aktarılmış tüzeden; ülkelerini Yurттаşlar Yasası ile bir atılımda kurtardılar ve bütün Almanya için tek bir Yurттаşlar Yasası yaptılar.

Yasa 3 Temmuz 1896'da yayınlandı ve Yasama Meclisi'nce toptan kabul edildi. Gelenekçilere göre Alman Yurттаşlar Yasası tasarısı pek kuramsal ve uygulama yönünden değersiz sayıldı. Oysa inceleme sonucunda bu yasadan kendileri de bir tek ilkeyi oynatmak olanağını görmediler.

Fransız Yurттаşlar Yasası da bir devrim ürünüdür. O da eski kuralları, gelenek ve görenekleri çiğneyerek yeni ilkeler koydu. Sınıf ve toprak ayrıcalıklarının kaldırılması ve aile tüzesisinin kilisenin elinden alınması bu yasanın belli başlı yeniliklerinden oldu. Yurттаşlar Yasası'nın yayınlanmasından önce Fransa, bölgesel ve yazılı ve birbirinden çok başka törelerle yönetiliyordu, güneyde Roma zamanından kalma, kuzeyde Cermen kaynaklarından gelme kurallar bulunuyordu. Ayrıca, yurттаş ilişkilerinde her bölgenin kendine özgü kuralları vardı. Fransız devriminin çürük inanışlara indirilmiş yıkıcı bir vuruşu olan Yurттаşlar Yasası bütün eskilikleri sildi ve yerine yeni ilke ve kuralları koydu. Fransız Yurттаşlar Yasası'nın en çetin düşmanı, Kilise olmuştu. Çünkü bu yasa Katolikliğin yurттаş ilişkilerindeki, özellikle aile tüzesisindeki, egemenliğini kaldırıyor.

İsviçre'nin Yurттаşlar Yasası yayınlanmadan önce, kantonlarının sayısınca yasaları vardı. İsviçre Yurттаşlar Yasası, türlü gelenek ve görenekleri içeren bu yasaların hepsini birden yürürlükten kaldırdı ve yerlerine, bambaşka, tek bir Yurттаşlar Yasası koydu.

Bu üç büyük hareket bütün yaşamı ölü geleneklere bağlamak isteyen (Tarihsel Okul)un kesin bozgunu oldu. Bu örnekleri vermekle güdülen amaç, zamanın gereklerine ve uygarlığın isterlerine göre ulusların gelenek ve göreneklerinden bir atılımda nasıl ayrıldıklarını

ve bu ayrılışın sanıldığı gibi zarar ve tehlike değil, büyük yararlar doğurduğunu canlı olarak göstermektir. Yaşamın gereklerine uymayan gelenek ve göreneklerde direnmektir ki, uluslar için felaket doğurucu olur. Bu saydığımız yasalarda temel ilke, din ile devletin kesin olarak ayrılığıdır. İsviçre, Almanya, Fransa; siyasal ve ulusal birliklerini, iktisadi ve sosyal kurtuluş ve gelişmelerini, Yurttaşlar Yasalarını yayınlamakla pekiştirmiş ve güçlendirmişlerdir. Bu varoluş zorunlulukları karşısında eski geleneklerin, bölgesel ve alışılmış kuralların ve dinsel alışkanlıkların sürdürülmesi, bu ülkelerin hiçbirinde, hatta İsviçre gibi kamuoyunun en geniş ölçüde egemen olduğu bir ülkede bile istenmemiş, istenememiş, hatırlara gelmemiştir.

Kuşku yok ki, Yasaların amacı herhangi bir gelenek ve görenek veya yalnız vicdanla ilgili olması gereken din kuralları değil, siyasal, sosyal, iktisadi ve ulusal birliğin her ne pahaya olursa olsun sağlanması ve yerine getirilmesidir. Çağdaş uygarlığa bağlı devletlerin ilk belirgin niteliği, din ile dünyayı ayrı görmektir. Bunun tersi, Devletin benimsediği din ilkelerini kabul etmeyen kimselerin vicdanlarının baskı altında tutulması olur. Çağdaş devlet görüşü, bunu kabul etmez. Din, vicdanlarda kaldıkça Devlet gözünde, saygıdeğer ve dokunulmazdır. Dinin kural olarak yasalara girmesi, tarihin akışı içinde, çoğunlukla taçlı devlet başkanlarının, zorbaların, güçlülerin keyif ve isteklerini doyurma aracı olması sonucunu doğurmuştur. **Çağdaş devlet, dini dünyadan ayırmakla insanlığı tarihin bu kanlı belası-ndan kurtarmış ve dine gerçek ve sonsuz bir taht olan vicdanı özgülemiştir.** Özellikle çeşitli dinlerce bağlı uyrukları olan devletlerdeki tek bir yasanın bütün toplumda uygulanma olanağını kazanabilmesi için bunun dinle ilişkisini kesmesi, ulusal egemenlik için de, bir zorunluluktur. **Çünkü yasalar dine dayalı olursa, vicdan özgürlüğünü kabul zorunda bulunan devlete, türlü dinlere bağlı uyrukları için ayrı ayrı yasalar yapmak düşer. Bu durum, çağdaş devlet için temel ilke olan siyasal, toplumsal ve ulusal birliğe hepten**

aykırıdır. Hatırlamak gerekir ki, Devletin yalnız uyruklarıyla değil, yabancılarla da ilişkisi vardır. Bu durumda onlar için de kapitülasyon adı altında ayrıcalık kuralları kabul etmek zorunluğu doğar. Lozan Antlaşması ile kaldırılan Kapitülasyonların ülkemizde alıkonulması için yabancılar tarafında ileri sürülen gerekçenin en önemli yönü bu nokta olmuştur. Bundan başka Fatih Sultan Mehmet çağından son zamanlara değin müslümanlar dışındaki uyruklara uygulanan ayrı kuralların nedeni, özellikle bu din durumu olmuştur. Oysa, yeni Türk Yurttaşlar Yasası Tasarısı'nın hazırlanması üzerine ülkemizde bulunan azınlıklar, Lozan Antlaşması'nın kendilerine tanıdığı haklardan vazgeçtiklerini Adalet Bakanlığı'na bildirmiştir.

Yenileşme tarihimizde değer tayışan bir olaydan şuracaktır söz etmek isteriz. Âli Paşa, Fransız Yurttaşlar Yasası'nın Türkiye için, olduğu gibi kabulünü vaktiyle Sultan Aziz'e önermiş, ancak Cevdet Paşa'nın işe karışmasıyla bu büyük girişim sonuca ulaşamayarak, yerine Mecelle konulmuştur. Zaten bütün kaygısı kişisel çıkarların sağlamak olan ve ikiyüzlülüğü ilke edinen Saltanat yönetimi, Ulusun gerçek yararını gereklerini gözönüne alarak karar veremezdi.

Çağımızın uygar uluslara tanıdığı bütün hakları uygar dünyadan bağımsız koşulsuz isterken, bu hakların gerektirdiği uygarlık ödevlerini de Türk Ulusu yeni Yurttaşlar Yasası ile kendi eliyle kendisine yüklemiş bulunuyor. Bu Yasa Tasarısı'nın taşıdığı anlamlardan birisi de budur. Türk Ulusu'nun yüksek temsilcisi olan Büyük Meclisin uygun görmesine ve onayına sunulan Türk Yurttaşlar Yasası Tasarısı yürürlüğe girdiği gün ulusumuz onüç yüzyılın kendisini çeviren bozuk inanış ve karışıklıklarından kurtulmuş, eski uygarlığın kapılarını kapayıp dirilik ve gürlük getiren çağdaş uygarlığın içine girmiş bulunacaktır. Adalet Bakanlığı bu Yasayı hazırlamakla devrim ve tarih karşısında ulusal görevini yerine getirerek Türk ulusunun gerçek yararlarını açıklamış olduğundan şüphe etmemektedir.

**1926 MEDENİ YASASI İLE;
KUL İDİK, BİREY OLDUK
ÜMMET İDİK, YURTTAŞ OLDUK**

**CUMHURİYET DEVRİMİ BİZİ
KARANLIK ÖRTÜLERDEN,
AYDINLIK SABAHLARA TAŞIDI.
ZAMAN İLERLİYOR VE TARİHİN TEKERLEĞİ
İLERİYE DOĞRU DÖNÜYOR.**

**MEDENİ YASA DEĞİŞİKLİĞİ AİLEDE EŞİTLİĞİ
PERÇİNLİYOR.**

AİLEDE EŞİTSEK TOPLUMDA DA EŞİT OLURUZ.

**KADIN EMEĞİNİN YOK SAYILDIĞI TOPLUMLAR
İLERLEYİP GELİŞEMEZ.**

KADINLAR ÖNCE EVİÇİ EMEĞİNE SAHİP ÇIKMALI.

**YAŞAM YÜRÜYOR, GÖRGÜ, BİLGİ VE
DENEYİMLERİMİZ ARTIYOR, AKLIMIZ BİLİMİN
IŞIĞI İLE AYDINLANIYOR. BİLİNÇLİ KADINLAR
CİNSİYET AYIRIMINA KARŞI ÇIKIYOR.**

**MUSTAFA KEMAL, “KADINLAR VE ERKEKLER
YAN YANA YÜRÜMELİDİR” DİYORDU.
YAN YANA YÜRÜMEK,
ÜLKEMİZİ VE HAYATI İLERLETMEK İÇİN
MEDENİ YASA TASARISINI İSTİYORUZ.**

**BU İSTEĞE KATILAN HERKESİ 17 ŞUBAT 2001 GÜNÜ
ANKARA'DA TOPLANMAYA DAVET EDİYORUZ.**

Yer: Anıtkabir, Saat : 10.30
Tandoğan Meydanı, Saat: 12.00

DEMOKRATİK KURULUŞLAR

Medeni Yasu Hemen Şimdi Yürüyüşü el ilanı

YENİ MEDENİ YASA İŞİN YÜRÜYÜŞE KATIL!

**Türkiye Tarihi Bir Dönemeçte:
Nasıl Bir Toplum Olmak İstiyoruz?**

Biz kadınlar, demokratik, eşitlikçi, çağdaş bir toplumda yaşamak istiyoruz.

Bunu istiyoruz, çünkü ancak böyle bir toplumda kişilik haklarımızı, vatandaşlık konumumuzu savunabileceğimizi biliyoruz.

Bunu istiyoruz, çünkü artık hayatımız hakkında başkalarının karar vermesinden ve bunu yaparken bizi koruduklarını iddia etmelerinden bıktık.

Bunu istiyoruz, çünkü sadece birinin “karı”sı ya da eski “karı”sı, birilerinin annesi olarak görülme bizi incitiyor. Biz yaşamın üreticileri ve düzenleyicileri olarak, herkes gibi, birer kişi olarak **VARIZ**.

BUGÜN, ÇAĞDAŞ, DEMOKRATİK VE EŞİTLİKÇİ BİR TOPLUM OLMA TERCİHİMİZİ GÖSTERMENİN ZAMANIDIR.

Medeni Kanun Neden Önemlidir?

Medeni Kanun, hayatımızın temel alanlarını düzenler: Evliliği, çocukların velayetini, boşanmayı, mirası... Yani evlenirken hangi soyadını alacağımız, çalışmak istediğimizde kocamızın iznine tabi olup olmayacağımız, çocuklarımızın hayatına ilişkin temel kararlarda etkili olup olmayacağımız, boşanırken yıllarca çalışıp yaratılmasına katkıda bulunduğumuz değerlerden pay alıp alamayacağımız, hep Medeni Kanun’un düzenleme alanına girer. Halen yürürlükte olan Medeni Kanun da ise düzenlendiği dönemin anlayışlarının sonucu olarak, medeni hakların öznesi olarak sadece erkekler tanınmıştır. Kadın ise yalnızca aile içinde, ailenin bir üyesi olarak dikkate alınmıştır.

Evle, ortak yaşamla ilgili kararlarda söz hakkı olmayan bir insanın eşit haklara sahip, ergin bir yurttaş olduğunu düşünebilir miyiz? Eşlerin ast-üst ilişkisi içinde tanımlandıkları bir toplum, “medeni” bir toplum sayılabilir mi?

**MECLİS ADALET KOMİSYONU'NDA
GÖRÜŞÜLMEKTE OLAN
DEĞİŞİKLİK TASARISINDA NELER VAR?
- KOCA ARTIK EVİN REİSİ DEĞİL**

Aile birliğini eşler beraberce yönetirler.

Bu nedenle de,

Ailenin geçimi, ikametgahının seçimi, aile birliğinin temsili gibi konularda **EŞLER EŞİT HAK VE GÖREVLERE SAHİPTİR.**

- Çocukların velayetinde ana ve baba eşit haklara sahiptir.

- Evlenme yaşı kadın ve erkek için 17, olağanüstü hallerde, mahkeme kararıyla, 16'dır.

-EVLİLİK BOYUNCA EDİNİLEN MALLAR, EŞLER ARASINDA EŞİTÇE PAYLAŞILIR. Böylece, kadınların evlilik boyunca yaptıkları katkı, karşılığını bulmuş olur.

BİZ KADINLAR, MEDENİ KANUN'DAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ İSTİYORUZ VE HAKLARIMIZIN HER DÜZEYDE TAKİPÇİSİ OLACAĞIMIZI BİLDİRİYORUZ.

Medeni Yasa İçin Yürüyüş Komitesi

Tarih : 17.02.2001

Yer : Anıtkabir, 10.30 - Tandoğan Meydanı 12.00

Not: Medeni Yasa Yürüyüş Komitesi Adına Av. Türkay Asma tarafından kaleme alınmıştır.

Basın Bülteni

Istanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu üyeleri olarak kamuoyuna ve tüm siyasilere MK Tasarısı hakkında son durumla ilgili açıklamalarımızı sunuyoruz.

20.03.2001 tarihinde komisyonumuzun MK tasarısında yer alan mal rejimiyle ilgili basın bildirisi birtakım çevreler tarafından amacından saptırılmıştır.

Biz başından beri en eşitlikçi sistem görünen edinilmiş mallara katılma rejiminden yanayız.

Ancak Adalet Komisyonu'nda beliren eğilim bizi tedirginliğe iterek paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin tasarıdaki haliyle esas mal rejimi olarak kabul edilmesi halinde bazı kesimler amaçlarına ulaşmış olacaklardır.

Bu nedenle endişelerimizi 20.03.2001 tarihli basın bildirisinde dile getirerek paylaşmalı mal ayrıklı rejiminin bu haliyle kabul edilmemesi gerektiğini ve Medeni Kanun tasarısını 250. maddesine "aksi ispat edilmediğ isürece bir malın ortak kullanıma yararlanmaya veya ekonomik geleceği özgülendiğine " dair bir karine eklenmesinin zorunlu olduğunu ancak bu takdirde iki sistem arasında farkın kalmayacağını vurgulamak istedik.

Başından beri Kadın Hakları konusunda tam eşitlikçi bir anlayışımız olduğundan kabul edilecek kanuni mal rejiminden tam eşitlikçi ve kolay paylaşımli olmasından yanayız.

Nitekim, uzun yıllar medeni kanun konusunda yaptığımız çalışmalarda da sürekli bu anlayışı vurguladık. En son İstanbul Kadın Kuruluşları Birliğinin hazırladığı "Medeni Kanun Değişikliği İçin Eşitliğin İzinde On Yıl" kitabında Komisyonumuzun Aile

Hukuku bölümüne ilişkin raporu yayınlanmıştır. Bu rapor tüm Milletvekillerine gönderilmiştir.

Yanlış anlaşımaların ortadan kaldırılması bakımından tekrar açıklama yaparak kamuoyunu aydınlatma gereğini duyduk.
23.03.2001

Av. Şükran Eroğlu (İst. Barosu Kadın Kom. Bşk. Vkl.)

Av. Aydeniz Alisbah Tuskan (İst. Barosu Kadın Hk. Kom. TUBAKKOM Temsilcisi)

Av. Handan Saner (İst. Barosu Kadın Hak. Kom. Gen. Skr.)

Av. Işık Umur

Av. Ayfer Coşkun

Av. Burcin Aybay

Av. Günsu Açıköz

BASIN AÇIKLAMASI

Aşağıda imzası bulunan kuruluşlar olarak Adalet Komisyonunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi'nin kabul edilmemiş oluşunu şiddetle kınıyoruz.

Ülkemizde demokrasinin gelişmesinin temel koşullarından biri kadın erkek eşitliğinin yasal güvenceye bağlanmasıdır. Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi, aile içinde kadının hor görülmesinin devamı niteliğindedir. Erkeği ve onun sermayesini korumayı amaçlamaktadır. Bu nedenle Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk'ü destekliyor, bu kararın geri alınmasını talep ediyoruz.

**Aşağıda İmzası Bulunan
Örgütler Adına
CKD Genel Başkanı
Av. Şenal SARIHAN**

- 1- Atatürkçü Düşünce Derneği,
- 2- Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı,
- 3- Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 4- Ankara Kadın Ressamlar Der.,
- 5- Ankara Soroptomist Klübü,
- 6- Altı Nokta Körler Der. ve Fed.,
- 7- Aydın Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 8- Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 9- Cumhuriyet Kadınları Derneği,
- 10- Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı,

- 11- ÇYDD Ankara Şb., Ümitköy Şb.,
- 12- Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 13- Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı,
- 14- İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 15- İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği,
- 16- İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 17- KADER,
- 18- Kadın Dernekleri Federasyonu,
- 19- Kadınlar Birleşme ve Dayanışma Der.,
- 20- Kadınlar Birliği Dayanışma Der.,
- 21- Kadın Dayanışma Vakfı,
- 22- Karabük Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 23- KASİDE,
- 24- Kız Teknik Öğretmenler Derneği,
- 25- Köy Öğretmenleri Der.,
- 26- Muğla Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 27- NÜSHED,
- 28- ODTÜ Kadın Çalışmaları,
- 29- Oran Soroptomist Klubü,
- 30- Öğretmen Dünyası,
- 31- Pir Sultan Abdal 2 Temmuz Kültür ve Eğitim Vakfı,
- 32- Pir Sultan Abdal Der.,
- 33- Pir Sultan Abdal Der. Ankara Şb.,
- 34- Samsun Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 35- TÜBAKKOM,
- 36- Türk Anneler Der.,
- 37- Türk El Sanatları Tanıtma Der.,
- 38- Türk Hemşireler Der.,
- 39- Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı,
- 40- Türk Kadınlar Birliği,
- 41- Türk Kadınlar Konseyi Der.,
- 42- Türk Kadınları Kültür Der.,
- 43- Türkiye Kalkınma Vakfı,
- 44- Türkiye Üniversiteli Kadınlar Der.,
- 45- Türkiye Yardım Sevenler Der.,
- 46- Veteriner Hekimler Odası,
- 47- Zonguldak Barosu Kadın Hukuku Komisyonu,
- 48- Anavatan Partisi Kadın Komisyonu,
- 49- Cumhuriyet Halk Partisi Ankara İl Örgütü,
- 50- İşçi Partisi Kadın Komisyonu,
- 51- Liberal Demokrat Parti Kadın Komisyonu

KADIN KOMİSYONU
2. DÖNEM
ÇALIŞMA RAPORLARI

Adana Barosu Başkanlığı Kadın Komisyonu Raporu

Sayın Av. Şenal Sarıhan
TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü
Ankara

İlgi: 27.03.2001 tarihli yazınız.

Adana Barosu Kadın Hukuku Komisyonu yaklaşık 30 gönüllü avukatın katıldığı, günlük nöbet sistemi ile hukuki yardıma ihtiyacı olan kadınların sorunlarının çözümü için çalışmalarına devam etmektedir.

Komisyonumuz, Adana Barosu Bültenimiz ve yerel televizyonlarımız ile kadınlarımızı bilgilendirme çalışmalarını sürdürmektedir.

17 Şubat 2001 tarihinde Adana Kadın Kuruluşları Birliği ile birlikte Medeni Kanunun kabul edilişi ve yapılacak yasal değişiklik konusunda basın bildirisi okunmuş, yerel gazetelerde yayınlanmıştır.

Komisyon olarak çeşitli toplantıların yanısıra değişik kuruluşlarla işbirliği yapılarak "Kadın hukukumuzdaki yeri ve hakları" ile ilgili çalışmalar ve toplantılar yapılmıştır.

5 Aralık 2000 Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66. yıldönümü nedeniyle düzenlenen etkinliklere katılım sağlanmış olup, ayrıca 5 Nisan Avukatlar Günü nedeniyle avukatlar haftası için düzenlediğimiz panelde kadının hukuktaki ve toplumdaki yeri tartışılacaktır.

Etkinlik ve toplantılarımız devam etmektedir.

Saygılarımla

Av. Ayşen Akçal
Kadın Hakları Kom. Başkanı

Ankara Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu
Mart 2000- Mart 2001 Dönemi Çalışma Raporu

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu 24.12.1992 tarihinde kurulmuştur.

Komisyonumuz;

Komisyonundan Sorumlu

Yönetim Kurulu Üyesi : Av. Samiye EYÜBOĞLU

Komisyon Başkanı : Av. Esin ÖZBEY

Komisyon Başkan Yardımcısı : Av. Selma ÇİÇEKÇİ

Komisyon Üyeleri

Av. Songül Akça

Av. Türkay Asma

Av. Tülay Bekar

Av. Ferda Berber

Av. N. Yasemin Bülbül

Av. Tülay Çelikyürek

Av. Selma Çiçekçi

Av. Fatma Çolak

Av. Munise Dayı

Av. Meral Erdoğan

Av. Halit Güler

Av. Gülay Güner

Av. Zekiye Karacaboz

Av. Gülnur Minican

Av. Figen Opak Çiçek

Av. Esin Özbey

Av. Şenal Sarıhan

Av. Elif Uysal

Stj. Av. Haydar Ulusoy'dan teşekkül etmektedir.

Çalışma Alanları:

Yasalarda ve uygulamada kadın ile erkeğin eşit haklara sahip olmaları ilkesinin yaşama geçirilmesi için etkin bir şekilde çalışmak;

Medeni Kanun başta olmak üzere, Ceza Kanunu, İş Kanunu ve diğer kanunlarda yer alan eşitliğe aykırı hükümlerin ihtiyaçları karşılayacak şekilde değiştirilmesi için çalışmalar yapmak;

Aile içi şiddet de dahil olmak üzere her tür şiddete uğrayan ve kadın olmaları nedeniyle hak ve hukuk ihlallerine maruz kalan kadın mağdurlara, haklarını anlatarak danışmanlık hizmeti vermek;

Dökümantasyon çalışması yaparak, kadın mağdurlara uygulanan yasaları, mahkeme kararlarını ve diğer yayınları toplamak, öncelikli olarak avukatların ve diğer ilgililerin hizmetine sunmak.

Tek tek ele alınan şiddet vakaları ve bunlara karşı uygulanan tedbirler üzerine hukuk yollarının etkilerini görmek üzere eğitim çalışmaları yapmak temel çalışma konularımız arasında yer almaktadır. Çalışmalarımız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu inançtan hareketle gerçekleştirdiğimiz etkinlikler günden güne gelişmekte ve güzel sonuçlar vermektedir.

Ortak Çalışmalar:

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu çalışmalarını, çeşitli kadın örgütleri, demokratik kitle örgütleri ve kadın konusunda çalışan devlet kurumları işbirliği ile yürütmektedir. Bu bağlamda 4320 Sayılı Yasa tasarısının hazırlanması aşamasında KSSGM ile birlikte çalışarak tasarının yasalaşmasında önemli rol oynamıştır. KASAUM ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi ile de bu konuda çalışmalarımız halen devam etmektedir.

4320 Sayılı Yasa'ya İlişkin Çalışmalar:

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu tarafından, 4320 Sa-

yılı Yasa'ya ilişkin olarak mahkemelerin ve Yargıtay'ın verdiği kararlarla bu konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışındaki uygulamaların da yer aldığı geniş kapsamlı bir dosya hazırlanarak ilgililerin istifadesine sunulmuştur. Aynı zamanda, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa'nın uygulanmasında karşılaşılan sorunları tartışmak ve karşılıklı görüş alışverişinde bulunmak amacıyla Ankara Adliyesi hakim ve savcılarına yönelik olarak bir toplantı düzenlenmiştir.

Medeni Yasa Tasarısı Çalışmaları

Komisyonumuz, Medeni Kanun tasarısı konusunda da KSSGM ile işbirliği içinde çalışmalarını yürütmüştür. Bu çerçevede komisyonumuz, Medeni Kanun tasarısı ile ilgili görüş ve önerilerini gerekli yerlere iletmiştir.

Komisyon üyelerimiz, Medeni Yasa Tasarısı hakkında Kadın Milletvekillerine Meclis'te brifing vermiş ve bu çalışmalar doğrultusunda sivil toplum kuruluşlarına Medeni Yasa tasarısı ile ilgili bilgi aktarımı yapılmıştır. Medeni Yasa Tasarısı'nın Meclis Alt Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında, komisyon üyelerimiz çalışmalara katılarak baskı grubu oluşturmuşlardır. Komisyonunda görüşlerimiz bildirilerek bazı maddelerde değişiklik yapılması sağlanmıştır. Medeni Yasa Tasarısı'nın Meclis Adalet Komisyonu'nda yapılan çalışmaları gerek Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu olarak gerekse TÜBAKKOM olarak yakından takip edilmiş, komisyon üyelerimiz toplantılara düzenli olarak katılmışlardır.

Kadın Danışma Merkezi Çalışmaları:

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, şiddete uğrayan kadınlara yardım etmek ve dar gelirli kadın mağdurlara hukuksal olarak haklarını anlatmak için 30.11.1998 tarihinde Ankara Barosu Kadın Danışma Merkezi'ni kurmuştur. Komisyon üyelerimiz Kadın Danışma Merkezi'nde gönüllü olarak danışmanlık hizmeti vermektedirler.

TÜBAKKOM Çalışmaları:

Yukarıda da belirttiğimiz amaçları gerçekleştirmede güçlü bir baskı grubu oluşturmak, Türkiye'deki her baro bünyesinde kadın hukuk komisyonu kurulmasını özendirme ve aradaki bilgi alışverişini güçlendirmek hedefiyle 20 Mart 1999 tarihinde TÜBAKKOM (Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu) kurulmuştur. TÜBAKKOM oluşumu içinde yer alan komisyonumuz burada da çalışmalarını sürdürmektedir. 2000-20001 dönemi içinde TÜBAKKOM yürütme kurulu sekretaryasını yürütme görevini üstlenmiştir. Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu TÜBAKKOM'un yürüttüğü her çalışmanın içinde en etkili şekilde yer alan komisyon olmuştur. Bu çerçevede 17 Şubat 2001 tarihinde "Medeni Kanun Hemen, Şimdi" sloganıyla TÜBAKKOM önderliğinde Tandoğan Meydanı'nda yapılan mitinge ve Anıtkabir ziyaretine tüm komisyon üyeleriyle katılmıştır.

Kent Kurultayı Çalışmaları:

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu 28 Nisan 2000 tarihinde Yenimahale Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu Kent Kurultayı çalışmalarına katılmıştır. Burada oluşturulan kadın komisyonundaki çalışmalara katılan komisyon üyemiz kadın çalışma grubu başkanlığını yürütmüş ve konuyla ilgili geniş kapsamlı bir rapor hazırlanmıştır.

Uluslararası Kadın Dayanışması:

Dünyada kadınların güçlenmesini ve ilerlemesini her düzeyde sağlamak amacıyla her beş yılda bir "Dünya Kadın Konferansları" düzenlenmektedir. Pekin +5 adı altında düzenlenen bu toplantıların beşincisi Newyork'ta yapılmıştır. Komisyonumuz bu bağlamda Pekin + 5 toplantısı hazırlık çalışmalarına katılmış, Pekin Eylem Platformu sonucu son beş yılda yapılan ve yapılması planlanan çalış-

malar değerlendirilerek hazırlanan alternatif raporla ilgili görüş ve önerilerini ilgili yerlere bildirmiştir.

OMBUDSMANLIK Yasa Tasarısı Çalışmaları:

Kamu yönetiminde idarenin karar, işlem ve uygulamalarında zarar gördüklerini iddia eden kişilerin şikayetlerini inceleyen bir mekanizma olan ombudsman sisteminin Türkiye'de kurulması amacıyla "Yurttaş Sözcüsü Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlanmıştır. Komisyonumuz bu taslakla ilgili değerlendirmelerini yapmış ve konu hakkındaki görüşlerini çeşitli toplantılarda dile getirmiştir.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine (CEDAW) İlişkin İhtiyar Protokole taraf olunması konusunda da Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu görüşlerini bildiren bir metin hazırlayıp KSSGM'ye sunmuştur.

4-5 Kasım 2000 tarihleri arasında yapılan Baro Genel Kurulundan sonra Ankara Barosu Başkanlığı tarafından oluşturulan komisyonlar duyurulmuş ve başvurular istenmiştir. Genel Kurul'dan sonra 1992 yılından bu yana faaliyet gösteren Kadın Hukuku Komisyonu'na katılan daimi üye sayısı şu anda 25'e yükselmiştir. Bu sayı Ankara Barosu üye sayısına göre elbette hâlâ düşüktür. Yeni dönemde komisyonumuzda çalışan iki erkek meslektaşımız bulunmaktadır.

Bu dönemde komisyonumuz 6 aylık temel bir çalışma programı ile komisyonun amacı, çalışma ilkeleri ve yapılına dair bir iç yönerge hazırlanmıştır. Yine Ankara Barosu Başkanlığınca bu yıl oluşturulan eşgüdüm kurulu komisyonlar arasındaki eşgüdümü, birlikte ve etkili çalışmayı sağlamak amacıyla.

Komisyonun ilk altı aylık çalışma programı

1- Yazılı Yayın Çalışmaları

a- Çalışma Hukuku ve Kadın konulu yazılı yayın çalışması

- b- Medeni Kanun ve Kadın konulu yazılı yayın çalışması
- c- Ceza Kanunu ve Kadın konulu yazılı yayın çalışması
- d- Şiddete uğramış kadınlara yönelik broşür hazırlanması

2- Medeni Kanun Tasarısı Çalışması

Medeni Kanun Tasarısı hakkındaki Meclis çalışmalarına katılmak, gerektiğinde görüş bildirmek.

Tasarının yasalaşması konusunda var olan çalışmalara katılmak, bu konuda paneller, toplantılar düzenlemek.

3- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği Çalışmaları

4- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Ankara Barosu arasında yapılması kararlaştırılan Kadına Yönelik Şiddet ile ilgili projenin yürütülmesi

5- Kadın Danışma Merkezinin İşleyişi ile ilgili düzenli eğitim çalışmaları

6- Arşiv ve Dökümantasyon çalışmaları. Şeklinde belirlenmiştir.

Ankara Barosu ve KSSGM arasında yapılan bir sözleşme sonucunda "Türkiye'nin çeşitli illerinde 'şiddet' konusunu tartışmaya açmak, alışlagelen bakış açısının dışında bir anlayışla, kadına, sorunların çözümünü aile yapısı içinde arama yollarını göstermek; çözümsüz diye bakılan ve 'sorun' olan konuların, başka çıkış yollarının olabileceği mesajını vermek; kadına yaşadığı sorunlarda yalnız olmadığını, yeni bir bakış açısıyla aile içi mutluluğa katkısının olabileceğini hatırlatmak; erkek egemen toplumda, aile anlayışına, kadına, kadının işlevine bakışı değiştirebilecek, erkeği düşünmeye yöneltebilecek mesajlar vermek, sorunun çözümünü özellikle erkeğin bakış açısındaki değişikliklerle göstermek, kısaca kadına yönelik şiddeti sorgulamak ve özellikle 4320 Sayılı Yasa'nın tanıtılmasını ve kullanılmasını sağlamak" amacıyla geçen yıl Demokrasi Vakfı ile gerçekleştirilen 7 filme ek olarak üç adet spot filmin yapımına

yönelik proje komisyonumuz tarafından yürütülmüştür. Tamamlanan bu filmlerin ilk tanıtımı Devlet Bakanı Hasan Gemci'nin de katıldığı ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle 16 Mart 2001 de Adliye Konferans Salonu'nda düzenlediğimiz etkinlikte yapıldı.

17 Mart 2001'de, yine Dünya Kadınlar Günü nedeniyle Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı'na ait toplum merkezinde, semt kadınlarının katıldığı bir etkinlik gerçekleştirilmiş ve spot filmler burada da gösterilmiştir.

Ankara Barosu tarafından bu filmlerin Ulusal ve Yerel TV'lerde, gösterilmesi, çeşitli demokratik kitle örgütlerinde ve etkinliklerde kullanılması planlanmaktadır. Bu şekilde 4320 Sayılı Yasa'nın daha kullanılabilir hale gelmesi sağlanacaktır.

Yazılı Yayın Çalışmaları

Yeni dönemde komisyonumuz 1992 yılından bu yana içinde bulunduğu çalışmalarını yazılı hale getirmek kararı almış ve şu ana kadar "Kadına Yönelik Şiddet ve Hukuksal Mevzuat", "Çalışma Hukuku ve Kadın" konulu iki yayın çalışmasını tamamlamıştır. Bu yayınlar esas olarak mesleki çevreye yönelik olup; hukukta kadının durumuna ilgi çekmeyi ve mesleki bir kamuoyu oluşturmayı hedeflemektedir. 3. yazılı yayın çalışmamızın konusu "Ceza Hukuku ve Kadın" olarak belirlenmiştir.

Komisyonu Yönelik Eğitim Çalışması

Bu ilk çalışmada üyemiz Av Hayriye Ertekin tarafından bir sunuş yapılmış ve özellikle Kadın Danışma Merkezi'nde verilen danışmanlık hizmetinde hangi konulara dikkat edilmesi ve genel olarak kadın sorununa nasıl bakılması gerektiği tartışılmıştır. Bu çalışmadan sonra komisyon üyelerine yönelik çalışmanın daha programlı ve kapsamlı bir biçimde yapılmasına karar verilmiştir.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu tarafından Adalet

Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün isteği doğrultusunda, kadın hükümlü ve tutukluların hukuksal sorunlarına yönelik olarak danışmanlık, seminer ve konferans çalışmalarına başlanacaktır.

Komisyonumuz en son olarak 29 Mart 2001 tarihinde KSSGM'e ve diğer demokratik kitle örgütlerinin düzenlediği etkinliğe katılmıştır. Yıl içinde komisyon üyelerimiz gerek kadına yönelik şiddet ve Medeni Yasa Tasarısı konulu toplantı ve panellere gerekse çeşitli yayın organları tarafından düzenlenen programlara katılmak suretiyle TÜBAKKOM çalışmalarına destek vermişlerdir. Hem devlet kurumlarının hem de sivil toplum örgütlerinin düzenlediği kadın konulu çalışmaların hepsinde komisyon üyelerimiz yer almıştır. Diyebiliriz ki Ankara'da Kadın Hukuku Komisyonu'nun katılmadığı kadın konulu toplantı yoktur. Kadın Hukuku komisyonu yukarıda belirtilen çalışmaları dışında, ülke gündemini yakından takip etmekte ve sosyal konumu gereği üzerine düşen görevleri en iyi şekilde yerine getirmeye çaba göstermektedir.

Bir ülkenin gelişmesinde kadınların oynadığı rol gözardı edilemeyecek kadar büyüktür. Bu hedefle yola çıkan Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun çalışmaları artarak devam edecektir.

**Ankara Barosu
Kadın Hukuk Komisyonu**

Batman Barosu **Kadın Hukuku Komisyonu Raporu**

Baro Yönetim Kurulunun 17.10.2000 tarih ve 2000/27 sayılı kararı ile Batman Barosu Kadın Hukuku Komisyonu kurulmuştur. Komisyon aynı zamanda Çocuk Hakları Komisyonu olarak da görev yapmakta olup ilk toplantısını 26.10.2000 tarihinde gerçekleştirmiştir. Aynı tarihte üyeleri arasında iş bölümü yapmış, iki yıllık hedef çalışma programını saptamıştır.

1- Baronun Kadın Hukuku Komisyonunu kurmuş olduğu, yerel basın aracılığı ile halka duyurulmuş, sivil toplum örgütleri ile diyaloglar başlatılmıştır.

2- 25 Kasım BM Kadına Uygulanan Şiddeti Kınama Günü'nde İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi ile 'Kadının Yasal Hakları' konulu bir panel düzenlenmiştir. Panel ile TMK ve TCK'da kadının yeri ve 4320 sayılı yasa ile sahip olduğu ve genel olarak sahip olması gerektiği haklar anlatılmıştır.

3- 1998-2000 yılları arasında 4320 sayılı yasa ile ilgili olarak yapılan başvurular ve alınan kararlar konusunda Batman Sulh Hukuk Mahkemesi ve Cumhuriyet Savcılığı'nda araştırma yapılmış, uygulamadaki aksaklıklar görülmeye çalışılmıştır.

4- Son yıllarda Batman il genelinde bayanlar arasında artan ve ulusal medyada yer alan intihar vak'alarının nedenleri ve istatistiksel verileri konusunda kapsamlı bir çalışma Baro Başkanlığı ile gerçekleştirilmiş, intihar edenlerin aileleri ve intihara teşebbüs edenlerle yüz yüze görüşmeler yapılarak, elde edilen sonuçlar ve öneriler Rapor haline getirilmiştir. Söz konusu rapor barolara, ilgili tüm kamu kurumlarına ve sivil toplum örgütlerine gönderilmiştir.

5- Yerel bazda kadının hakları ve sosyal hayata katılması konusunda bilinçlendirilmesi, intihar edenlerin aileleri ve intihara teşeb-

büs edenlerle birlikte psikolojik yardım gereksinimi duyan bireye yönelik danışma ve rehabilitasyon merkezi kurulması amacıyla sivil toplum örgütlerinde yer alan bayanlarla bir araya gelinerek bir 'Kadın Merkezi'nin kurulması' için ortak bir çalışma yürütülmüştür. Destek ve kaynak bulmak amacıyla çalışmalar halen devam etmektedir.

6- Batman Barosu Kadın Hukuku Komisyonu, ilk kez 20.01.2001 tarihli TÜBAKKOM İzmir Bölge Toplantısı'nda yer aldı.

Batman Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu Başkanı
Av. Fatma Çelik

TÜBAKKOM
Türkiye Barolar Birliği
Kadın Hukuku Komisyonu

30.03.2001

Konu: Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun kuruluğu ve faaliyetlerinin bildirilmesi

Bursa Barosu Kadın Hukuku Komisyonu bilindiği üzere 06.4.1999 tarihinden bu yana çalışmalarını sürdürmektedir.

4320 Sayılı Yasa'nın uygulanmasına yönelik olarak Bursa Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ildeki tüm karakol personeline 3 gün süreyle konferans verilmiş ve karakol personelinin kendilerine başvuruda ve sonrasında yasanın uygulanmasındaki görev ve sorumlulukları anlatılmıştır.

Yine Bursa'daki görevli Cumhuriyet Savcılarının 4320 S.Y.nın uygulanmasına yönelik olarak Sulh Hukuk Mahkemeleri'ne başvuruda bulunmadıkları tesbit edilmiş ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ortak yapılan çalışma ile Cumhuriyet Savcılıkları'nın res'en başvuruları sağlanmıştış.

Bursa Valiliği Kadın Birimi ile koordineli çalışmalara devam edilmiş ve haftada bir gün Valilik Kadın Biriminde danışmanlık hizmeti başlatılmıştır.

Yıldırım Endüstrü Meslek Lisesi'nden gelen talep üzerine Av. Nilgün BERK tarafından lise 2. sınıf öğrencilerine Hukuk konulu konferans verilerek aynı zamanda Medeni Yasa'daki değişiklik çalışmaları anlatılmış ve "aile içi şiddet"le ilgili olarak öğrenciler bilgilendirilmiştir.

Bursa Barosu Staj Okulu'nda bu yıl 4320 S.Y. ve Medeni Yasa'daki değişiklik çalışmaları ders kapsamına alınmış ve Av. Nil-

gün BERK ve Av. Canan ŞENER tarafından stajyer Avukatlara ders verilmiştir.

4320 S.Y.'nın Bursa'da uygulanmasına yönelik istatistiki çalışma başlatılmıştır.

Saygılarımızla bilgilerinize sunulur.

Bursa Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu adına
Av. Nilgün BERK

Eskişehir Barosu

Kadın Hukuku Komisyonu Faaliyet Raporu

1- Baromuzun yeni yönetim döneminde 24.10.2000 tarihinde yeni komisyon oluşturularak görevi devralmıştır.

2- Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bünyesinde bulunan Kadın Konuk Evi ile bağlantı kurularak komisyon olarak her türlü yardıma hazır olduğumuz bildirildi. Orada kalan kadınlardan bir tanesine Adli Müzaharetten avukat tayin edildi, iş verildi. Bize başvuran ve kalacak yeri olmayna kadınlara Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Kadın Konuk Evi'nde kalabilmeleri için yardım edildi.

3- Hukuki yardım isteyen kadınlara komisyon tarafından danışmanlık hizmeti verildi ve avukat tutmak isteyenlere Baromuzun Adli Müzaharat'ından avukat tayin edilmesi için yardım edildi.

4- Komisyon üyelerimizden Medeni Yasa, İş Yasası, Devlet Memurları Yasası, Ceza Yasası'nda kadın erkek eşitliği ilkesine aykırı hükümlerin neler olduğuna ilişkin rapor verilmesi istendi ve raporlar hazırlandı.

5- Osmangazi Üniversitesi Deontoloji bölümü ile ilişkiye geçilerek hukukçular ve sağlıkçılar için hazırlanmış oldukları anket çalışması baro içinde yapıldı. Anketin içeriği şiddet ve aile içi şiddet olayları karşısında sağlık ve hukuk çalışanlarının olaya yaklaşımının ne olduğuydu.

6- Osmangazi Üniversitesi Deontoloji bölümünün kadının aile işi şiddette uğrayıp uğramadığı ve şiddetin üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik anket çalışmalarının yapılmasına yardım edildi.

7- 17.02.2001 tarihinde Baro Başkanımız Av. Yusuf Sever, Medeni Yasa Tasarısı'na Baro olarak destek verdiğimizizi ve bir an önce yasalaşması gerektiğine dair yerel basına demeç verdi.

8- Türk Üniversiteli Kadınlar ile Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın düzenlemiş oldukları panele komisyon olarak katıldık ve panelde

"Ailenin Korunmasına Dair Yasa ile mevcut Medeni Kanun'daki boşanma, velayet ve nafaka konuları ile yetkili mahkemeler anlatıldı, Tasarı ile karşılaştırıldı. Konuşmacı olarak katıldığımız bu panelle ilgi büyüktü ve yerel başında gazete ve televizyonda geniş yer verildi.

9- Yerel gazete olan Sakarya Gazetesi'nin muhabirlerinden Gönül Öktem 31.10.2000 tarihinde komisyonun amaçları ve TÜBAKKOM ile ilgili komisyon başkanı ile röportaj yaptı. 25.01.2001 tarihinde komisyon başkan yardımcısı ile ve 28.03.2001 tarihinde komisyon başkanı ile ayrıca Medeni Kanun Tasarısı'nın içeriği ile ilgili röportajlar yaptı.

10- 31.02.2001 tarihinde Komisyonumuz tarafından geniş bir panel düzenlenerek "Toplumda, Siyasette, Hukukta Kadının Yeri" konuları ele alındı. Panelin konuşmacıları TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü Av. Şenal Sarıhan, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Serpil Sancar Üşür, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Fatime Güneş'tiler. Panel yerel basında geniş bir şekilde yer aldı.

11- Şehirdeki kadın dernekleri ile bağlantı kurularak birlikte çalışmak için teklifler götürüldü ve panelimize davet edildiler.

Eskişehir Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu adına
Av. Suna Özgür Cura

İstanbul, 22 Mart 2001

Sayın
Şenal Sarıhan

TÜBAKKOM II. Dönem kitabında yer alması için "TÜBAKKOM-İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun hazırladığı yazı ekte dir.

TÜBAKKOM'un 3. Yılında daha genişleyerek ve işbirliği içinde verimli çalışmalar yapılması dileğiyle

TÜBAKKOM İstanbul Komisyonu

Av. Nazan Moroğlu

Av. Şükran Eroğlu

Av. Aydeniz Alisbah Tuskan

Av. Ayfer Coşkun

Av. Handan Saner

Av. Günsu Açıkgöz

Av. Işık Umur

Av. Burcin Aybay

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu TÜBAKKOM Raporu

1- TÜBAKKOM'un ikinci yılında İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak, kadınların hukuksal sorunları konusunda fahri danışmanlık hizmetinin sürdürülmesini yanında, Baromuz Kadın Hakları Merkezi'nin yürüttüğü "Meslek İçi Eğitim Projesine" destek verilmiştir. Özellikle Medeni Kanun Tasarısı bu eğitim programı içinde ele alınmıştır.

Komisyonumuz, Türkiye'nin Avrupa Birliğine aday ülke olarak kabul edilmesinin ardından AB müktebesatında doğrudan kadın-erkek eşitliği ile ilgili AB Sözleşme hükümleri ve yönergelerinin ele alındığı bir toplantıyı Kadının Sorunları ve Statüsü Genel Müdürlüğü ile birlikte düzenlemiştir. Bu toplantıda sunulan bildirilerin ve ayrıca doğrudan kadın-erkek eşitliğinin düzenlendiği AB Sözleşmeleri hükümleri ve yönergelerinden örneklerini Av. Nazan Moroğlu tarafından yapılan çevirisinin yer aldığı kitap Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın desteği ile bastırılmıştır.

Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasa ve Kadın-ErkekEşitliği Politikaları adlı kitapta yer alan çeviri metinlerini, TÜBAKKOM üyelerininbilgisine sunuyoruz.^(*)

(*) Anılan metin, safa sayısının çokluğu nedeniyle kitabımıza alınmamıştır. Özür dileriz.

İstanbul Barosu

Basın Bülteni

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu üyeleri olarak kamuoyuna ve tüm siyasilere MK Tasarısı hakkında son durumla ilgili açıklamalarımızı sunuyoruz.

Bilindiği gibi tasarıda yasal mal rejimi olarak yer alan "Edinilmiş Mallara Katılma" rejimini, eşitlikçi olduğu için savunuyoruz.

Ancak, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyelerinin konuyla ilgili açıklamaları dikkate alındığında; bu rejimin taşıdığı uygulama zorlukları ortaya çıkmaktadır. Nitekim, İsviçre'deki uygulamalarda görülen güçlükler göz önüne alınıp ülkemizde Aile Mahkemelerinin henüz kurulmadığı düşünüldüğünde, bu rejimin tasfiye sırasında çok uzun bir süreci kapsayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Aile Mahkemeleri'nin, Tasarı yasalaşmadan acilen kurulması zorunluluğu açıktır.

Aksi halde tasfiye sırasında mahkemelerin iş yükü artacak, ölüm sonrası miras paylaşması çok uzun süre alacak ve bu sistemin yarattığı zorluklar genel olarak boşanma davalarının açılmasını da engelleyecektir endişesini taşımaktayız.

Şu anda komisyonda kabul edilme eğilimi gösterilen paylaşmalı mal ayrılığı sistemi yasal rejim olarak kabul edildiği takdirde, mutlaka Medeni Kanununun 250. maddesine "**Aksi ipsat edilmedikçe bir mahn ortak kullanma ve yararlanmaya ve ekonomik geleceğe özgülenmiş olduğunun kabul edileceği**" yönünde bir karine eklenmesi gereklidir.

Sonuç olarak her iki sistemden birinin kabulü halinde, daha önce de belirttiğimiz gibi "**Aile Mahkemelerinin**" kurulması zorun-

ludur. Çünkü, bu sistemerin yürümesi ihtisas mahkemelerinin varlığını gerektirmektedir. Bu konuyu tasarıda mevcut önemli eksikliklerin tamamlanması için gündeme getirip, kamuoyuna duyurmayı hukukçuların görevi olduğunu düşünüyoruz. 20.03.20001

Av. Nazan Moroğlu

Av. Burcin Aybay

Av. Şükran Eroğlu

Av. Ayfer Coşkun

Av. Handan Saner

Av. Aydeniz Tuskan

Av. Günsu Açıkgöz

"İstanbul Kadın Hakları Komisyonu tarafından gönderilen, öğretim üyelerinin 'Mal Rejimleri' konusundaki görüşlerini içeren metindir."

Sayın Milletvekilleri,

Yasal mal rejiminin ne olması gerektiği konusunda kamuoyunun yanlış bilgilendirildiği görülmektedir.

Yeni mal rejiminin İsviçre sistemi ile aynı olması şeklinde bir siyasi tercih yapılması, İsviçre'deki uygulama zorluklarını bilen bizler için üzücü olmaktadır. Bu konuda hukuki bir tercih yapılarak Tasarıyı hazırlayan Komisyonu sadece tercüme yapan bir Komisyon olarak görülmeyip, yaptığı düzenlemelerin kabul edilmesi ve Milli İradenin de bu düzenlemeye saygı göstermesi sevindirici olacaktır.

Tasarıda yasal mal rejimi olarak getirilen **"edinilmiş mallara katılma"** ile alternatif mal rejimi olarak getirilen **"paylaşmalı mal ayrılığı"** sisteminin avantaj ve dezavantajlarını iyi değerlendirilerek yasal mal rejimi konusunda bir tercih yapılması gerekir.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Öğretim Üyelerinin tasarı ile ilgili raporlarında ve Tasarının gündeme girmesinden sonra yapılan bilimsel toplantılarda yaptıkları değerlendirmelerde "edinilmiş mallara katılma" sisteminin bir takım mahzurları bünyesinde bulundurduğu dile getirilmiştir. Gerçekten de sistemin İsviçre de uygulaması dikkate alındığında çok geniş uygulama zorlukları çıkaracağı, sistemin bünyesinde yer alan "denkleştirme" kurumunu korumak istenen kadın eşin çıkarlarına çok zaman alacağı ve mahkemelerin iş yükünü artıracığı, ayrıca ölüm sonrası miras paylaşımının çok uzun zaman sonra gerçekleşeceği ve sistemin yarattığı zorlukların genel olarak boşanma davalarını da engelleyeceği endişeleri doğmaktadır. Çok sık olabilecek ihtimal olarak örneğin eşlerden birisinin kişisel malvarlığındaki bir değeri satın onun parası ay-

lık gelirine karıştırdıktan sonra evlilik birliğinde kullanılacak bir mal alması halinde denkleştirmenin nasıl yapılacağını düşünmek sistemin ne kadar karmaşık tasfiye ilişkisi yarattığını gözler önüne sermektedir. Özellikle ölüm sonrasında sağ kalan eşin, mirasçılarla her mal kalemi için sonu gelmez ihtilaflar yaşayacağını düşünmek zor değildir.

Paylaşmalı mal ayrılığı ile edinilmiş mallara katılma sistemi kıyaslandığında şu iki tespit yapılabilir:

1- İki sistem arasında **paylaşımaya girecek malvarlığı arasında büyük bir fark yoktur**. Tasarıda dikkat edilirse paylaşmalı mal ayrılığı sistemindeki bir çok hüküm edinilmiş mallara katılma" sistemindeki hükümlerle aynıdır. Bu sistemde yer alan "**ailenin ekonomik geleceğine özgülenen mallar**" geniş bir yorumla hemen her mal grubunu içine alacağı gibi, gerek emekle gerekse maddi olarak diğer eşin malına yapılan katkı da tazminata hak kazandırmaktadır. Bu noktada MK m. 250'deki hükme "aksi ispat edilmedikçe bir malın ortak kullanma ve yararlanmaya ve ekonomik geleceği özgülenenmiş olduğunun kabul edileceği" yönünde bir karine eklenmesi ile paylaşımaya girecek mal grubu "edinilmiş mallara katılma" sistemi ile eş değer hale gelecektir.

2- Edinilmiş mallara katılma sisteminde tasfiye 11 hükümlerle düzenlenmiş ve zorunlu olarak dört grup malvarlığı (edinilmiş ve kişisel malar) arasında bir denkleştirmenin yapılarak artık değerlerin bölüşülmesi esası getirilmiştir. Halbuki paylaşmalı mal ayrılığı sisteminde denkleştirme ve artı değer bölüşülmesi yerine hakim yapacağı bir paylaşım sistemi vardır. Bu sistemde paylaşım hakkının takdirini de kullanarak **kısa zamanda** gerçekleştireceği bir süreç olabilecektir.

Mal rejimi konusunda yapılmış bir çalışmada da belirtildiği gibi İsviçre Hukukundaki yasal düzenleme özellikle tasfiye aşamasında çok karışık hesaplamaların ve işlemlerin yapılması sonucunu doğurmaktadır. **Bu mal rejiminin tasfiyesi adeta bir anonim şirketin**

tasfiyesi kadar zor ve masraflı olmaktadır. (B. Acabey, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimleri, İzmir, 1998, s. 160; Aynı yönde görüşle C.Hegnauer, Die Allgemeinen Vermögensrechtin der Schweiz-gev. A. Altop-, MHAD, s. 17, İstanbul 1988 s. 1 vd. da savunulmaktadır)

Yukarıda anılan çalışmada, sade ve çabuk uygulanma kabiliyeti olduğu için Türkiye için de önerilen Avusturya Kanun sistemi Tasarıda yer almış olan "Paylaşmalı Mal Ayrılığı " sistemine çok benzetilmektedir. Hatta Avusturya'da olduğu gibi, mal rejimi tasfiyesini sadece boşanma ve evliliğin iptali haline münhasır kılınıp, ölüm halinde eşin miras payının artırılması suretiyle sadece bir defa tasfiyenin yaşanması tercih edilebilir. Böylelikle mirasçılarının uzun zaman mal rejimi tasfiyesini bekleyerek mağdur olmaları önlenmiş olur.

Sonuç: Paylaşma girecek mallar bakımından yukarıda belirtilen karine ile güçlendirilecek paylaşmalı mal varlığı sistemini, hem edinilmiş mallara katılma sisteminin avantajlarına sahip olması, hem de edinilmiş mallara katılma sistemindeki uzun zaman alan "nakdi tasfiye" değil, paylaşım sürecini kısaltan "aynı tasfiye" getirmesi nedeniyle tercih edilmesi gerekir.

Av. Nazan Moroğlu
İstanbul Barosu
Kadın Hakları Kom. Bşk

Y. Doç. Dr. Şükran Şıpka
İst. Ün. Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Öğr. Üyesi

Doç. Dr. Saibe Oktay Özdemir
İst. Ün. Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Öğr. Üyesi

Ailenin Korunmasına Dair Kanun

14 Ocak 1998 tarihli ve 4320 Sayılı (R.G. 17.1.1998, S. 23233)

Av. Nazan Moroğlu^(*)

Şiddet denilince akla öncelikle "fiziksel" şiddet gelir. Ama bazan fiziksel şiddetten daha ağır etkisi olan birçok şekli de görülebilir.

Şiddeti geniş anlamda tanımlayacak olursak, bir kişiye gizli ya da açık saldırıda bulunma, onu aşağılama, ona karşı üstünlük taslama gibi egemenlik kurmaya yönelik çeşitli saldırganlıklar da dahil olmak üzere, her türlü fiziksel, cinsel veya psikolojik, hatta ekonomik zarar verme ve acı çektirmedir, diyebiliriz.

Şiddeti özel alanda ve toplumsal alanda şiddet olarak ikiye ayırdığımızda, özel alanda şiddet yani aile içi şiddet dediğimizde, en çok kadına yönelik şiddet akla gelir. Ama çocuğun ve ailenin diğer bireylerinin de sıklıkla maruz kaldığı görülmektedir.

Bir iki cümleyle, kadına yönelik şiddete ilk kez nerede tepki verildiğini ve şiddete karşı çalışmaların nasıl başladığına değinmek istiyorum: 38 yıl önce 25 Kasım 1960'da Dominik Cumhuriyetinde üç kadının arabalarından indirilip önce tecavüz edilip ardından da öldürülmesi üzerine büyük tepki gösterildi. Önce Latin Amerika'da, daha sonra da BM Kadının Statüsü Komisyonu aracılığı ile tüm dünyada "Kadına Yönelik Şiddete Hayır" günü ilan edildi. Buradan hareketle, aslında hem aile içi şiddet, hem de toplumsal alanda şiddetin varlığı bilinmekle birlikte, ilk kez şiddete maruz kalanları korumaya yönelik çalışmalar etkin bir şekilde başlatıldı ve yaygınlaştırıldı. (Çeteler de biliniyordu ama Susurlukta kamyon kazası, dile getirilmesi ve soruşturma yapılması bakımından hareket noktası oldu.)

Birçok ülkede, aile içi şiddet uygulamasının önlenmesi için, şiddet uygulayanların cezalandırılması bakımından yasal düzenleme-

ler yapıldı. Ülkemizde 14 Ocak 1998 de kabul edilen Ailenin Korunmasına Dair Kanun da bu konuda atılmış olumlu bir adımdır. Ama bu yasanın çıkmış olması ile kısa vadede aile içi şiddetin önlenmesini beklemek mümkün değildir, tabii kuşkusuz eğer iyi uygulanabilirse, bir itici güç olarak en azından caydırıcı ve önleyici bir rol oynayacaktır.

Yasaların çıkarılması kadar yaşama geirilmesi de önemlidir, hatta asıl işlevini görebilmesi yasanın uygulanması ile mümkün olacaktır.

Şimdi bu yasanın uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğuna, bir kimsenin (genellikle bu kadındır) aile içi şiddete uğradıktan sonra yasada var olan hakkını kullanabilme özgveni gösterdiği takdirde ona nasıl yardımcı olunması gerektiğine değinmek istiyorum.

Tabii en önemli adım şiddete uğrayanın başvurusudur. İlk temel engel aslında budur. Yapılan araştırmaların çoğunda kadınların % 54'ünün "kocam dövdüğünde sineye çekmeken başka çarem yok" dediğine, erkeklerin yaklaşık % 70'inin "kadın hakettiyse kocası dövebilir" dediğine tanık oluyoruz. Günümüzde kadın nüfusunun 3/4'den fazlasını ancak ilkokul mezunu olduğunu, bunların yaklaşık 1/3'ünün hâlâ okur yazar olmadığını, evlendiğinde çoğunlukla herhangi bir ekonomik güvencesi olmadığını, dolayısıyla kocasına bağımlı olma zorunda kaldığını görüyoruz. Özellikle son sekiz yıldan beri, bir hukukçu olarak kadınlara yönelik yasal hakları konusunda bilgilendirme programlarında ve fahri danışmanlıklarda edindiğim izlenim, kadınlar haklarını bilseler de kullanmakta son derece çekimserler. Ama onlara güvence verip onlarla elele yana yana sorunları çözmek istediğinizi gösterdiğinizde, birçoğunun harekete geçtiğini de görmekteyiz.

Şimdi yasa ile bağlantılı ele alacak olursak, demek ki önce kadın başvurusunu yapacak. Yasanın uygulanır olması yolunda bu

önemli ilk adım atıldıktan sonra, bu kez kadının ilk başvurduğu yerde yani karakolda "bu kanunun varlığından haberdar olan polislerin olması ve davranışlarının da buna uyum düşmesi gerekmektedir. Aksi halde, olumsuz ve ters bir davranış, şiddeti uygulayanı yürek-lendirecek, adeta ona destek verilmiş ama kadının mağduriyetine bir yenisi eklenmiş olacaktır. Adeta aile içi şiddet kadın açısından, bu kez karakolda şiddete dönüşecektir.

Almanya'da benzer bir yasanın amaca uygun uygulanması için Emniyet Müdürlüğünün (Polizeipraesidium Neiderbayern) çalış-masından, yaptığı girişimden kısaca söz etmek istiyorum. Önce şid-det türlerini, nedenlerini ve fiziksel şiddetin aslında kişilerin ruhsal durumun görünen yanından çok daha ağır biçimde zedelediğini bu-nun da giderek toplumun bütününe olumsuz etkiler hale geleceğini, verilerle ortaya koyduktan sonra, "**bize güvenin - şiddete son verelim**" sloganıyla polis merkezlerinde memurların bu konuda duyarlı olması sağlanmıştır. Bu çalışmaların yapıldığı pilot bölge-lerde yapılan araştırmalarda, şiddetin önlenmesinde şiddete uğraya-na güven duygusu verildiğinden, iki yıl sonunda % 30 oranında aile içi şiddetin azaldığı, böylece yasa ile amaçlanan önleyici etkinin az sayıda da olsa sağlandığı görülmüştür.

Demek ki öncelikle ilk başvuru, yardım istenen yerdeki gö-revlinin davranışı ile yasanın amaca uygun uygulanması arasında doğrudan bağlantı vardır.

İkinci aşama, yargı önündeki aşamadır. Bu karar aşaması oldu-ğu için yasanın çıkarılış amacına ulaşması yargıcın vereceği karar ile sağlanacaktır. Dosya kendisine gelen Sulh Hakimi, eğer yasada-ki tedbirlerin olayın niteliğine uygun düşen ölçüde uygulanması için zaman geçirmeden karar vererek, **şiddeti uygulayan ile ma-ruz kalanın yüzlerine karşı bildirirse**, kararın derhal uygulanma-sı suretiyle, amaca uygun hareket edilmiş olacaktır. Örneğin, kişi-lerin kimlikleri mevcut olduğu ve evli olduklarında tereddüt olma-

dığı halde salt formaliyeti yerine getirmek üzere evlilik cüzdanlarının getirilmesi istenir ve bunun için de süre verilme yoluna gidilirse, belki de bir gün dahi gecikilmesi yasanın amacı ile bağdaşmayan olaylara yol açabilecektir.

Yasanın iyi uygulanması ile az sayıda örnekle bile çok önemli, olumlu etkisi olacağı gözönünde tutulmalıdır. Eğer yasa yaşam gerçeğine uygun biçimde uygulanırsa, verilecek tedbir kararı ile sosyal açıdan getireceği olumlu katkının boyutu büyük olacaktır. Çünkü bir mahalede tek bir örnek yaşanmış dahi olsa bu diğerleri açısından şiddet uygulamayı önleyici, caydırıcı rol oynayarak olumlu etki yapacaktır.

Kısaca günümüzde her boyutu ile çok sayıda yaşanan şiddetin önlenmesi için üç önemli aşamayı özetleyerek bitirmek istiyorum.

Birincisi bizlere özellikle hukukçu kadınlara düşen görev, her bölgede kadınlarımız yasal hakları konusunda bilgilendirmek ve başvuruda bulunabilmeleri için özgüveni kazanmalarına yardımcı olmak.

İkinci aşamada, karakolda görev yapanların bu konuda duyarlı ve amaca uygun hareket etmelerini sağlanması gerekir.

En önemlisi de son aşamadır, bu da yargıçlarımızın gecikmesizin adaleti sağlayacak, bundan böyle şiddetin önlenmesinde etkili rol oynayacak kararları vermeleridir.

İzmir Barosu Kadın Komisyonu Altı Aylık Dönem Raporu

Köy Çalışması

Aralık ayı içinde pilot köy seçilen Harmandalı Köyü'ne yönelik olarak köyülerle birlikte iş alanlarına ve köylü kadınlarının sorunlarına ilişkin olarak eğitim çalışması yapılmıştır. Bu çalışma benzer çalışmaların önemini ve yaşama geçirilmesi yönünden umut verici olmuştur

Semt Merkezleri ve Eğitim Çalışması

Ayrıca Metropol içerisinde gelir düzeyi düşük olan ve pilot bölge seçilen Toros ve Egekent semtlerinde yaşayan kadınlara yönelik olarak kadınların temel haklarının öğretilmesi ve şiddet konusunda bilgilendirmeler yapılması ve bunlarla ilgili olan ulusal ve uluslararası mekanizmalar ile bunlara başvuru konusunda yolların öğretilmesi konusunda eğitim çalışması yapılması için İnsan Hakları Merkezi ile birlikte proje hazırlanması için komisyon kuruldu. Bu komisyon 12 aylık bir program hazırladı. Bu programın ilk etabında semt merkezleri ile görüşülerek anket çalışmaları yapılacak, 3. etapta temel haklar konusunda eğitim çalışmalarına başlanacak ve buna ilişkin birimler oluşturulacak ve bu çalışmalara bir yıl boyunca devam edilecektir. Bu çalışmaların sonucunda kadın danışma merkezinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Önemli Günlerde Yapılan Basın Açıklamaları ve Etkinlikler

5 Kasım Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Gününe ilişkin basın açıklaması yapıldı ve bu konuya ilişkin toplantılarda komisyon üyeleri konuşmacı olarak yer aldı.

Uluslararası Af Örgütü ile ortak toplantılar, basın açıklamaları yapılmıştır. Bu çalışmaların konusu Kadın ve Şiddettir. İmza kam-

panyasına katıldı.

17 Şubat Medeni Kanunun Kabul edilmesi ile ilgili olarak Ankara'da TÜBAKKOM tarafından organize edilen Mitinge katılma kararı alındı ve katılım sağlandı. Ve İzmir yerelinde çeşitli panel, TV.lerde komisyon adına konuşmacılar günün anlamına ilişkin açıklamalarda bulundular.

8 Mart Dünya Kadınlar Gününe dair çeşitli panel ve toplantılarda (Ege Üniversitesi, Makine Mühendisleri Odası, Eğitim-Sen) komisyon adına konuşmacılar katıldı.

Kadın Kuruluşları İle Ortak Çalışmalar

İzmir'li Kadın Kuruluşları ile ortak bir Platform kurulması konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Beleyelerinin de katıldığı geniş yelpazeli oluşum sonucunda Kadın Danışma Merkezi, Sığınma Evi konusundaki çalışmalar yürütülmektedir.

Kadın Sığınak Kurultayı gurubu ile internet kanalıyla iletişim ağı kurulmuş, ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Şubat 15-16-17 2001 tarihinde içinde İzmir Barosu Kadın ve Çocuk Komisyonunun da bulunduğu İzmirli Kadın Kuruluşları (28 tane) ismi altında Türk Medeni Yasa Tasarısına ilişkin Ankara da Meclis Başkanı, Adalet Komisyonu üyeleri, grup başkan vekilleri Cumhurbaşkanının eşi ile görüşmeler yapılmıştır. Yine İzmir Barosu ve İzmirli Kadın Kuruluşları, Medeni Kanunun tasarısı Adalet Komisyonunda görüşülürken mal rejimleri konusunda edinilmiş mallara katılma rejiminin kabul edilmeden ertelenmesi üzerine basın açıklaması, TV konuşmaları yapılmıştır. Tüm Adalet Komisyonu üyelerine faks çekilmiştir.

Komisyon Sorumlusu
İzmir Barosu Kurulu Üyesi
Av. Ayşen ERDOĞAN

Sn. TÜBAKKOM Başkanı
Av. Şenal SARIHAN

Tarafıma gelen faksı tüm barolara gönderdim. Cevapların Ankaraya gönderilmesini istedim. Çünkü vakit çok az. Bana gönderen olursa ayrıca bildiririm.

Karabük TÜBAKKOM olarak bu yıl faaliyetlerimizden en önemlilerini özetleyecek olursam:

1- 6/1/2001 Tarihinde Karabük Halk eğitim salonunda Aile İç Şiddet konulu konferans düzenledik.

Karabük Valiliği kanalıyla Emniyet Personeli-Sağlık Personeli İl Müftülüğü Personelinin Milli Eğitim Rehber Öğretmenlerinin konferansa katılmalarını sağladık. Yerel televizyonlardan da halkın katılımını talep ederek, büyük bir katılımı konferansımızı gerçekleştirdik. konferansımızdaki konuşmacılar:

Sağlık Eğitimcisi; Aysun Şenocak, Rehber Öğretmen; Ayşegül Sarı, Doç. Dr. Nezih Varol, Av. Zübeyde Kilcioğlu, TÜBAKKOM Bölge Temsilcisi, Av. Fazilet Demirezen'di.

Konferans bitiminde halktan ve personelden gelen sorular cevaplandırıldı. Üç adet yerel televizyon zaman-zaman konferansımızın tamamını yayınladı.

2- 17 Şubat günü Karabük TÜBAKKOM olarak basın toplantısı yaparak "Hemen medeni yasa değişikliği" istediğimizi ve yasa değişikliğinin neler olduğunu anlattık. Konuşmacılar; Karabük Barosundan Baro Başkanı Ali Çetin Aygün- Av. Fazilet Demirezen, Av. Zuhâl Güneş idi. Düşüncelerimizi basın açıklamasıyla duyurduk. Gönderilen broşürleri, emniyet müdürlüğünden izin alınması, belediyenin yer göstermesi gibi formalitelerle uğraşarak şehrin uygun yerlerine astık. Gönderilen metinlerden bazı bölümlerin fotokopileri çektirildi. El ilanları ayrıca dağıtıldı.

3- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü bayram tatiline girdiğinden gün Dünya Kadınlar Günü kutlaması sebebiyle, 17/3/2001 tarihinde panel yapılacağı televizyonda duyuruldu.

17/3/2001 tarihinde Dünya Kadınlar Günü adlı panelimizi gerçekleştirdik. Halk eğitim salonu aynı gün dolu olduğundan etkinliğimiz Karabük il müftülük binası konferans salonunda gerçekleştirildi.

Bu panele, Av. Zübeyde Kilcioğlu, Av. Fatma Şirin, Av. Fazilet Demirezen, Mehpere Yıldırım (Öğretmen-Huzurevi Müdürü) Aysun Şenocak (Sağlık Meslek Lisesi Öğretmeni) katıldı.

Aynı gün temel atma töreni sebebiyle Karabük'e gelen devlet başkanları ve milletvekilleri de toplantımıza katıldı. Devlet Bakanı Hasan Gemici, Devlet Bakanı Fehmi Işık, Karabük DSP Milletvekili Dr. Erol Karan, Karabük Valisi ve eşi, Emniyet Müdürü ve eşi, Zonguldak Valisi ve bürokratlar katıldı. Devlet Bakanı Hasan Gemici konuşma yaptı. Aynı toplantıda Dünya Gazetesi'nin açtığı 2000 yılının en başarılı 99 iş kadınından biri olan Karabük'ü temsilen seçilen Hikmet Şeyhoğlu'na biz de TÜBAKKOM olarak teşekkür ederek, her toplantımızda, yaşamıyla davranışıyla çevresine örnek olan bir kadını kutlayacağımızı bildirdik. Sağlık eğitimcisi Aysun Şenocak, tepe göz ile kadın sağlığı konusundaki sorunları ekranda göstererek anlattı. Toplantımızın sonunu Mehpere Yıldırım tarafında okunan, konusu kadın olan şiirlerle bitirdik. Bu panelimiz çok ilgi çekici oldu ve tüm televizyon kanalları tamamını verdi.

Bu toplantıya katılımı sağlamak için mahalle mutharlarına davetiye göndererek mahallesindeki kadınların katılımların talep ettik.

20/3/2001

Saygılarımızla

Av. Fazilet Demirezen

Kırklareli Baro Başkanlığı Kadın Komisyonu Raporu

28.03.2001

Sayın Av. Şenal Sarıhan

2000-2001 dönem çalışmalarını bir kiapta toplamak arzusunda olduğunuzdan tarafımızdan yapılan çalışmalar istenilmiştir. Sözkonusu çalışmalarımızın dökümü aşağıda yapılmıştır.

- 08.03.2001 tarihinde Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Edirne Soroptomist Klübü'nün daveti üzerine 4320 Sayılı Aileni Korunmasına Dair Yasa anlatılmıştır.

- 12.06.2000 tarihinde Demokrtatik Kadın Platformunun daveti üzerine yerel radyoda 4320 Sayılı Yasa ve Medeni Yasa Tasarısı anlatılmıştır.

- 13.06.2000 tarihinde yine Aile İçi Şiddet, Ailenin Korunmasına Dair Yasa ve Türk Medeni Yasa Tasarısı düzenlenen bir panel ile birlikte halka anlatılmıştır.

- 27.09.2000 tarihinde ilçeler de dahil olmak üzere 600 Emniyet personeline Ailenin Kounmasna Dair Yasa üç gün boyunca Hizmet İçi Eğitim Semineri adı altında anlatılmıştır.

Baromuz bünyesinde Kadın Danışma Merkezi olmamakla birlikte çalışmalarımızı duyup Baromuza mürcaat eden şiddete uğrayan kadınların sorunlarına hukuki ve yasal çözümler getirilmekte ve başvuru yolları gösterilmektedir.

Çalışmalarımız genellikle Aile İçi Şiddetin tanınlanması, 4320 Sayılı Yasa'nın tanıtımı, Medeni Yasa Tasarısı'nın yine topluma tanıtılmasında odaklanmıştır. Ayrıca Medeni Yasa Tasarısı'nın bir an önce yasalşmasının önemini yerel basınla halka ulaştırmaya çalıştık.

Çalışmalarınızda başarılar diler, saygı ve sevgilerimizi sunarız.

**Kırklareli Kadın Hukuku
Komisyonu Başkanı
Av. Sema YAĞDIRAN**

TÜBAKKOM ÇALIŞMA ESASLARI

Türkiye Barolar Birliği

Kadın Hukuku Komisyonu

Kuruluş Tarihi: 20 Mart 1999

AMAÇLARI

Atatürk ilke ve devrimlerinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal bağımsızlığının korunması, Laiklik, Demokrasi, Eşitlik ve Kadının İnsan Hakları ortak paydasında birleşerek, yasalarda ve uygulamada kadın ile erkeğin eşit haklara sahip olmaları ilkesinin yaşama geçirilmesi için etkin bir şekilde çalışmak;

Medeni Kanun başta olmak üzere Ceza Kanunu, İş Kanunu ve diğer kanunlarda yer alan eşitliğe aykırı hükümlerin günümüz koşullarında ortaya çıkmış olan ihtiyaçları karşılayacak şekilde değiştirilmesini sağlamak için güçlü bir baskı grubu oluşturmak;

Aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılıktan kaynaklanan sorunlara çözüm getirilmesi ve uygulamada çeşitli kurumlarda kadınların başvuruları değerlendirilirken karşılaşılan önemsememe, aşağılama ve benzeri ayrımcı davranış biçiminin ortadan kaldırılması için çalışmak;

Hakları ve nereye başvuracakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan dar gelirli kadınlara ücretsiz danışmanlık hizmeti vermek ve aynı zamanda yasal haklar eğitimini ülke çapında yaygınlaştırmak;

Demokrasinin temel ilkeleri olan kişilerarası "eşitlik" ve "ayrımcılık yasağı" ilkelerinin yasalarda ve uygulamada yerleşmesinde etkili olmak;

Ülkemizin onayladığı başta BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi olmak üzere, uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesi için çalışmalar yapmak;

Barolar Kadın Hukuku Komisyonları üyeleri arasında dostluk ve bilgi alışverişini güçlendirmek, henüz Komisyonu kurulmamış olan Barolarda Komisyon kurulmasını özendirmek.

YÜRÜTME KURULU

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu, Barolar (Kadın Hukuku Komisyonları) arasında iletişimi ve işbirliğini sağlamak üzere her bölgeden bir temsilcinin katılması esas alınarak altısı farklı Barolardan, üçü aynı

Barodan olmak üzere dokuz Baro temsilcisinden oluşur. Toplantıların düzenli olarak yapılabilmesi açısından Yürütme Kurulunda bulunan her baro, birinci cümlede belirtilen üye sayısının iki katı kadar temsilci görevlendirir.

TÜBAKKOM'un yukarıda yazılı amaçları doğrultusunda yapacağı çalışmalarda koordinasyonu her yıl bir il barosu "Kadın Hukuku Komisyonu" üstlenir ve "üç temsilcisi" ile yürütme kurulunda yer alır.

TÜBAKKOM yürütme kurulu, koordinasyonu üstlenen Baro temsilcileri arasından seçilen Başkan tarafından temsil edilir. Komisyonun amaçları doğrultusunda gerekli görülen konularda basın, kamuoyuna ve ilgili kurum ve kuruluşlara açıklamalar yapar.

Yürütme kurulunun görev süresi bir yıldır, aynı Barodan temsilciler, ikinci yıl yürütme kurulunda yer alabilirler, ancak ikinci yıldan sonra görev alabilmeleri için en az bir yıl ara vermiş olmaları gerekir.

Yürütme kurulu ayda bir kez, kendi içinde belirleyeceği bir yerde en az beş üyenin katılımı ile toplanır. Katılanların yarısından bir fazlasının oyu ile alınan kararların diğer Barolara iletilmesinde TBB Yönetimi'nin desteği istenir. Barolar Kadın Hukuku Komisyonları arasında işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla, aynı zamanda **her yürütme kurulu üyesi kendi bölgesindeki diğer Barolara kararları aktarır.**

Yürütme kurulu amaçları doğrultusunda uygulayacağı program, proje ve genel toplantı kararlarını TBB'ne bildirir ve bunların tüm barolara iletilmesi için destek talep eder.

Yürütme Kurulu, her yıl kadın hukuku ile ilgili olarak belirlediği bir konuda çalışma yapılmasını, bu çalışmaya tüm baroların katılımını ve çalışmaların yayınlanmasını sağlar.

GENEL TOPLANTI

Tüm Baro temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilecek olan genel toplantı, dört ayda bir, önceden belirlenecek il barosunun ev sahipliğinde yapılır.

**BASINDA
TÜBAKKOM**

Aile içi şiddete neşter

Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti

Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

Genel Başkan
Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti. Karabük'te düzenlenen konferansa kadın konfederasyonları aile içi şiddetin birincil nedeni olarak toplumsal değişimi belirledikleri gündeme gelmişti.

13.01.2001
Cumhuriyet

Kadınlar vesikaya savaş açtı

Amerikan hükümeti tarafından 1997 yılında "uzak bölgeler" olarak adlandırılan ve bu bölgelerde yaşayan kadınların vesikaya savaş açtığı bildirildi. Kadınlar vesikaya savaş açtığı bildirildi. Kadınlar vesikaya savaş açtığı bildirildi. Kadınlar vesikaya savaş açtığı bildirildi.

Aynı erkekler çalışıyor
Türkiye'de çalışan kadınların vesikaya savaş açtığı bildirildi. Kadınlar vesikaya savaş açtığı bildirildi. Kadınlar vesikaya savaş açtığı bildirildi.

13.01.2001
Cumhuriyet

TÜBAKKOM'dan Tartan'a tepki

'Uygulama anayasaya aykırı'

ANKARA (Cumhuriyet BÜrosu) - Türkiye Barolar Birliği Kadın Komisyonları (TÜBAKKOM), İçişleri Bakanı Sadettin Tartan'ın, İstanbul'da bir restoranda çalışan 8 genç kızın polis tarafından Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne sevk edilmek istenmesiyle ilgili olarak yaptığı açıklamalara tepki gösterdi. TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü Şenal Sarıhan, mevcut uygulamanın anayasaya ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunu belirtti.

TÜBAKKOM, İçişleri Bakanı Sadettin Tartan'ın, "Ben yasa ve yönetmelikleri uyguluyorum. Değişmesi gerekiyorsa tüm bakanlıklar arası bir çalışmaya değıştirtir. Sorun sadece İçişleri Bakanlığı'ndan kaynaklanmıyor. Sorunun düzeltilmesi için iş, önce Sağlık Bakanlığı'na düşüyor. Neden onlar susuyorlar? Çalışan kadınların hakları diyoruz. Hani nerede kadın haklarına savunan bakanlıklar? Neden hak aramıyorlar, şimdii susuyorlar" sözlerine tepki gösterdi.

Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü Şenal Sarıhan, bir restoranda çalışan 8 genç kızın Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne sevk edilmesiyle yeniden gündeme

gelecek uygulamanın Polis Vazife ve Selahiyet Yasası ile bu yasaya dayalı olarak yürürlükte bulunan yönetmelikten kaynaklandığını söyledi. Söz konusu yasa ve yönetmeliğin anayasaya ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunu vurgulayan Sarıhan şunları söyledi: "Anayasanın cinsler arasında eşitliği güvenceye alan 10. maddesi, herkeşin dilediği alanda çalışması ve sözleşme hürriyetine sahip olduğunu hükme bağlayan 48. maddesi ve çalışmayı anayasal bir hak kabul eden 49. maddesine dayanarak bu yasa ve yönetmeliğe dayalı uygulamaların anayasaya aykırı olduğunu söyleyebiliriz. Bu düzenlemeler uluslararası alanda Türkiye'nin de kabul ettiği ILO sözleşmeleri ile Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne de aykırı düşüyor."

Sarıhan, yasa ve yönetmelikten kaynaklanan tüm bu aksaklıkların giderilmesi için Türkiye Barolar Birliği Kadın Komisyonları, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Ankara'da merkezi bulunan Kadın Komisyonları Hukuk Komisyonu'nun çalışmalarının sürdürülmesini de belirtti.

13.01.2001
Cumhuriyet

Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu yapıldı **Kadınlar yürüyüşe hazırlanıyor**

ANKARA (Cumhuriyet Bülteni) - Cumhuriyet Kadınları Derneği "Medeni Yasa tasarrufları kabulü" için yürüyüşe hazırlanıyor. Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu, 18 şubeden 100 delegenin katılımıyla yapıldı.

Hükümeti Konferans Salonu'ndaki genel kurul, sevgi dolu ve içtihatlı bir ortamda çalışmalarına başladı. Dernek Başkanı Sema Sarıhan, yaptığı kısa konuşmasında, kuruluşun seçimi atmosferi içinde değil, Türkiye'nin sorunlarını tartışarak ve çözümler için görüşlerini tartışarak bir toplantı havasında geçmesini dileti.

Sarıhan, Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin getirdiği gücün Türkiye'yi gerçekleştirecek gücü göstermek istediğini kadınlara tavsiye ederken 1995 yılında kurulduğuna belirtirken, 1995 yılında bir kadın hareketine gereksinimi olduğunu vurguladı.

'Gereklilik önemli sorun'

Sarıhan, gerekliliği bugün de Türkiye için önemli bir sorun olduğunu kaydederek konuşma yaptı.

"Bir dönemde yakemuda zafır karelik ve gerileğin fütüretli bayyınlar fütüretideydi, ama bugün karelikler

aydınlanmadan yaza çıkıyorsa insanlık fütüretideki insanları bakılar ortay çıkıyor bir ödemede, İnkılaplar Kurulu'ndan çok vaktin bir karar çıkıyor. Bu İnkılaplar Kurulu kararlarıyla Mustafa Kemal'in fütüret dütüretideki erdizi, yok etmiş peyker ve tarfıktarlar, yemide er güzür tarifi fütüretide yerlemedi bir sarakızlık fütüretideki fütüretide yerlemedi. Sarıhan, fütüret kadınları 11 Şubat'ta Medeni Yasa tasarrufları 1936 fütüretide benzer kabul edilmesini için Anıtkabir'de sarakızlıkları yürüyüşe çağırıyor. Dernek bünyesinde başkanı çağırılarak yürüten Nurten Ersoy, Bülent Akbaş ve Zafur Gönlü'le "emek 8888" verildi.

11.02.2001,
Cumhuriyet

KISA... KISA...

■ Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu, Ankara'da yapıldı. 18 şubeden 100'den fazla delegenin katılımıyla yapılan toplantıda, Medeni Yasa tasarrufları kabulü için yürüyüşe hazırlanacağı belirtildi.

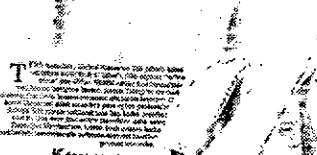
10.02.2001, Cumhuriyet

Naylon isyanı

12 Şubat'ta 12 Ocak'ta...
Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu yapıldı. 18 şubeden 100 delegenin katılımıyla yapılan toplantıda, Medeni Yasa tasarrufları kabulü için yürüyüşe hazırlanacağı belirtildi.

Kadınlar sokağı çıkıyor **Eyl em günü**

Türk kadını, 12 Şubat'ta 12 Ocak'ta...
Cumhuriyet Kadınları Derneği'nin 2. Olağan Genel Kurulu yapıldı. 18 şubeden 100 delegenin katılımıyla yapılan toplantıda, Medeni Yasa tasarrufları kabulü için yürüyüşe hazırlanacağı belirtildi.

12 Şubat 2001 Hürriyet

Medeni Kurum Tezisi projesi, 111 maddesinde mevcut bazı hükümler hakkında teklif ve değişiklikler

Sübyanla evliliğe son

TAMAMİ AKTİF KİŞİLERİN evliliği için yeni Medeni Kurum Tezisi, evliliğe bir taraftan sübyanlık halde bulunan kişilerin de tarafı olarak kabul edilmesini öngörüyor. Bu şekilde, sübyanlık halde bulunan kişilerin de evliliğe taraf olarak kabul edilmesini öngörüyor. Bu şekilde, sübyanlık halde bulunan kişilerin de evliliğe taraf olarak kabul edilmesini öngörüyor.

Mevcut yasada ne vardı yeni yasa ne getirecek?

Evlenme yaşı değiştirilecek
Mevcut Yasa 206 maddesi, Evlenme için en azından erkek 17, kadın 15 yaşında olmalıdır. Yeni yasa ise bu yaşları 18'e çıkarıyor. Bu şekilde, evliliğin yaşını 18'e çıkarıyor. Bu şekilde, evliliğin yaşını 18'e çıkarıyor.

Kurum Tezisi, Medeni Kurum Tezisi'nin 111. maddesinde, sübyanlık halde bulunan kişilerin de evliliğe taraf olarak kabul edilmesini öngörüyor. Bu şekilde, sübyanlık halde bulunan kişilerin de evliliğe taraf olarak kabul edilmesini öngörüyor.

NEW YORK ENGLAND

1 New York'ta yaşayan bir grup insanın, İngiltere'de yaşayan bir grup insanla tanışması üzerine yazılan bir makale. Makalede, iki kültür arasındaki benzerlikler ve farklılıklar detaylı olarak eleştiriliyor.

1 Bir grup insanın, İngiltere'de yaşayan bir grup insanla tanışması üzerine yazılan bir makale. Makalede, iki kültür arasındaki benzerlikler ve farklılıklar detaylı olarak eleştiriliyor.

Miras hukuku da değişiyor

Mevcut Yasa 1. Madde ile, miras hukukunda yapılan değişiklikler hakkında bilgi veriliyor. Bu değişiklikler, miras hukukunu daha adil hale getirecek.

Mevcut Yasa 1. Madde ile, miras hukukunda yapılan değişiklikler hakkında bilgi veriliyor. Bu değişiklikler, miras hukukunu daha adil hale getirecek.

Kadınlar yürüyecek

Medeni Kanun'un kabulünden 75. yıl sonra, 17 Şubat'ta Meclis gündemindeki yeni yasanın kısa sürede çıkması için yürüyüş yapılacak

YENİ YASA İÇİN

17 ŞUBAT 1926'da yürürlüğe giren ve devrim yasalarından en önemli olan Medeni Kanun'da baştan aşağı değişiklik öneren, 1350 maddelik yeni tasarı TEMM Anketi Komisyonu'nda görüşülürken, demokratik kitle örgütleri silvri hatırladıkları için harekete geçti. Kanunun kabul edilmesinden 75 yıl sonra, 17 Şubat Cumartesi günü, başta Ankara olmak üzere Türkiye'nin büyük şehirleri yeni Medeni Kanun için yürüyüş yapacak.

45 STK KATILYOR

ANKARADAĞI yürüyüş için 45 farklı kurumun (STK) temsilcisi katılıp Terör Kurultayı Başkkanı Ayhan Kemal Saruhan, Cumartesi günü yapılacak "Medeni Yasa Devrimleri Her Şeyi Değiştirir" adlı yürüyüşte 10.000'den fazla kişiyle katılacak. 12.00'de Ankaradağ'da yürüyüş derken öğleden önceki saatlerde, "Büyüyen kadınlar için kadınlara alınacak hakları talep etmeye" diye başlayan yürüyüş, bu konuda her biri adına yazıya davet edilmiş 45 STK

15 Şubat 2001, Sabah

Medeni Kanun yürüyüşü

52 demokratik kitle örgütüne mensup kadınlar, dün yaptıkları gösterilerle Meclis'te görüşülen Medeni Kanun'un aynen kabulü isteklerini yinelediler

YAYGI DURUŞUNDA BULUNDULAR

52 demokratik kitle örgütüne mensup kadınlar da birer kadın milliyetçisi olarak Ankara'da yürüyüş düzenledi. Yürüyüşte, yürüyüşte katılanlar...

Türk Medeni Kanun'unun kabul edilmesinin 75. yıldönümünde, TMMOB Kadınlar Birliği, KADER, CRP, ANAP, İZDP ve İP Kadın Kurulları, ADD, Ankara Barosu, Adana, Bursa, Antalya, Eskişehir, Kahramanmaraş, Zonguldak ve Trabzon'daki Kadın Hukuk Komiteleri, Fikriyatçı Akademi, CUMHURİYETÇİLERİN KADINLAR BİRLİĞİ, ÇYDD, Cumhuriyet Kadınlar Derneği gibi 52 demokratik kitle örgütü, "eşitlik, demokrasi ve barış" için yürüyüş düzenledi.

ANITKABİRİ ZİYARETİ

Kadınlar, dün sabah saatleri 10.00'de Devlet Dairesi Hürriyet Cemal eşliğinde Anıtkabir'i ziyaret ettiler. Anıtkabir'e ziyaret eden kadınlar, Atatürk'ün kadın hakları için mücadelesini anarak (sözleri kayan anlatımları) milliyetçileri Anka Parkı'na, Güneşli Saray Alayı ve Parklara Yürüyüş

da bulundukları grup, daha sonra saray çevresinde bulunan Anıtkabir Anıtı'na yürüyüşte katılanlar, parkın başlangıcında bulunan Devlet Dairesi'ne gittiler.

"MEDENİ YASA ÇIKSIN"

Devlet Dairesi'nde saray girişinde bulunan Milli Meclis'te görüşülen Medeni Kanun'unun aynen kabulü isteklerini yinelediler. Yürüyüşte katılanlar, "Medeni Kanun'un aynen kabulü ve güncellenmesi için yürüyüş düzenlediklerini söyleyerek, "Medeni Kanun'un aynen kabulü" sloganıyla yürüyüş düzenlediklerini söylediler. Yürüyüşte katılanlar, "Medeni Kanun'un aynen kabulü" sloganıyla yürüyüş düzenlediklerini söylediler.

Sabah

AKLIK UMUKOY'UN Bir

Yöre
Kültürel Etiketlemeler
Medya ve Değerler
Kurumu

0235 25 10 - 235 15 10 - Fax: 0235 45 71

BASKENT

18 Şubat 2001 PAZAR

SABAH Gazetesi'nin Kurucusu

Kadınlar eşitlik için yürüdü

Medeni Kanun'un 75. Yılı

Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir ziyaret eden kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü

Medeni Kanun'un 75. Yılı

Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir ziyaret eden kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü

ANITKABİRİ ZİYARATI

KADINLAR Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir'i ziyaret ettiler. Kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü. Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir'i ziyaret eden kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü.

ALİFDE EŞİTLİK

AMİRKABİR Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir'i ziyaret ettiler. Kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü. Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 75. yıldönümünde Anıtkabir'i ziyaret eden kadınlar demokrasi, eşitlik ve barış için yürüdü.

18 Şubat 2001, Sabah

Medeni Yasa hemen!

Ankara'da bin kadın kadın-erkek eşitliğini sağlayan Medeni Yasa'nın bir an önce Meclis'ten geçişmesini istedi. İstanbul'da kadınların araç konvoyuna polis izin vermedi.

Sezer çağdaş düzen istiyor

ANKARA - Cumhuriyetin 68. yıldönümü vesilesiyle Meclis'te düzenlenen toplantıda, Ankara'da yeni düzenlemeler yapılmasını talep eden Sezer, "Türkiye devleti 25 yıldır değişimden, sosyal ve hukuki alanlarda değişimden yoksun kalmış durumda" dedi. Başbakan Bülent Ecevit de konuşurken, Medeni Kanun'da bazı değişiklikler yapılması gerektiğini belirtti.

Türk Yasa mayısta çıkar

ANKARA - Kadınlara eşitlik ve korumaları Genel Müdürlüğü'nün Medeni Kanun yitirmesine ilişkin önerisinde düzenlediği bir panelde konuşan Adalet Bakanı Hüseyin Seren, "Türk Yasa'nın mayıs ayında çıkarılması için çalışmalar başlatıldı" dedi. Seren, "Medeni Kanun'un 134 maddesinin kabul edilmesini amaçlayan Türk Yasa'nın 1999 yılında çıkarılması için çalışmalar başlatıldı" dedi.

İSTANBUL, ANKARA - Medeni Kanun'un kabul edilmeden 75 önce vatanımıza kadınlara eşitlik getiren Ankara'da yaklaşık bin kadının katıldığı bir kadın konvoyu düzenlendi. Konvoyun lideri Ankara'da görev alan Adalet Bakanı Hüseyin Seren'in konuşmasıyla başladı. Seren, "Türkiye devleti 25 yıldır değişimden, sosyal ve hukuki alanlarda değişimden yoksun kalmış durumda" dedi. Başbakan Bülent Ecevit de konuşurken, Medeni Kanun'da bazı değişiklikler yapılması gerektiğini belirtti.

Medeni Kanun'un 75 yıldönümü nedeniyle düzenlenen konvoyun lideri, "Medeni Kanun'un kabul edilmesini istiyoruz" dedi. Konvoyun lideri, "Medeni Kanun'un kabul edilmesini istiyoruz" dedi. Konvoyun lideri, "Medeni Kanun'un kabul edilmesini istiyoruz" dedi.

İstanbul Valiliği'nin engeli

İstanbul'da düzenlenen Saat Kızı konvoyuna polis izin vermedi. İstanbul Valiliği'nin engeli nedeniyle konvoyun başlatılması mümkün olmadı. İstanbul Valiliği'nin engeli nedeniyle konvoyun başlatılması mümkün olmadı.

29 yılda 21 doğum

GİRNESE - Doğumları Gözetim Kurulu Başkanı Nuriye Şenol, "29 yılda 21 kez doğum yapıldı" dedi. Şenol, "29 yılda 21 kez doğum yapıldı" dedi. Şenol, "29 yılda 21 kez doğum yapıldı" dedi.

18.02.2001 Radikal

Tuskan, kırsal alanda resmi nikâhın yaygınlaştırılmasını istedi

Aile mahkemesi kurulmalı

Türkiye Baroların Kadın Hukuku Komisyonu (TÜRBAKOM) Temsilcisi Ayukat Aydıniz Alisbah Tuskan, Medeni Yasa Tasarısı'ndaki değişiklik-

leri alanında bir gelişme olarak değerlendirerek evliliğe, iş seçimine eşlere "aklenin otur ve huzurunu göze önünde bulundurma" yükümlülüğü getirilmesini kınadı. Ayukat Tuskan, Medeni Yasa gerekçesinin tarihi bir belge olduğunu, değiştirilmesini gerektiğini kaydetti. Tuskan sözcüklerini şöyle yazdı:

- Türk Medeni Yasa'nında değişik neden gerekiyordu?

- TMY, 1926'da kadın biray olduğunun kabul edildiği, eşitlikçi bir anlayışla getirilmiş bir devrim yasasıdır. 1950'lerden

sonra Türkiye'de kadın yine toplumun gerisinde gitme hareketi başladı. Kadınlar sadece din kuralları, toplum kuralları koularak yasalarla hışe sınılandı. Aile medenileri toplama, "sevdiği gençle evlendi" diye genç kızların öfimine karar verdi. Kadın "pahasız" diye değerlendirildi. Kadınlar özgüleştirilme hareketine bir set çekildi. Türkiye taraf oltığı uluslararası sözleşmelerden doğan taahhütlerle de uymadı. Türkiye, şimdiki Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, bu süreçte imzalamadığı anlaşmalara, belirli kurallara uymadığı takdirde yasal olarak bu işi başarmayacak. Bunlardan en önemlisi de yasalardaki kadın-erkek eşitliğinin sağlanması.

- Sözleşmeler nedir hayata geçmedi?
- Hatan için çok ileri, çok eşitlikçi bir

toplum anlayışının olması gerekiyor. Kızların, yetişkin kadınların eğitimine özellikle Doğu ve Güneydoğu'da yeterince önem verilmedi. Yetişmiş kadın, haklarını bilmiyor, aile planlaması konusunda habersiz. Zaten eğitimi yok, erkeğin ikinci veya üçüncü karısı durumunda. Kadın, dini nikâhu ya da dini töreni geçeri sanıyor.

- Kadın nasıl bilinçlendirilmeli?

- Türkiye'de aydınların da bu konuda eksiklikleri var. Her aydın kadının, mesleğine göre toplumu için bir şeyler yapması gerekli. Göç nedeniyle Anadolu-

- Aile mahkemeleri Adalet Bakanlığı'nın gündeminde. Yasa kesilmesiğinde aile mahkemeleri mutlaka kurulmalı. Ayrıca kırsal alanda resmi nikâhın yaygınlaştırılması gerekli.

- Komisyonunda mal paylaşımı refereleri çok tartışıldı. Siz hangisini öneriyorsunuz?

- Tasarıda "edinilmiş mallara katılma rejimi" var. Eşler arasında eşitliği engelliyor. Her mal ortak paylaşılıyor. Akademisyenler arasında esas sistem olarak kabul edilen "edinilmiş mallara katılma" rejimini, malların tasfiyesinin uzun zaman alması durumunda kadın mağdur edebileceği düşüncesiyle eleştiriyor.

Fakat hınc Türkiye'de yüzde 80-90 alenin zaten paylaşması zor olacak mali yok. Çok mal olduğunda bunu da lttisla mahkemeleri çözer ki bu ancak yüzde 10'u ilgilendirir. Bir meşurmaya göre, topuya kayış malları ancak yüzde 8'i kadına ait. Anadolu'da mal erkeğin üzerindedir. Kadın, boşanacağı zaman hiçbir şey elde edemez. Medeni tasarıda en önemlisi, kadının ev içindeki emeği değerlendirilirdi.

- Tasarıda karşı çıktığınız maddeler var mı?
- 192. maddeye eklenen "Eşler iş seçimine sâilenin huzurunu göze önünde tutar" fıkrasının kaldırılması istiyoruz. Bu fıkraya kadın aleyhine ilerecek. Diyelim, erkek gece bekağı yapıpca huzur bozmayacak, kadın yapınca bozacak. Bu şekilde geçmesini istemiyoruz. Komisyonu bu protesto ediyoruz. Mutlaka son tartışmalarda yeniden konuşulmalı, ikinci fıkraya kaldırılmalı.

Türkiye Baroların Kadın Hukuku Komisyonu Temsilcisi ayukat Aydıniz Alisbah Tuskan, Medeni Yasa Tasarısı'ndaki değişiklikleri özetledi. Tuskan, yasalarındaki kadın-erkek eşitliğinin sağlanması gerektiğini söyledi.

lu'dan İstanbul'a gelen kadın geçekonduda ötüdü, birtakım şeyler öğrenmeye başladı. Geçekondu bilgelerinde şiddet daha fazla, çitmiş kadının istekleri artmaya başladı.

- Komisyonunda görüşülen tasarıyı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Tasarı dilde bir yenileşme getiriyor. Evlenme yasını biz 18 istiyorduk, komisyonunda 17 olarak kabul edildi. Ancak 8 yıllık eğitim, Doğu ve Güneydoğu'daki kızlar için önemli. Evlendirme yasını bu 8 yıllık eğitim yükseltili. Eğitimi 11 yıla çıkarırsak belki daha başarılı olur. "Kocanın sâilenin rehberi" hükmü yerine, eşlerin eşit haklara sahip olma ilkesi getirildi.

- Aile mahkemelerinde buğünlerde tartışılıyor...

8 Mart 2001, Cumhuriyet

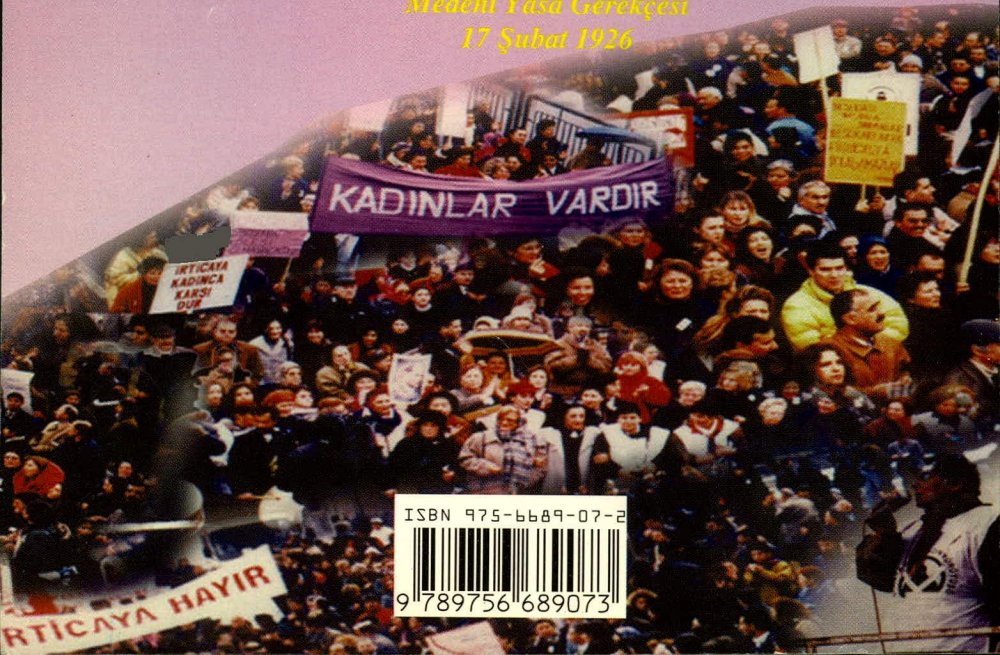
17 Şubat 2001

"Gelenek ve göreneklere sıkı sıkıya bağlı kalmak savı, insanlığı en ilkel durumundan bir adım ileriye götürmeyecek kadar tehlikeli bir kuramdır. Hiçbir uygar ulus böyle bir inanış yöresinde kalmamış ve yaşamın gereklerine ayak uydurarak zaman zaman kendini bağlayan gelenekleri yıkmakta duraksamamıştır. (Gerçekler karşısında atadan ve deden kalma inanışlara ille de bağlı kalmak, akıl ve zekâ gereklerinden değildir). Zaten devrimler, bu konuda en etkili bir araç olarak kullanılmışlardır."

Mahmut Esat Bozkurt

Medeni Yasa Gerekçesi

17 Şubat 1926

ISBN 975-6689-07-2

9 789756 689073